

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 1

22 Ocak 2015 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.49

BAŞKAN: Hasan Fehmi KİNAY (Kütahya)

BAŞKAN VEKİLİ: Ziver ÖZDEMİR (Batman)

SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)

KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elâzığ)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın, kamu kurumlarının ve basınımızın değerli temsilcileri; 24’üncü Yasama Dönemi 5’inci Yasama Yılı’nın 14’üncü Birleşimini açıyorum.

Başkanlık Divanı adına hepinize saygılarımızı sunuyoruz.

Bugünkü gündemimizde Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ ve bağlı ortaklıkları ile Türkiye Elektrik İletim AŞ 2012 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri yer almaktadır. TEDAŞ’a bağlı ortaklıkların 2012 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerine başlıyoruz.

Şimdi, kurum hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere TEDAŞ Genel Müdürü Mükremin Çepni Bey’e söz vereceğim ancak ondan önce, kamu kurum ve kuruluşlarımızın temsilcilerinin Komisyonumuza kendilerini takdim etmelerini istiyorum.

Önce kendimizi takdim edelim, daha sonra görüşmelere başlayacağız. Arkadaşlarımız sırasıyla kendilerini tanıtınsınlar. Buyurun.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, şimdi sunumunu yapmak üzere TEDAŞ Genel Müdürü Mükremin Çepni’ye söz veriyorum.

Buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, Genel Müdür sıfatıyla ilk defa üst komisyona katıldığım için, müsaade ederseniz önce kendimden kısa bahsetmek, ardından da sunuma geçmek istiyorum.

Efendim, 1963 Kayseri doğumluyum. Elektrik-elektronik mühendisiyim. 1987 yılında Türkiye Elektrik Kurumunda mühendis olarak göreve başladım. Mühendis, başmühendis ve müdür olarak dağıtım şirketlerinin her kademesinde görev yaptıktan sonra, 2012 yılında İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım AŞ’ye, AYEDAŞ’a genel müdür olarak atandım. Akabinde, Ağustos 2013’te eski genel müdürümüz Haşim Bey’in emekli olması üzerine TEDAŞ Genel Müdürlüğüne atandık efendim.

Şimdi, kurumumuzun sunumuna geçmek istiyorum Sayın Başkanım. Efendim, bildiğiniz gibi, TEDAŞ, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye istinaden 1993 yılında kurulmuş bir KİT’tir ve 21 bağlı ortaklığı var iken 21 dağıtım bölgemizde, 02/04/2004 tarih 2004/22 sayılı Karar ile özelleştirme kapsam ve programına alınarak özelleştirme süreci başlatılmış olup 21 dağıtım bölgemizin özelleştirilmesi 30/09/2013 tarihinde tamamlanmıştır efendim.

Bu slaytımızda 21 dağıtım bölgesinde işletmelerimizin özelleştirme tarih ve özelleştirme miktarları görülmekte efendim. Toplamda yaklaşık 13 milyar dolarlık bir gelir elde edilerek özelleştirme sonucu, hazinemize aktarılmıştır.

Bu slaytımızda Türkiye’de 21 dağıtım bölgemizin coğrafi olarak dağıtımı görülmekte efendim.

Efendim, burada da gördüğünüz üzere, TEDAŞ’ın özelleştirmeden önceki personel durumuyla özelleştirmeden sonraki personel durumunu kıyaslamak istedik. Toplamda 31.814 personelimiz var iken özelleştirme öncesi, şu anda 1.525 kişi mevcut durumla devam ediyoruz efendim.

Bu arada TEDAŞ’ı özelleştirdiğimizde dağıtım bölgelerini özelleştirdiğimiz için, dağıtım bölgelerinde TEDAŞ’a ait bölge koordinatörlükleri kuruldu ve tabloda gördüğünüz gibi, 477 kişi o bölge koordinatörlüklerinde görev yapmaktadır efendim.

Personel bilgilerine yine böyle bir bakacak olursak: 144 memur, 537 sözleşmeli ve 844 işçi kadrosunda olmak üzere 1.525 kişi bulunmakta. Bu işçi kadrosundaki personelimizin büyük çoğunluğu da, özelleştirme kapsamında olduğumuz için efendim, buradaki personelimizin çoğu mühendis, avukat ve dört yıllık fakülte mezunu olmasına rağmen, işçi statüsünde alabildiğimizden dolayı işçi kadrosu kabarık gözükmekte.

Bu slaytımızda 21 dağıtım bölgemizdeki bölge koordinatörlüklerimizin personel durumları gözükmekte efendim. Toplam 21 bölgemizde, bahsettiğim gibi, 477 personelimiz görev yapmakta.

Dağıtım bölgelerini özelleştirdikten sonra Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, TEDAŞ’a yeni bir misyon belirledik. Bu yeni belirlediğimiz misyon öncelikle, eğitim, mühendislik ve danışmanlık, koordinasyon, yönlendirme, standardizasyon, kontrol ve denetim olmak üzere...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 2

Özelleştirme sonrası TEDAŞ'ın ne yaptığıyla alakalı, yeni görevleriyle alakalı görevlerimize bakacak olursak efendim: TEDAŞ, merkez teşkilatı ve bağlı 21 koordinatörlük ile birlikte dağıtım sektöründe mevzuat kapsamındaki faaliyetleri, dağıtım tesisleri için gerekli kamulaştırma işleri... Ki en büyük ağırlığımızı bu kamulaştırma işlemleri oluşturmakta. Bu dağıtım şirketleri özelleştirildi ancak özelleştirilen dağıtım şirketlerinin bünyesindeki envanterin tamamının maliki yine TEDAŞ efendim. Yani, dikilen her direk, yapılan her trafo, çekilen her tel TEDAŞ'ın mülkiyetinde. Dağıtım şirketlerine, biliyorsunuz, otuz yıllığına işletme hakkı devri verildi yani bir anlamda otuz yıllığına TEDAŞ'ın kiracıları vasfında.

Yine, elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile birlikte denetimini gerçekleştiriyoruz, genel aydınlatma denetimi ve ödemelerini gerçekleştiriyoruz. Elektrik Piyasasında Dağıtım ve Tedarik Lisanslarına İlişkin Tedbirler Yönetmeliği kapsamındaki görevlerimiz ise kamu ve özel sektör elemanlarının mesleki eğitimlerini vermek, mesleki yeterlilik yetki belgelerini tanzim etmek, gerektiğinde bu işlemlerle ilgili ihtisas kuruluşlarından hizmet alımı yapmak, ulusal ve uluslararası dağıtım şirketlerine danışmanlık yapmak, enerji sektöründe kamu ve özel kuruluşlarca kullanılan birim fiyat kitabının hazırlanması -ki bu birim fiyat kitabı tüm sektörde kullanılmakta efendim- enerji sektöründe oluşan yıllık verilerin değerlendirilerek yıllık istatistik kitabının hazırlanarak diğer tüm sektörün kullanımına sunulmasını sağlamak, dağıtım şebekesinde kullanılan malzeme ve teçhizatın standart ve şartnamelerini oluşturmak, Genel Müdürlüğümüz ile dağıtım şirketleri arasında imzalanan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi'nin 18/2 maddesi gereğince şirket faaliyetlerinin kontrolünü yapmak.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca bize verilen yetki kapsamındaki görevlerimiz ise Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; elektrik dağıtım şirketinin yatırım projelerinin onayı, geçici ve kesin kabulleri, lisanssız üretim tesislerinin güneş, rüzgâr, hidroelektrik, kojenerasyon, biyogaz, jeotermal gibi projelerinin onayı, geçici ve kesin kabul işlemleri, dağıtım şirketlerinin onaylı yatırım programlarında yer alan projelerin fiziki gerçekleştirmelerini yılda 2 defadan az olmamak kaydıyla Genel Müdürlüğümüz tarafından Bakanlık adına kontrol ve denetlenmesi.

Efendim, birinci misyonumuz eğitim dedik. Ankara, İstanbul'da 2 tane olmak üzere, İzmir ve Erzincan'da olmak üzere 5 tane TEDAŞ'ın büyük eğitim merkezi var. Özelleştirme öncesi buradaki kadrolarımız daha dar kapsamda iken buradaki kadrolarımızı genişleterek eğitime öncelik verdik, 135 kişilik personelle bu nitelikli çalışan personelin eğitimini vermeye çalışıyoruz efendim.

Yurt içi dağıtım şirketlerinde çalışan personelin eğitiminin yanı sıra yurt dışından da bu konuda bize birçok talep gelmekte. Şurada sıralayacağım, Kuzey Irak, Libya, Sudan, Afganistan, Suudi Arabistan, Çad Cumhuriyeti gibi ülkelerle görüşerek bunlarla ön protokollerini yaptık. Yakında bu ülkelerin elektrikçileri de ülkemize eğitim için gelecekler efendim.

Burada da gelen heyetlerden kısa enstantaneler görmektesiniz.

Verilen eğitimlere baktığımızda, son 2014 yılında yaklaşık 9-10 bin kişiye eğitim vermişiz. Son altı yıla baktığımızda efendim, yaklaşık 100 bin kişi TEDAŞ tarafından eğitilmiş.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi, araç kullanmak için sürücü ehliyetine sahip olmanız gerekli. Elektrik dağıtım şirketlerinde, hatta kurumların elektrik işlerinde çalışan personelin EKAT dediğimiz, kuvvetli akım tesisleri altında çalışma belgesi dediğimiz bir belgeyi haiz olması gerekli. Bu Mecliste çalışan elektrikçi için de geçerli bir şeydir. Bu belgeyi verme yetkisi TEDAŞ'ta. Bu konuda tüm eğitim merkezlerimizde personeli yetiştirmek üzere büyük bir gayret sarf ediyoruz.

Yine, Uluslararası Sosyal Güvenlik Birliği "ISSA" ile ortaklaşa 5-6 Şubatta iş güvenliğiyle alakalı büyük bir sempozyum düzenleyeceğiz Antalya'da efendim. Son günlerde yaşanan yoğun kar yağışı, fırtına nedeniyle oluşan yoğun, sık arızalardan dolayı oldukça çok iş kazası geçirildi. Bunların tedbirini almak, personeli bu konuda da eğitmek üzere 5-6 Şubatta büyük bir sempozyum düzenleyeceğiz efendim.

Dağıtım faaliyetlerinin denetimine baktığımızda, Sayın Başkan, 4628 sayılı Kanun'da EPDK yetkisinde iken 6446 sayılı Kanun'la Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına denetim yetkisi devredilmesi üzerine Enerji Bakanlığımızla, bir protokol çerçevesinde dağıtım şirketlerinin denetimini Enerji Bakanlığımızla birlikte yapmaktayız efendim.

Burada dağıtım şirketlerinin yapılan denetimlerini görmekteyiz. 2014 yılında 17 dağıtım şirketinin denetimi gerçekleştirildi. 2014 yılında 2013 yılındaki faaliyetlerinin denetimi yapıldı efendim.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Tamam, güzel bir sunum yapıyorsunuz da "Denetim yapıyoruz." diyorsunuz, denetimden çıkan olumlu, olumsuz sonuçları niye göstermiyorsunuz?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Efendim, o Bakanlığımızca hazırlanan raporları EPDK'ya gönderiyoruz, değerlendirmeyi EPDK yapıyor Sayın Vekilim.

BAŞKAN – "Denetim sonuçlarını EPDK'ya iletiyoruz, nihai kararı onlar veriyor." diyor.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – EPDK'dan bir şey gelmedi mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 3

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Henüz geri dönüşüm olmadı efendim. Bu raporlar sonuç olarak EPDK'ya gönderiliyor efendim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yine, biliyorsunuz, cadde ve sokak aydınlatmaları yapılıyor. Bu aydınlatmanın denetimi yine Genel Müdürlüğümüz görevlileri tarafından yapılmaktadır. Ayrıca, efendim, tüm illerde aydınlatma komisyonları kuruldu bir vali yardımcısı başkanlığında biliyorsunuz, bu aydınlatma komisyonuna da TEDAŞ olarak birer katılımcı vermekteyiz.

Burada da aydınlatma denetimi yapılan bölgeleri görmektesiniz efendim. Aydınlatmanın hem usulüne uygun yapıлып yapılmadığını denetliyor arkadaşlarımız hem de dağıtım şirketinin çıkardığı faturaları endekslerine göre ve yerindelik denetimi yaparak bunların ödemesi Bakanlığımız kanalıyla yine bizim üzerimizden yapılmaktadır efendim.

Proje onay ve kabul işlemlerine baktığımızda efendim, Enerji Bakanlığımızın Genel Müdürlüğümüz yetkisine verdiği elektrik dağıtım şirketlerinin yatırım projelerinin geçici ve kesin kabul işlemleri yine Yönetim Kurulumuz kararıyla elektrik tesislerinin proje onayları ve kabul işlemleri usul ve esasları çerçevesinde yürütülmektedir.

Elektrik piyasasında lisanssız elektrik üretim tesislerine ilişkin olara, Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik ve Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ kapsamında lisanssız elektrik üretim tesislerinin kurulum çalışmalarına başlanmıştır biliyorsunuz. Bu konuda 1 megavata kadar olan lisanssız elektrik üretim tesislerinin proje onayları ve geçici kabul ve kesin kabul işlemleri yine Genel Müdürlüğümüzce yürütülmektedir.

Biliyorsunuz, efendim, son günlerde özellikle güneş ve rüzgâr üretimleri oldukça popüler durumda. 2014 sonu itibarıyla şu tabloya baktığımızda Sayın Başkanım, 1.254 projemiz bize onay için geldiğini, 959 MVA kurulu güçte olduğunu görüyoruz. Bu projelerden 384'ü onaylanmış yani 275 MVA'lık bölümü onaylanmış, 119 proje devreye girmiş, şu anda 52,8 MVA devreye girmiş yani bu kadarlık enerjimiz artık güneşten ve rüzgârdan yani yenilenebilir enerji kaynaklarından üretimi yapılmaktadır efendim.

Burada da örnek projeler görmekteyiz efendim, güneş santrali, rüzgâr santrali...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bu önceki slaytta -anlamadığım için soruyorum- “Bunlar kurulu güç.” demiştiniz de yani kurulacak güç mü, bitmiş güç mü? Şunu sormak istiyorum: Kurucu gücü bitirmişler, sizler artık üretim yapmak için mi...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Şöyle efendim, tekrarlayayım arzu ederseniz: 1.254 proje gelmiş, bu gelen projelerin yaklaşık toplam 960 megavat kurulu gücü. 384 projeyi onaylamışız, onaylanan projelerin gücü 275 megavat. Bunların içinden 119'u devreye alınmış, devreye alınan da 52 megavat efendim. Diğerlerinde de geçici kabul aşamasında olan var, tesis aşamasında olan var.

BAŞKAN – Arkadaşlar, biliyorsunuz, tam tutanakla takip ediliyor Komisyonumuz. Sorulara yöneltirken tutanaklara geçmesi açısından bizden söz talebinde bulunursanız, mikrofonu açarak sorularınızı yöneltebilirsiniz.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, kamulaştırma görevimizin de önemli bir yoğunluk teşkil ettiğinden bahsetmiştim. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 19'uncu maddesi gereğince Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından uygun görülen gerekli kamulaştırma işlemleri 4/11/1983 tarih ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen esaslar dâhilinde dağıtım faaliyetlerinde bulunan lisans sahipleri için TEDAŞ tarafından yapılır efendim. Bu görevi de yürütüyoruz.

Efendim, mevcut tesislerin kamulaştırılmasının büyük bir bölümü durmakta. Yeni yapılan tesislerin kamulaştırılmasında TEDAŞ olarak biz işlemleri takip ediyoruz. Özel dağıtım şirketleri bunların bedellerini ödüyorlar ancak tarife kanalıyla geri alıyorlar. Ancak, yapılmış olan tesislerin bekleyen kamulaştırma giderleri var efendim. Şu an mevcut tesislerin yaklaşık yüzde 80'inin kamulaştırmaları durmakta. Buna böyle bir miktar olarak çalışma yaptığımızda arkadaşlarla, yaklaşık 7 milyarlık bir kamulaştırma bedeli öngörmekteyiz efendim. Bu hem miktarsal olarak büyük bir miktar hem de yapılacak çalışma fiziki olarak çok uzun süreceği için bu kamulaştırma işlemlerinin yirmi yıla yayılmasını planladık. Bu da yaklaşık 350 milyon liralık yıllık bir gelire ihtiyaç duyduğumuzu gösteriyor. Dolayısıyla, bu kamulaştırma giderleri TEDAŞ tarafından karşılanacağı için, şu an TEDAŞ'a da herhangi bir kaynak ayrılmadığı için TEDAŞ'a bu konuda bir kaynak ayrılması gerektiğini belirtmek istiyorum efendim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; sunumumuz bu kadar.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi önerilere geçiyoruz.

Kuruluşun 2011 yılına ait gündemde kalan 6 önerisi bulunmaktadır. Bu öneri aynı zamanda 2012 yılının 1 no.lu önerisiyle aynı mahiyettedir, okutup birlikte işleme alacağım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 4

1 no.lu öneriyi okutuyorum:

Öneriler:

“1- TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu Başkanlığının 13/06/2012 tarihli yazılarına istinaden özel sektöre devredilen Başkent, Sakarya, Osmangazi, Çamlıbel, Uludağ, Çoruh, Yeşilirmak ve Trakya dağıtım şirketlerinin devir anındaki hazır değerlerinin (kasa ve banka mevcutları) kurum zararı yönünden tespiti ile Meram EDAŞ'ın 2009 yılı, Fırat EDAŞ'ın da 2010 yılı Sayıştay denetim raporlarında yer alan devir işlemlerinin yürütüldüğü dönem içerisinde özellikle devre esas olan bilançodaki kasa ve banka hesaplarında TEDAŞ Genel Müdürlüğü talimatlarına aykırı olarak yapılmış işlemlerle ilgili tespit edilen ve TEDAŞ Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığınca incelenmesi ve soruşturulması istenilen konularla ilgili işlemlerin takip edilmesi.”

BAŞKAN – Cevabı kim veriyor?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz Genel Müdür Yardımcımız Ömer Sami Bey cevap verecek efendim.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – Cevap veriyorum:

“1- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı denetçileri tarafından düzenlenen 03/09/2013 tarih ve 80-7 sayılı Soruşturma Raporu ve bu rapora ait 19/12/2013 tarih ve 146 sayılı Bakanlık Oluru'na ilişkin işlemlerin yerine getirilmesi, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 02/01/2014 tarih ve 48 sayılı Yazısı ile Genel Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

ETKB denetçileri tarafından düzenlenen raporda işlemleri incelenen 10 şirketten Fırat EDAŞ, Uludağ EDAŞ, Çamlıbel EDAŞ ve Yeşilirmak EDAŞ personeli ile ilgili olarak; ‘Türk Ceza Kanunu yönünden’, ‘disiplin yönünden’ ve ‘teşekkül hakları yönünden’ işlemler önerilmiştir. Diğer 6 şirketle ilgili olarak herhangi bir işlem önerilmemiştir.

‘Teşekkül hakları yönünden’ Fırat EDAŞ'tan 3.272.750 TL, Uludağ EDAŞ'tan 12.861.000 TL, Çamlıbel EDAŞ'tan 4.564.166,67 TL ve Yeşilirmak EDAŞ'tan 5.477.870,47 TL olmak üzere toplam 26.175.787,14 TL'nin yasal faizi ile birlikte ilgili şirketlerden sorumluluğu olan personelle müteselsil olarak tahsil edilmesi için alacak davası açılması önerilmiştir.

Soruşturma raporunda adı geçen personelle ilgili Türk Ceza Kanunu yönünden gerekli suç duyuruları yapılmıştır.

Şirketlerle ilgili olarak alacak davaları açılmadan önce tespit edilen miktarlar faizleriyle birlikte ilgili 4 şirketten talep edilmiş olup;

1) Çamlıbel EDAŞ'tan talep edilen ve anapara tutarı olan 4.564.166,67 TL tahsil edilmiş ancak anılan şirketçe bahsi geçen meblağın faizi ödenmediğinden kalan miktarın tahsili için anılan şirkete ve raporda adı geçen diğer ilgililere karşı alacak davası açılmıştır.

2) Uludağ EDAŞ'tan talep edilen anapara tutarı olan 12.861.000 TL tahsil edilmiş

ancak anılan şirketçe bahsi geçen meblağın faizi ödenmediğinden kalan miktarın tahsili için anılan şirkete ve raporda adı geçen diğer ilgililere karşı alacak davası açılmıştır.

3) Yeşilirmak EDAŞ'tan talep edilen anapara tutarı olan 5.477.870,47 TL ve faizi ödenmediğinden talep edilen tutarların tahsili için anılan şirkete ve raporda adı geçen diğer ilgililere karşı alacak davası açılmıştır.

4) Fırat EDAŞ'tan talep edilen anapara tutarı olan 3.272.750,00 TL ve faizi ödenmediğinden talep edilen tutarların tahsili için anılan şirkete ve raporda adı geçen diğer ilgililere karşı alacak davası açılmıştır.”

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Turgay Bey, buyurun.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önerilerin bu bölümünde -aslında 2'nci öneride de öyle- yaklaşık dört yıldan bu yana Özelleştirme İdaresinin enerji dağıtım şirketlerini özelleştirmesinden kaynaklanan problemleri tartışıyoruz. TEDAŞ'ın yeni yapılanmasıyla ilgili veriler ve çalışmalar, sanırım Sayıştayın incelemeleri sonrasında bundan sonraki komisyon toplantılarında gündeme gelecektir çünkü yeni çalışmalarla ilgili elimizde herhangi bir veri yok. Bir anlamda, bu Komisyon toplantısı yaklaşık on yıldan bu yana devam eden özelleştirme ihalelerinin geride bıraktığı tortuları ihtiva ediyor. Bu çalışmalarda... Kulakları çınlasın Sayın Ahmet Aksu'nun, her komisyon toplantısında, alt komisyon ve üst komisyon toplantısında “Yaptığımız işler yasal, hiçbir problemimiz yok...” Ortaya çıkan sonuçları, kasada bırakılan paraları, sayaçları okunmadan ihalesi yapılan şirketlere bırakılan işlemlerin yasal ve hukuki olduğunu savundu, savundu, savundu. Ama Sayıştayın ısrarlı takipleri sonucu ve Komisyonun da verdiği değerli katkılarla şirketlerin kasalarına bırakılan paraların hiç olmazsa bir bölümünün kurtarılmaya başlandığına tanıklık ediyoruz.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Faizleri aldınız, paralar kurtuldu.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Daha anaparalarını alamadıklarımız da var, şeyler de var.

Şimdi, burada iki tane önemli konu var. Yine, konuşacağız detayları. Bir tanesi, şunu tespit edelim: Çalışmalar ve buradaki mücadeleler sonucunda -tekrar kayıtlara geçmesi için söylüyorum- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı 1'inci öneride

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 5

belirtilen şirketlerin dışında yapılan özelleştirmelerde kasada para bırakılmamasını sağlamak için ihale şartnamesinde değişiklik yaptı. Hani, savunuyordu ya Özelleştirme İdaresi “Yaptığımız her şey yasal, hukuki.” Yasal ve hukuki olmadığının ortaya çıkması üzerine bunu da kendileri kabul etti ve 2’nci bölüm ihalelerde şartnameyi değiştirdi ve şimdi burada problem yok. Biz problemlili olan ihalelerdeki kasada bırakılan paraları ve okunmayan sayaçları tartışıyoruz.

Evet, şimdi burada bazı paralar alınmış, bazıları mahkeme yoluyla tahsil ediliyor, bazıları da uzlaşma yoluyla, faizlerinin alınmadığı var, şeyler var. Ama, dikkat çekici bir nokta da bu paraların alınmasıyla ilgili KİT Komisyonunda mücadele ederken biz, TEDAŞ’ın o zamanki Teftiş Kurulunun hakkını da yememek lazım, çok ciddi mücadele verdi bu sonuçların ortaya çıkarılması konusunda. Ama, paralar o zaman alınmaya başlansaydı, o zaman davalar açılmaya başlansaydı belki bugün daha ileri bir noktaya gelirdik. Anlaşılmaz bir şekilde o zamanki TEDAŞ yönetimi ve Enerji Bakanlığı, Teftiş Kurulunun raporlarını uygulamaya geçirmek yerine, Sayıştayın ısrarlı taleplerine rağmen, topu Bakanlık Teftiş Kuruluna attı, onlar da Başbakanlık Teftiş Kuruluna attı ve ortaya çıkan raporları bu bayağı gecikti şimdi gelinen noktada. Ama, bu bile iyi bir gelişmedir.

126 milyon liralık toplam alacaktan bahsediliyordu. Raporlar bunu kırpmış, kırpmış, kırpmış, 79 milyon liralık bölümünün alınmayacağı yönünde bir karara varmış. Nasıl bir karara varmış, teftiş kurulu raporlarının tamamı bizim elimizde olmadığı için onu bilmiyoruz ama takibini yapacağız. Ancak, bunun 44 milyon liralık bir bölümünün alınabileceğini, bunun da –işte, yine teftiş raporu, soruşturmalar- 26 milyon liralık bölümünün tahsil edilebileceği, bununla ilgili faizleriyle beraber 36 milyon liraya çıkmış bu, 17 milyon lira tahsil edilmiş, 18 milyon liralık da bir mücadele devam ediyor.

Daha önceki bölümdeki, Meram’daki sayaçların okunmasıyla ilgili iş ve işlemlerle de ilgili itirazlarımız olmuştu Sayın Başkan siz Komisyon Başkanımız olmadan önce. Orada da, biliyorsunuz, ihalesi yapılan şirketin, TEDAŞ’da iken, Meram iken tam üç ay, dört ay öncesinden itibaren elektrik sayaçları okunmamış, okunanlar tahakkuk ettirilmemiş, tahakkuk ettirilenler tahsilata konulmamıştı, yaklaşık 40 milyon liralık bir kanti kanti iş vardı. Çok şükür, Teftiş Kurulu bunu takip etti, Sayıştay üzerinde durdu, Komisyon, bizler arkasında durduk, şimdi bu paranın alınması için de mücadele ediyoruz. Burada emeği geçen, samimi olarak bunun üzerine giden bütün arkadaşlarımı kutluyorum. İnşallah, bu sonuçlar olumlu bir şekilde olur, Hazineye, TEDAŞ’a bu paralar alınır. Davaların da sıkı bir şekilde takip edilmesiyle bunun gerçekleşeceğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

ADNAN YILMAZ (Erzurum) – Sayın Başkanım, Turgay Bey konuşmasında çok manidar bir şey söyledi, bir ekleme yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Adnan Bey.

ADNAN YILMAZ (Erzurum) – Şimdi, bir önceki Teftiş Kurulu Başkanı büyük bir mücadele ederek çalışmalarını sürdürdü. Şu andaki Teftiş Kurulu Başkanı burada. Bunlar Genel Müdürlüğe bağlı. Büyük bir mücadele ederek... Turgay Develi Bey, bu bilgileri nasıl, neye karşı mücadele... Bunların bir yönetmeliği var, çalışacak edecek. Genel Müdür neye karşı mücadele ediyor, büyük bir Teftiş Kurulu Başkanı? Görevini yapıyor, raporunu tanzim ediyor, bunları Genel Müdüre sunuyor, oradan yönetim kurullarına giriyor. Bu bilgileri, zatiinaliniz, büyük bir mücadele verdiğini Turgay Bey, nereden öğreniyorsunuz acaba? Çok merak ediyorum tabii.

BAŞKAN – Kısmen ben cevap vereyim.

Değerli arkadaşlar, Turgay Bey hakikaten bu konu üzerine ciddi olarak eğilmiş bir KİT Komisyonu üyesi. Kendisini tebrik ediyorum. Bu konuda zaten verilen mücadele sonrası yapılan tahsilatları da ayrıca takdir ettiğini de ifade etti. Bu yöndeki çalışmaları da biz de takdir ediyoruz, destekliyoruz. İnşallah, geri kalan kısmı da hukuk çerçevesi içerisinde çözüme kavuşur.

Tabii, bu Özelleştirme İdaresinin şartnamede yapılan özelleştirmelerle ilgili değişikliğe gitmesinin de konuyu destekler mahiyette gelişme olduğunu da not düşmek lazım. Artık, bundan sonra siz söylemeyin, ben sizin yerinize...

TURGAY DEVELİ (Adana) – Karşılık değil.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Ben raporları okudum, oradan çıkan sonuçlardan söyledim. Teftiş Kurulu raporlarını satır satır okudum, Sayıştayın yaptığı raporları okudum, buradaki geçmiş çalışmaları okudum. Yoksa, herhangi bir özel bilgiye, belgeye sahip değilim, sadece raporlardan çıkan sonuçları değerlendirdim efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Yüksel, buyurun.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 6

Değerli arkadaşlar, bu, Sayıştayın 2009 raporundan bu tarafa süregelen bir olay. Yani, başlangıçta, Turgay arkadaşımızın da söylediği gibi, biz bunları gündeme getirdiğimizde, daha doğrusu Sayıştay önerilerini komisyonlarda gündeme getirdiğimizde “O tarih itibarıyla bütün varlıklarıyla alınıp satılmıştır, bunun üzerinde durulacak bir şey yok.” diye hep yanıtlar almıştık daha önceki yönetimlerden. Yani, o tarihte bankada... Efendim, işte, burada söylediği gibi, mesela, 30/9/2009 tarihinde banka hesabında yoldaki paralar dâhil 14 milyon 885 bin küsur TL bulunduğu hâlde TEDAŞ Genel Müdürlüğünde bunun 4 milyon 435 bin... Yani, 15 milyonu 4,5 milyon olarak bildiriliyor. On iki gün içerisinde bankadaki toplam para tutarı da birdenbire 30 milyon 280 bin liraya çıkıyor. Bu önceden, işte, tahakkuk etmiş alacakların tahsil edilmemesi falan, onlar ayrı yani. Bu tür, böyle önemli bir sürü tespit var, bir dünya tespit var, hemen hemen bütün özelleştirmelerde Sayıştayın tespitleri var. O dönemde biz bunları gündeme getirdiğimizde “Efendim, dönem itibarıyla zaten bütün varlıklarıyla, alacağıyla, borçlarıyla devralmışlardı. Dolayısıyla, bunlarla ilgili çok fazla araştırılacak, söylenecek bir şey yok.” deniyordu. Doğru, hem burada KİT Komisyonunun hassasiyetiyle bunun üzerinde durmasıyla hem de bu Teftiş Kurulundaki arkadaşların görevlerini yapmasıyla önemli bir aşamaya geldi. Ama, burada ben şimdi başka bir şey görüyorum. Yani, burada biraz Özelleştirme İdaresi Başkanlığına top atılarak, biraz Bakanlığa atılarak gene bunun önemli kısmından bir kapatma gayreti seziyorum bu Sayıştay raporlarında. Bu 2012 raporunda... En son 2013 Sayıştay Raporu da geldi elimize biliyorsunuz. Oradaki son duruma baktığımız zaman bununla ilgili... İşte, daha önce Bakanlık oluruyla -59 sayılı Bakanlık Oluru elimizde var- Bakanlığa havale ediliyor o iş. 59 sayılı Bakanlık Oluru var 7/6/2013 tarihinde hazırlanan. Burada bu rakamların, toplanan rakamların, EDAS'lardan talep ve tahsili gündeme getirilen yaklaşık 126 milyon TL'lik hazır ve blokeli değer in yine yaklaşık olarak 82 milyon TL'lik kısmının tahsili için yapılacak olan bir işlemin bulunmadığı... Yani, bu karara Bakanlık nasıl varıyor, Sayıştay bu konuda ne diyor, bunu tekrar aslında burada gündeme getirip tartışmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

2009'dan 2015'e kaç sene geçmiş? Altı yıl geçmiş. Hâlâ, TEDAŞ Teftiş Kurulunca hazırlanan raporda söz edilen işlemlerin ise ancak yapılacak detaylı incelemeler sonunda belirleneceği belirtilmiştir. Sayıştay her seferinde ya şu işi bir detaylı inceleyin diye öneride bulunuyor ama yavaş yavaş belli bir aşamaya getiriliyor. Bunun da Bakanlık şimdi önemli bir kısmını kapatmaya çalışıyor. Daha sonra, Bakanlık oluru bir daha gönderiliyor. Burada da 19/12/2013 tarihinde ve 146 sayılı 46 sayfadın oluşan bir Bakanlık oluru var. Bu Bakanlığın oluru da bize gönderirseniz, bir önceki var ama bunu da bir rica edelim sizden.

Konuyla ilgili raporda, devre esas bilanço tarihinde şirketin banka hesaplarındaki mevcut tutarın blokeli veya serbest bakiye durumları bir iki günlük cari harcama tutarlarını aşan kasa ve banka hesap bakiyelerinin tamamının enerji KİT'lerine olan borçların ödemesinde kullanılması gerektiği hususuyla devre esas bilanço tarihinde banka hesaplarındaki mevcut tutarın bir kısmının repoya bağlandığı tespit edilmiştir. Bunlarla ilgili de bir araştırma istiyor gene Sayıştay. Sonuçta da bu tespitlere göre yapılan değerlendirmelerde bana göre son derece küçük rakamlar kalmış. İşte, Çamlıbel'de 4,5 milyon, Uludağ'da 12 milyon 861 bin, Yeşilirmak'ta 5 milyon 477 bin, Fırat EDAS'ta 3 milyon 272 bin gibi. Bunların tahsil edilmesi bu şirketlerden istenmiş, bir kısmı, iki şirket Çamlıbel ve Uludağ bunların bir kısmını ödemişler, faizlerini ödememişler -cevapta da görülüyor, onlar da isteniyor- Uludağ ve Çamlıbel EDAS ödüyor, bu ödediği parayla ilgili de tekrar dava açıyor kuruma. Yani “Bunu bana iade et, ben sana bunu ödedim ama haksız yere bunu tahsil ettin, bana bunu geri iade et, hatta yasal faizleriyle birlikte, 25/03/2014'ten itibaren yasal faizleriyle birlikte geri bana iade et.” diyor. Evet, mesela, bunların KDV'sinin alınıp alınmayacağıyla ilgili gene bir karar verilemiyor.

Değerli arkadaşlar, elektrik tüketicisinden, sanayicisinden yani sizin, bizim evimizden, iş yerimizden, asgari ücretliden, işsiz vatandaşın evinde kullandığı elektrik bedeli üzerinden 9 ayrı kalemde bedel ödeniyor, elektrik parasının dışında bedel ödeniyor. 9'uncusu da KDV'dir arkadaşlar ya. Oradan KDV alınıyor, bu çalınan paranın, bir şekilde haksız kazancın, aktarılan paranın KDV'sinin alınıp alınmayacağıyla ilgili tartışma açılıyor. O da Özelleştirme İdaresi Başkanlığına havale ediliyor. Böyle havale edilerek geliyor hep bu işler bugüne kadar ve bununla ilgili de bakın, en son yani bu işte, üç tane öneride bulunuluyor. Efendim, bir disiplin açısından, bu personelin disiplini açısından cezalandırılması gerektiğiyle ilgili, hukuki açıdan cezalandırılması gerektiği ve de yani maddi açıdan. Disiplin açısından cezalandırılması gerekenlerin de iki yıldan fazla bir süre geçtiği için TEDAŞ Disiplin Yönetmeliği 28'inci maddesine istinaden ceza verme yetkisinin zaman aşımına uğradığı... Yani, bu disiplin yönetmeliğini kim hazırlıyor? Niye iki yıl, ne demek iki yıl? Yani, sen 50 milyonu, burada 100 milyonu, 200 milyonu yok et, ondan sonra iki yılda da zaman aşımından bundan disiplin yönetmeliği açısından en azından kurtul. Bu vatandaşlar, bunu yapanlar bu kurumda çalışıyorlar mı, hâlâ devam ediyorlar mı çalışmaya? Bunlar önemli.

Bakın, arkadaşlar, en sonunda şunu söyleyeceğim: Bu şirketler gene malum şirketler. Hemen her KİT Komisyonunda karşımıza çıkan, Türkiye'deki bütün ihaleleri alan, Kolin, Cengiz, Çalık, gene bunlar yani her yerde karşımıza çıkıyor. Biz milletvekilleri olarak bu milletin temsilcisi olarak buraya geldik, bu şirketlerin temsilcisi değiliz. Bu şirketlerin bu tüyü

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 7

bitmemiş yetimin hakkını yemelerine burada izin vermemeliyiz. Bir tek bu öneri bile, Sayıştayın bu önerisi bile bu kurumun ibra edilmemesi için ve gerçekten daha doğru dürüst, gerekli, detaylı bir incelemenin yapılması ve bunun suç duyurusuyla da ceza muhakemelerinin önüne gönderilmesi için yeterli nedendir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Şeker...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de bu Sayıştay raporunda Meram’la ilgili yapılan ilk işlemden aslında bir cezai bir uygulamanın gerektirdiğini... Çünkü, o öneride ihaleden önce, işte, tahsilatların azaltıldığıyla ilgili, bu resmen aslında düzenbazlık başka bir şey değil, diğer ismiyle öyle. Benim merak ettiğim başka bir şey var, arkadaşlar detayına indiler bu konunun. Şimdi, bu firmalar, sizin özelleştirmede bulunduğunuz firmalar, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde, bizim oralarda daha çok işte, çiftçilik, tarım daha çok yapıldığı için insanların da ekonomik sıkıntıları var, borçlarını ödeyemiyorlar; ödeyemediği borçlar da işte, zaman zaman Türkiye Büyük Millet Meclisinden çıkan kararlarla yapılandırılıyor. Burada merak ettiğim olay şu: Bu yapılandırmayı bu firmalar yapıyor sonuçta, değil mi?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Eğer yeni şirketin borcuysa yeni şirket yapıyor Sayın Vekilim.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Peki, bu yapılandırmalar, şu anda yapılan yapılandırmalar, bu firmalar bu alacaklardan doğan, siz devrettiğinizde vatandaşın olan alacakların KDV’siyle ilgili bunu kim alıyor?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Şöyle izah edeyim Sayın Vekilim: Bu şirketleri devrederken birtakım alacaklar TEDAŞ üzerinde bırakıldı. TEDAŞ üzerinde bırakılan bu alacaklar, tarımsal sulama abonelerinin alacakları, belediye alacakları, resmî kurum alacakları TEDAŞ’ın uhdesinde kaldı.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Vatandaşın?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Vatandaşın üstündeki alacak şirketlere devredildi.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Devredildi, güzel, burada sıkıntı yok.

Şimdi, devredildi, bu firmalar bu adamlardan bu yapılandırmalarla ya da herhangi bir sebeple vatandaş kendi ayağıyla geldi, ödeyecek. Burada doğan KDV’yi bu firma kime veriyor? Size vermiyorlar, firmanın uhdesinde kalıyor.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Yani, eğer bizim alacağımızsa bize devrediyorlar efendim. Eğer kendi alacaklarıysa...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ben KDV’den bahsediyorum.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – KDV’ye onu zaten...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Kendi mahsuplaşır, KDV faturasını gösterir, oradan mahsuplaşabilir devletle. Size bir KDV ödemesi yapılıyor mu bununla ilgili, KDV’li ödeme yapılıyor mu? Onu merak ediyorum.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Vekilim, eğer TEDAŞ alacağıysa, bizim alacağımızsa zaten gecikmesiyle beraber veya yapılandırıldıysa yapılan...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ben vatandaşa olan, vatandaşın alacaklarını siz devretmişsiniz zaten.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Vatandaşın alacağıysa şirket alıyor.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Şirkette kalıyor, ben de onu soruyorum. Vatandaşın alacağını siz...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – KDV mahsuplaşmasında da onu değerlendiriyordur zaten şirket.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Anladım, siz bunu devrederken KDV alacağıyla birlikte mi devrettiniz?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Yani, tamamını devrettik tüm alacaklarıyla birlikte.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Bu KDV alacağı şirkete gelir kaydediliyor şu anda, hiç farklı bir şey yok.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Orada ayrıca ayrıştırılması yapıldığı için Sayın Vekilim, KDV olarak tahsil edileni ayrıca KDV mahsuplaşmasında değerlendiriyor şirketler.

BAŞKAN – Yok, şimdi, özelleştirme uygulamasında, yapılan özelleştirilme devrinde bilançoda KDV’yle ilgili bir aktifte bir kalem yer alıyor. Bu noktada onunla birlikte devrediliyor diye...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Öyle devredildiğini zannetmiyorum çünkü borçlar KDV’siz devrediliyor. Firma şu anda tahsil ettiğinde o KDV’yi, kendi KDV mahsuplaşarak kasasına kâr olarak koruyor.

BAŞKAN – Hayır, bilançoya yansır o.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Mahsuplaşıyor ve kâr olarak koyuyor.

BAŞKAN – Hayır, bilançoda her zaman KDV’yle ilgili alacak devreden KDV şeklinde mutlaka...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, bu konuyu, isterseniz, Mali İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcımız Yaşar Bey cevaplasın tam olarak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 8

BAŞKAN - Tabii.

Buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAŞAR BOSTANCI – Sayın Başkanım, bu bilanço düzenlemelerinde tabii ki alacaklar, tahakkuk etmiş alacaklar bilançoda kayıtlı ve o alacaklara ilişkin bütün haklar TEDAŞ’a devrediliyor yani burada şirkete kalan bir şey yok doğal olarak, tahsil edildiğinde de TEDAŞ’a aktarılıyor.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Vatandaşlarla ilgili alacaklar, tarımsalı sormuyorum.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAŞAR BOSTANCI – “Vatandaş” derken... Sanayi abonesi, mesken abonesi onlar tabii ki yine bütün haklarıyla şirkette kalıyor.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ben de onu söylüyorum, Sayıştay o zaman bununla ilgili bir çalışma yapmıştır. Burada KDV -çok da korkunç bir rakam, ben de incelediğim için söylüyorum- bu rakam şirketin cebine giriyor.

BAŞKAN – Tahakkuk ettiği andan itibaren bilançoya girer zaten.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAŞAR BOSTANCI – Evet, her ay itibarıyla o KDV’ler mahsuplaşıyor yani devirden sonra ortaya çıkmış bir rakam yok. Her ay itibarıyla muhtasar beyannamelerde ayın 26’sı itibarıyla zaten bunlar beyan ediliyor ve bilançoya kaydediliyor. Devirden sonra ortaya çıkan veya kaydedilmeyen bir durum yok.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Sayın Başkan, Sayıştay bununla ilgili çalışma yapmış mı?

BAŞKAN – Sayıştaydaki arkadaşlardan bu konuyla ilgili...

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, Sayın Milletvekilimizin sorduğu soru şöyle geliyor: Bu tahakkuklar zaten KDV’li olarak tahakkuku yapıyor, muhasebe kayıtlarına intikal ettiriliyor ve şirket devredildiği zaman da -demin Sayın Genel Müdürümüzün de bahsettiği şekilde- tarımsal sulama alacakları, belediyeler ve resmî daireler TEDAŞ’ın bünyesinde KDV’si de dâhil, enerji bedeli de dâhil hepsi TEDAŞ’ın bünyesinde kaldı.

Zaten, biz Sayıştay olarak yıllardır tahsil etmediğimiz bir bedelin KDV’sini tahakkuk edip de işte, ödüyoruz bunu hazineye veya vergi dairelerine mahsuplaşarak, çeşitli şekillerde ödeme... Biz bunun da geçmişi, raporlarımızda, uyarılarımız, üzerinde durduğumuz konular olmuştur ancak bu devirlerle ilgili sayın milletvekilimizin dediği gibi şirkete kalan bir KDV, şirkete kalan hiçbir şey yoktur. Yeniden yapılanmada zaten yapılanma TEDAŞ’ta kalan tutarlar üzerinden olduğu için KDV de bunun içindeydi, TEDAŞ döneminde bunlar...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Kalan para, vatandaşla ilgili olan tahsilattan bahsediyorum.

BAŞKAN - Yani, tahsil edilemeyen alacaklarla ilgili KDV’yi tahsil ettiğinde -soruyu bu şekilde mi algılayalım?- bu KDV ne oluyor? Bu, TEDAŞ’a aktarılıyor mu yoksa şirkete mi kalıyor? Doğru mudur?

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Evet.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Pardon, Sayın Başkanım, bu konuyu da izah edeyim. Şimdi, bu yeniden yapılanmada şahıslar bu kapsama girmedi, şahıslar yok. Onun için... Resmî daireler, belediyeler kaldı.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ya, yapılandırmadan bahsetmiyorum, değerli arkadaşlar, bakın, siz bu şirketi 2013 yılında devrettiniz, vatandaşın borcu var...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Başkanım, o kadar vakit alıyor ki bu.

BAŞKAN – Olsun, soruyu yöneltiyor, önemli bir soru.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sonsuz bir soru ama bu.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Sonsuz bir soru değil ki çok net bir soru.

Sizin alacaklarıyla devrettiniz...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bu bizim işimiz değil ki!

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Efendim, kimin işi, devletin geliri, onu denetliyoruz burada.

BAŞKAN – Sayın Şeker...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ben de buradaki alan firmanın...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Burada öyle bir şey yok ki.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Olmayanı söylüyorum, ben de olmadığı için söylüyorum.

Peki, tamam, söylemiyorum.

BAŞKAN – Sayın Şeker, yok, estağfurullah.

Şimdi, şöyle: Arkadaşlar, soruyu not aldık. Bu soruyla ilgili, Komisyonumuza ve Sayın Şeker’e yazılı olarak lütfen bir bilgi aktarın, daha açıklayıcı olur.

Sayın Şeker, bunu yazılı olarak açıklamalarını talep ettik. Bütün Komisyon üyelerimize de ayrıca bilgi aktaracağız.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Genel Müdülden mi istediniz?

BAŞKAN – Evet, Genel Müdürlük tarafından bunun yazılı olarak cevaplanmasını istedik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 9

Soruyu, tutanaklardan yönelttiğimiz şekliyle alırsınız, onu da lütfen Komisyon Başkanlığımıza, üyelerimize iletmek üzere bize iletiniz.

Evet, devam ediyoruz.

Aydın Bey, buyurun.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, şimdi, tabii, burada, borcunu geç ödemedi kaynaklanan ödemeler de var. Kimisi ödemiş, kimisi ödemiş. Ben olaya şöyle farklı bir açıdan bakıyorum: Siz elektrik aldınız ve sattınız. Şimdi, vatandaş veya herhangi bir kurum, bu kullandığı elektriğin parasını bu şirkete yatırdığı an bir kısmı otomatik olarak kurumun hesabına geçmesi... Nasıl olsa bunun belli bir miktarı gelecek yani ona kâr olacak tamam, başka kurumlara gidecek tamam ama diyelim ki 100 liralık bir elektriğin vatandaşın veya kurumdan tahsili söz konusu ise bunun eğer 50 kuruşu kesin olarak gelecekse bu otomatik olarak kurumun hesabına gelmez. Bu 70 de olabilir, 60 da olur, 80 de olur.

Yani, şimdi, tabii, belki, burada bir ticari alışveriş görülüyor ama sonuçta ödenmeyen ve bunun mali yükümlülüğü kuruma yani TEDAŞ'a kalan bir durum da söz konusu oluyor, geçmişten beri gelen uygulamalarda rastlaştığımız. Ben tabii, olaya sürekli şöyle baktım: Yani, birisi var, sizin malınızı alıyor, satıyor, parayı alıp gidiyor. O parayı alma noktasında otomatik olarak bunun belli bir kısmının da bu kuruma ödenmesini... Böyle bir uygulama yok, biliyorum ama ben de diyorum ki: Yani, siz garanti bir malı veriyorsunuz ve garanti olarak da bunun ücreti yatıyor, ondan sonra sizin paranızı geciktiriyor. Hâlbuki sizin de aldığınız yere bunu ödemeniz lazım geliyor. Dolayısıyla, olay bu açıdan değerlendirildiğinde mevcut uygulamayla sapmalar nedir? Gerçi, şimdi, birazcık daha düzelme gibi görülüyor buradaki birtakım ödemelerin yapılması. Gecikme faizleri burada gündemde. Kimisi hiç ödemiş, tabii, o kurum tahsil etti mi etmedi mi, o da ayrı bir olay. Yani, ona da bakmak lazım. Ben “Bu açıdan değerlendirmeniz nasıl olur?” diye, onu sormak istedim esasta.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Geldi.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Ben, şimdi, bu devir esnasında ihtilaflı olan konu netleştikten sonra bunun tahsiline gidilmiş okunmamış, sayaçlar, vesair. 26 milyon küsur bir alacak var, 22 milyon 900'ü tahsil edilmiş. Şimdi, bu tahsil edilen firmalar... Yani tamamen bunların iyi niyetine mi bıraktık biz bu işi de bunlardan tahsil ettik, bu Fırat EDAS'tan tahsil etmedik? Yani, bu, bu kadar bir keyfi bir şey mi ki Fırat EDAS'tan hâlâ alamıyoruz, almadık? Öbürleri yani çok mu saftılar? Bununla ilgili niye işlem yapmadık? Yani, bununla ilgili bunların sözleşmelerinde teminatları yok mu? Yani, sözleşmelerinde bununla ilgili kesin teminatları olması lazım mutlaka. Bundan niye almıyoruz? Niye bunları mahkemeye bıraktık? Bunu bir an önce almak gerekmez mi? Bunun cevabını istiyorum ben.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özensoy...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim.

Şimdi, Mehmet Şeker Bey'in söylediğini şöyle biraz daha açarak netleştirelim. Şimdi, bu yeni özelleşen şirkete şahısların borçları geçti. Bu geçerken bilançoda... Şimdi, siz faturayı kestiniz, alacaklarınız KDV'li alacaklar ama şirkete gönderirken bilançolarda o şekilde mi devrettiniz? Yoksa, şirketlerin aktif pasiflerinde KDV vesaire falan gösterilmez.

Şimdi, dolayısıyla, bu paraları tahsil ederken yeni şirket, sadece makbuz kesiyor, zaten faturası kesilmiş bunun. Yani, direkt, Mehmet Bey'in dediği gibi, kârına geçiyor bu sefer yani KDV mahsuplaşmıyor bile. Neden? Çünkü, bir daha fatura kesmiyor zaten faturası kesilmiş alacaklar onlar. Dolayısıyla, bunda bir muvazaa var mı yani bunun bir açıklamasını yapın da o konu şey olsun. Siz KDV'li alacakları devrediyorsunuz ama o bilançoda gösterirken bu alacakları, borçları nasıl gösterdiniz yani toplam miktarı mı gösterdiniz yoksa anapara, elektrik parası alacağını mı gösterdiniz? Nasıl bir devir sözleşmesini yaptınız? Bunu açıklarsanız bu konu da açıklığa kavuşur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Domaç...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Başkanım çok teşekkür ediyoruz.

Tam bir saati falan geçti 1'inci madde. Yani, aslında konu çok net, birtakım alacaklar var, bu alacakların takibine karar vereceğiz sonuçta. Yani, bu alacakları da uğraşmışız hepimiz birlikte, buraya kadar getirmişiz. Arkadaşlardan ben şöyle bir izlenim edindim: Ya, bu alacaklar fazla aslında, bu alacaklar azaltılmış. Bizim önümüze gelen bunlar yani önümüze gelen bunlar. Dolayısıyla, biz bunlar konusunda karar vereceğiz, birincisi bu.

İşlerken KİT Komisyonunun yapısı, bir konuda çok uzun uzun konuşuyoruz, konuyu da epey genişleterek konuşuyoruz, sonra sonuna gelince artık, sabır kalmıyor. Mesela, dün dört saat, dört buçuk saat bir tek kurumu konuştuk.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 10

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Aslında daha çok konuşulması gerekir.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – On beş, yirmi beş saatte konuşursun, bir sene de konuşursun konuştuktan sonra ama toplantının bir şekli var, ona uymak zorundayız. Bakın, şöyle oluyor: Biz sizleri dinliyoruz, çoğunlukla da dinliyoruz, genellikle de çok az konuşuyoruz. Ama, bu...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ya, bizi niye dinliyorsunuz? Sayıştay dinleyin, Genel Müdürü dinleyin...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Efendim, o zaman susar mısınız lütfen! Susar mısınız lütfen!

BAŞKAN – Sayın Akar, karşılıklı diyalogu şey yapmayalım, lütfen!

ADNAN YILMAZ (Erzurum) – Konuşmacıya niye müdahale ediyorsunuz Haydar Bey? Biz sizi dinliyoruz, Mehmet Bey de konuşuyor...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Lütfen, dediğim hâlde susmuyorsun ya, ayıptır ya!

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ayıp değil mi, doğru söylüyorsun!

BAŞKAN – Sayın Domaç, siz devam edin.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Buyurun, istediğiniz kadar konuşun.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Lütfettiniz, sağ olun, teşekkür ediyorum!

Efendim, sonuçta şöyle bir noktaya geliyoruz: İbra noktasına geldiğimizde artık, o kadar çok şey konuşulmuş oluyor ki özde not etmemiz gereken şeyleri de not edemiyoruz. Onun için bir konuyu -hepimiz çok iyi anlıyoruz söylenen şeyleri- çok dağıtırsak gerçekten, karar verme noktasında etkin kararı veremeyebiliriz. Bu da muhalefetti iktidardaki çekişmesi değildir, burada gerçeğe varmaktır işimiz. Böyle bakarsak hızlı karar verebiliriz, dağıtırsak veremeyiz.

Dolayısıyla, lütfen, Sayın Başkanım, sizden de...

BAŞKAN – Evet, daha çok beni ilgilendiren bir değerlendirmeydi bu.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – ...ricamız şudur: Yani, bizim belli tahammül sınırlarımız var. Bu belli teamül sınırlarımızın, toplantı teamül sınırlarımızın -her insan için söylüyorum bunu- bunun aşılması gerekir. Bu aşıldığı takdirde bu Komisyonu çok fazla yürütemeyiz diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu süre konusunda herhangi bir kısıtlama getirmiyoruz konuşmalara. Bu noktada hepinizin son derece iyi niyetle ve Sayıştay raporlarını da kapsamlı bir şekilde değerlendirerek sorular yönelttiğinizi, siyasi mülahazalara mümkün mertebe girmeden Komisyon faaliyetlerini verimli bir şekilde yürütmeye gayret ettiğinizi ben de gözlemliyorum. Ancak, bu süre sınırlaması konusunda bazı arkadaşlarımız hakikaten, belki yarım saat, kırk beş dakika konuşabiliyor. Bu, belli bir süre sonra dikkatin dağılmasına neden oluyor. Toplantıyı diğer arkadaşlarımızın takip etmesi de önemli, her ne kadar burada muhalefetteki arkadaşlar ağırlıklı olarak söz alıp konuşuyorsa da iktidardaki arkadaşlarımız da dinleyici olarak ve yeri geldiğinde de küçük konuşmalar yaparak katkıda bulunmaya gayret ediyorlar.

Mecliste zaten şöyle bir teamül vardır yani bu Genel Kurulda da böyledir, Komisyon çalışmalarında da böyledir: Daha çok muhalefet söz talep eder, konuşur, denetler; iktidar da bir an evvel yasaların Genel Kuruldan geçmesini sağlamaya çalışır, daha az söz talep eder. Bu, bir gelenek. Ha, zaman zaman iktidar partisi milletvekili arkadaşlarımız da eğer muhalefet kadar konuşsalar elbette ki burada herhangi bir şeyi müzakere etme şansımız olmaz, çok çok uzar, günlerce bir kurumu belki de değerlendirme şansımız olmayabilir. Burada maksat, tabii, belli ölçülerde riayet edelim buna, yine kısıtlama getirmeyelim, sözlere kısıtlama getirmeyelim ama karşı taraftaki muhataplarımızı da onların da sabırlarını zorlamadan özetini mümkün mertebe aktarmaya çalışalım. Bugüne kadar son derece saygın bir şekilde görevini ifa eden Komisyonumuz bu son yasama döneminin son yasama aylarında, son yasama toplantılarında da güzel bir şekilde muhabbetiyle görevini ifa ederek görevini tamamlasın.

Bir de Sayın Yüksel, siz aynı konuda birden fazla söz talebinde bulunuyorsunuz. Eksik kalan konular oluyor herhâlde?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Size cevap vereceğim mesela, Sayın Domaç'a vereceğim, bir de eksik kalan konular var.

BAŞKAN – Yani, şimdi, bize cevap vermekten öte...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – O zaman, ben de size cevap vereceğim, devam edelim karşılıklı!

BAŞKAN – Bu şekilde ben müsaade etmiyorum yani lütfen konunun dışına çıkmayalım. Ben müsaade etmiyorum yani bu şekilde karşılıklı müzakere ederken konunun dışına çıkıyoruz, farklı şeyler ortaya çıkıyor, o zaman ben müsaade etmiyorum yani.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Eksik kalan konular var, ayrıca sizin de bir değerlendirmeniz var, size de yani lütfen...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 11

BAŞKAN – Yani, benim yaptığım konuşma son derece...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Efendim, ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi nereden bileceksiniz.

BAŞKAN – Ama, sürekli aynı konuyla ilgili söz talebinde tekrar tekrar bulunursanız, diğer arkadaşlarımız açısından da haksızlık oluyor. Sadece size değil, muhalefetteki arkadaşlarımıza da haksızlık oluyor.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Siz bir izin verin hele ben söyleyeyim sözümü.

BAŞKAN – Yani, eğer bu karşılıklı bir şeye dönüşecekse müsaade edemeyeceğim.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Hayır, öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Buyurun.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Ben aslında şunun için tekrar sizden söz istemiştım: Burada gene Sayıştay raporunda “Meram Elektrikten 39 milyon 621 bin 250 lira -gene bu okunmayan sayaçlarla ilgili- TL’nin idari yoldan tahsil edilemediği de dikkate alınarak -birkaç sorum vardı, o sorularına bunu da ilave etmek istedim söz istedim tekrar- bu alacağın yasal faizleriyle birlikte tahsili için yasal yollara başvurulması önerilir.” diyor. Yani, iktidar partisinden arkadaşlarımız da siz de aynı hassasiyeti belirtiniz. Bununla ilgili herhangi bir yasal yola başvuruldu mu? Bunu sormak için söz istedim, bir.

BAŞKAN – Meramla ilgili mi?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Efendim, Meramla ilgili.

Burada Sayıştay raporu 2013/22’nci sayfa.

BAŞKAN – Bu 3’üncü öneride de Meram konusu...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Efendim, bunun dışında, ben görevimizi yeterince yaptığımızı düşünmüyorum KİT Komisyonu olarak, hem biz muhalefet üyeleri olarak hem de iktidar partisi üyeleri olarak. Kimse burada otuz beş-kırk dakikayı bulan konuşmalar yapmadı bugüne kadar, ben tanık olmadım. Siz nereden tanık oldunuz?

BAŞKAN – Tutanaklardan çıkartalım.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Çıkartalım bakalım.

Yani, kimse burada otuz beş-kırk dakika konuşmadı, bir.

İkincisi: Bunun çok daha detaylı incelemelerine gerek var. Mesela, benim sorduğum sorularda... Şimdi, Sayın Domaç -bazı konuşmalarını ben buradan destekledim hatta Sayın Domaç’ın- dedi ki: “Ya, bir şeyler tespit edilmiş ama bu alacakların eksiltildiği yönünde bir kanı var herhâlde.” Bununla ilgili de evet, Bakanlık olur... Ben konuşmamın içinde söyledim, 59 sayılı Bakanlık olurunda bu rakamın, işte, 126 milyonun ve 82 milyonun alacağından bu mümkün olmadığı kısmının tahsili için yapılacak bir işlemin bulunmadığı diye bir şey var. Bu da şu rapora istinaden söyleniyor: Bu rapor sizin elinizde var mı, okudunuz mu arkadaşlar?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ben okumadım.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yok. Yani, ben de okumadım. O yüzden görevimizi arkadaşlar, yapmayın yani. Bakın, aynı şirketler her yerde karşımıza çıkıyor, her yerde bu usulsüzlükler, yolsuzluklar var ve biz bununla ilgili görevimizi yapmıyoruz. Bununla ilgili, Sayıştaya soru sorduk yani yaptığımız budur. Buna izin vermezseniz... Bu konuda başta iktidar partisi milletvekillerinin ve sizin çok daha büyük sorumluluğunuz var bize göre. Sizin icraatlarınız da bir ölçüde...

BAŞKAN – Sayın Yüksel, müsaade ederseniz, cevap verecekler. Bakın, daha onlara sıra gelmedi, Sayıştaya söz veremiyorum.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Ama, siz daha baştan sınırlamaya kalkarsanız “Ben size söz vermiyorum.” diye...

BAŞKAN – Yok, zaten kısıtlamadık.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – “Vermem.” diyorsunuz Sayın Başkan, böyle bir şey olur mu ya?

BAŞKAN – Ama, siz karşılıklı atışma için söz isterseniz vermem tabii. Ben onu kastederek söylüyorum.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Atışma için değil. Ne zaman atıştık karşılıklı, kiminle atıştık?

BAŞKAN – İşte, biraz evvel yapılan atışma gibi.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Böyle bir şey yok yani, yapmayın!

BAŞKAN – Sayın Akar, buyurun.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Evet, Sayın Başkan, bu Komisyonunda elimizden geldiğince maddeler üzerinde konuşmaya çalışıyoruz, maddeler üzerinde konuşurken de hatta dışına çıkıldığını da buradan sizi -fark ederseniz- kesinlikle uyarıyoruz. Niye? Konu anlaşılсын diye yapıyoruz. Yani, şimdi zamanımız bol, burada toplantıları uzatıyoruz ama iktidar partisi milletvekillerinin zamanları çok dar, çok çalışıyorlar -sanki böyle bir algı oluştu- onun için de bir an evvel bu toplantıları bitirmek istiyorlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 12

Buradaki KİT Komisyonunun amacı Meclis Genel Kurulu gibi değil aslında. Meclis Genel Kurulunda evet, bir siyasi mücadelenin içerisindeyiz. Pozitif, negatif zaman zaman desteklediğimiz, zaman zaman sert muhalefet yaptığımız alanlar var ama burada hem iktidar partisi milletvekillerinin hem muhalefet partisi milletvekillerinin tek bir görevi var: Buradaki Kamu İktisadi Teşekküllerini denetlemek gibi bir görevi var. Burada siz onların avukatı değilsiniz, biz savcı değiliz. Biz arkadaşları suçlayacağız diye bir konu yok ortada, onlar da arkadaşları savunacak diye bir konu yok. Yani, her söz alışında “Söz almıyoruz...” Alsalar keşke, keşke bu raporları okusalar -okuyan arkadaşlara teşekkür ediyorum, katılan arkadaşlara teşekkür ediyorum- keşke bu yapılsa, keşke bizden çok konuşmalar da bu kurumlardaki yanlışlıkları, eksiklikleri varsa hep birlikte düzeltelim.

Dünkü olay... Kırk-kırk beş dakikadır dikkat edersen hiçbir şeyi tekrarlamadım dünkü olayda. Alt komisyon üyesiyim, TCDD’yi iyi biliyorum, Türkiye’nin en büyük ihalelerini yapan bir kurum. Ha, sadece ihale mi konuşmak lazım, sadece 21 tane şirketi devretmiş bu kurumu, onunla mı konuşacağız? Bu kurumun hukuk müşavirliği var, bu kurumun insan kaynakları var, bu kurumun bakım giderleri var, bunları, biz eğer bu Komisyonu denetliyorsak ve Sayıştay raporları üzerinden denetliyorsak bunların tümünü konuşmak zorundayız. Bunların tümünü konuştuğumuzda bu görüşmeler tamamlanmış sayılır. Sadece burada 2 ihaleyi konuşursak bütün kurumları hem yolsuzluk anlamda itham etmiş oluruz hem de o kurumu doğru anlamda denetlememiş oluruz; sıkıntı burada. Onun için, biz konuşmalarımızda dikkat ederseniz çok da siyasallaştırmadan konuşuyoruz. Eğer bunu bu şekilde yapmış olsaydık gerçekten, bu KİT Komisyonu çalışmazdı.

Şimdi, geldiğimiz noktada arkadaşlarımız... Ben söz almadım konuyla ilgili çünkü arkadaşlarım iyi hazırlandılar bu konuya, biliyorlar, sürekli takipçileri. Aynı şeyi tekrarlamamın bir mantığı da yok. Ama, şunu da belirtmek zorundayım: Bu takip süresince Sayıştayla birlikte bizim arkadaşlarımızın gayretlerini iktidar partisi milletvekilleri göstermedi. O zaman Özelleştirme İdaresinin vermiş olduğu tutanakları çıkaralım, dökelim, bu kurumla ilgili tutanakları dökelim. Hangi arkadaşımız kalktı da “Evet, bu kurumda para kasada bırakılmıştır. Evet, bu kurumda sayaçlar okunmamıştır. Onun için, bunlar tekrar denetlenmeli.” dedi? Demedi. Biz hatta bunu söylerken “Yahu, kardeşim de her şey de yolsuzluk, her şey de bir suçlama arıyorsunuz.” gibi ithamlarla karşılaştık. Çıkarınız, tutanakları bakarız.

BAŞKAN – Sayın Akar, bakın bu var, var.

Şimdi bile söyledi arkadaşlarımız.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Biz diyoruz ki...

Şimdi de söylediler, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ayrıca, takip ediyoruz biz de, Başkanlık olarak da ben de takip ediyorum.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ben bitireyim.

Teşekkür ediyorum bugün söyledikleri için. Bugün geldiğimiz nokta, güzel bir nokta. Sayıştay, KİT Komisyonunun iktidar-muhalefet milletvekilleri aynı konuda; bunu daha önce TTK’da da yaptık arkadaşlar; bunu yapabiliyoruz. Biz hiçbir kurumu bir şeyle itham etmek istemiyoruz burada veya işte, doldur boşalt şeyleri değil, Sayıştay üzerinden görüşüyoruz. Ha, bunu görürken beş dakikayı altı dakika yapmışız, on dakika yapmışız, bunlar doğru şeyler değil. Biz buna azami dikkat ediyoruz, hayali şeyleri, sanal şeyleri de buraya getirmemeye çalışıyoruz ki amacına erişsin diye.

Teşekkür ediyorum.

Mehmet Bey burada olsaydı, ona da bir-iki sözüm olacaktı ama neyse bizim büyüğümüz diyelim.

BAŞKAN – Gerek yok yani bu karşılıklı şeye gerek yok zaten.

Teşekkürler.

Evet, yöneltilen sorulara, yapılan değerlendirmelere cevap niteliğinde Sayın Genel Müdürüm ya da arkadaşlardan cevap verecek olanlar varsa söz vereceğim.

Buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Efendim, zaten önceki soruya yazılı cevap vereceğimizi ilettiniz, ona yazılı cevap vereceğiz. Ancak, Sayın Geldi’nin sorusuna cevap olarak, hukuki süreç başlatılmıştır efendim. Bu alacakların bir bölümü, 2 şirketten alacakların aslı, ana parası tahsil edildi, faizleri ödenmedi, diğer 2 şirket ne ana parasını ne faizini ödedi. Bunlarla alakalı hukuki süreç başlatıldı efendim. Şirketler ödemeye yanaşmadıkları için hukuki süreç başlatıldı, o da devam ediyor efendim.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Başkanım, istediğim cevap bu değil. Yani, ben şunu istiyorum: Yani teminatından niye almıyoruz? Öbür şirketler verdi diye onları cezalandırmış oluyoruz bu tutumumuzla, bu şirket vermediği için de müeyyide uyguluyoruz. Yani, mahkeme süreci baştan öğrenilmiş zaten. Bizim burada, elimizde teminatları var şirketlerin, teminatlarını alalım, onlar dava açsın, zaten mahkemeye gidecek sonra.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 13

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, ihaleye konu bir durum olmadığı için...

MEHMET GELDİ (Giresun) – İhaleye konu oldu, zaten müfettiş raporları tespit etti. Yani, yoksa bu alacak zaten yoktu, daha önceki iddiaları şuydu: “Bunlar, şirketlerin hakkıdır.” deniyordu, böyle olmadığı ortaya çıktı zaten. Dolayısıyla, bu tutuma ...

BAŞKAN – Bu ihale süreci sonrasında teminatlarla ilgili... Çözüldü mü teminatları ihale bittikten sonra?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Efendim, o konuda Özelleştirme İdaresi yetkilisi de burada ama yani ihaleyi yapan kurum Özelleştirme İdaresi olduğu için, burada TEDAŞ olarak bizim teminalardan bunu alma gibi bir durumumuz yok.

BAŞKAN – Peki, Özelleştirmeden gelen arkadaşımız cevap verebilecek mi?

ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI 7. GRUP PROJE BAŞKAN VEKİLİ PINAR VAROĞLU – Burada, bizim şirketlerin satış bedeliyle ilgili aldığımız teminatlar var onunla ilgili taahhütler olduğu için. Onlara yönelik herhangi bir ödemede aksaklık olmasını... Biz onları irat kaydediyoruz, tahsil ediyoruz. Ama, onun dışında istihdam konuları ile ilgili aldığımız teminatlar var. Onlarla da ilgili aksaklık olduğunda irat kaydediyoruz. Ama, bu tip konular tabii, öngörülebilir olmadığı için, tutarlar belli olmadığı için, sonrada ortaya çıkan tutarlar olduğu için teminatı söz konusu değil.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Nasıl olur ya, var mı böyle bir şey?

BAŞKAN – Şimdi, teminatı siz belli şartlara bağlı olarak tabii ki, talep ediyorsunuz. Bu şart öne sürülmediği için mi teminat istenmedi?

ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI 7. GRUP PROJE BAŞKAN VEKİLİ PINAR VAROĞLU – Evet, bununla ilgili sözleşmede olsun, şartnamede olsun, herhangi bir öngörülebilirlik olmadığı için, sonradan ortaya çıktığı için bununla ilgili alınmış bir teminatımız yok.

BAŞKAN – Yani, teminat üzerinden tahsil kabiliyeti olmadığını ifade ediyorlar Özelleştirmedeki arkadaşlar. Bu yüzden de TEDAŞ tahsilat noktasında yargıya müracaat etmiş. Geri kalan kısmını uzlaşarak mı tahsil ettiniz? Tahsil edilen kısım... Kendilerine çağrıda bulundunuz, onlar da ödeme yaptılar.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Evet, efendim çağrıda bulunduk, tebligatı yaptık. Bu tebligatlara 2 şirket ana parayı ödeyerek cevap verdi, faizini ödemeyeceğini bildirdi. Diğer 2 şirket de böyle bir alacak olmadığını vurgulayarak buna bir ödeme yapmadılar. Dolayısıyla, biz de hukuki süreci akabinde başlattık ve ilgililer hakkında da savcılığa suç duyurusunda bulunduk efendim.

BAŞKAN – Başka ilave edeceğiniz bir şey var mı?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Başka yok efendim.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ben kısa bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, buyurun Sayın Akar.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Ben sorularıma cevap alamadım Sayın Başkan.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – KDV konusunda yazılı cevap vereceğiz Sayın Başkanım. Bu KDV konusunu sormuştunuz.

BAŞKAN – Sayın Şeker’in yöneltmiş olduğu bir soru vardı.

Sayın Akar, siz ilave edin, ondan sonra tekrar...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ben şöyle bir şey ilave etmek istiyorum: Şimdi, burada 21 şirket özelleştirilmiş. Tamam, biz siyasal anlayış olarak özelleştirmeye karşıyız ama sonuçta özelleşmiş. Özelleştikten sonra da şirketlere yapılan şeyleri de bizim görmemiz gerekiyor. Burada hata kimden kaynaklanmış buna bakmak lazım? Bu özelleştirmede, alan şirketler mi bu hatayı yapmış, devletin parasını gasbetmiş, yoksa birileri onların kasasında bu parayı bırakmış mı? Bana göre mesele burada. Ben biraz şirketlerin cezalandırıldığını düşünüyorum. Aslında, hatayı yapan devletin kurumları, Özelleştirme İdaresi. Bu parayı kasalarda bırakan, sayaçların okunmamasını ve bu ihaleyi yapanlarda bir problem var. Şirket özelleştirildikten sonra diyorsunuz ki şirkete: “Bu kadar para bırakmışsınız yanlışlıkla sizin kasanızda, verin.” Bana göre doğru bir yaklaşım değil. Tamam, para tahsil edilmeli, ana paraları zaten iyi niyetli olarak vermişler, diğerleri de “Bu, benim suçum değil.” diye anladığım kadarıyla mahkemeye vermiş.

Teşekkür ederim.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, diğer sorusu Sayın Vekilimizin, bu, Meram’daki endeks kalıntılarıyla alakalı sormuştı, 3’üncü öneride zaten gelecek ama: Orada da hukuki süreç başlatıldı efendim.

BAŞKAN – Sayın Yüksel...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, biri buydu, sonradan Genel Müdürümüz cevap verdi ona. Biri de aslında... Sayıştay da burada bir açıklama yapabilir belki. Bu, 59 sayılı Bakanlık olurunda 126 milyon TL’lik hazır ve blokeli değer

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 14

olduğu için yani bu para zaten hazır ve blokeli, o nedenle mi... Öyle mi, doğru mu anlıyorum? “82 milyon TL’lik kısmı için de tahsili için yapılacak bir işlemin bulunmadığı” diyor rapor yani bu konuda siz ne düşünüyorsunuz, nedir bu, nasıl bu sonuca varıyor?

Bir de gene, KDV ama Turgay Bey’in sorduğu KDV değil. Bu, Yeşilirmak ve Fırat EDAŞ’tan alıcı toplam 8 milyon 750 bin 620 TL’lik alacak -KDV ilave edilip edilmeyeceğiyle ilgili galiba- bu Özelleştirme İdaresi Başkanlığına aktarılmış, onların belki yanıtlanması gerekiyor.

Bir de bu disiplin yönetmeliği iki yıldan fazla süre geçince zaman aşımına uğruyormuş, bu disiplin yönetmeliğini kim hazırlıyor ve bununla ilgili ne yapmayı düşünüyorsunuz? Bir değişiklik düşünüyor musunuz?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, bu, 657 sayılı Devlet Memurları Yasası’nda olduğu için TEDAŞ’ın yönetmeliğiyle alakası yok. 657 sayılı Devlet Memurları Yasası’nda böyle olduğu için efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayıştayın bu konuda Sayın Yüksel’in...

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Mahsuplaşma mantığını ben aslında izah etmiştim ama mahsuplaşmada mekanizma nasıl işliyor? Yani elektrik aldınız, sattınız paralar hangi mekanizmada, hangi periyotta nasıl mahsuplaşıyor veya alacağınızı belirliyorsunuz.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, konuşmamda bahsetmiştim, bu şirketler devredilirken birtakım alacakları TEDAŞ’ta bırakılarak, birtakım borçları da TEDAŞ’ta bırakılarak devredildi. Bu alacaklar, demin saymıştım, tarımsal sulama alacakları, resmî kurum alacakları ve belediye alacakları idi. Bunların da toplam yekûnu 3,8 milyar TL’ydi. Bu alacaklar TEDAŞ’ta kaldı, diğer mesken alacakları, ticarethane, sanayi gibi alacaklar da şirketlere devredildi. Şirketlere devredilen bu alacaklara istinaden de TEDAŞ’ın son gelen faturası şirketlere borç olarak bırakıldı yani öyle bir mahsuplaşma yapıldı. Başka da herhangi bir mahsuplaşma yapılmadı efendim son bilanço’ya göre.

ADNAN YILMAZ (Erzurum) – Sayın Genel Müdür, şu çok önemli: Bunlara fatura kestiğiniz anda, KDV’sini kesiyorsunuz, tahsil ediyorsunuz. Demin Sayın Şeker çok önemli bir konuya değildi. Daha sonra, şirket şahıslardan para tahsil edince KDV alıyor mu, almıyor mu? Önce bir KDV’si alınır, devlete yatırılır; bunu soruyor yani. Çok çok önemli. Ona bir açıklık getirir misiniz?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Burada efendim, Sayıştay uzman denetçimiz Turgut Bey çok güzel izah etmişti; isterseniz bir kere daha ondan, Turgut Bey’den dinleyebiliriz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkan, tartışma konusu esasında özelleştirme metodolojisine aykırı durumda. Neden? Esas itibarıyla Özelleştirme İdaresinin TEDAŞ için öngördüğü özelleştirme metodolojisinde konunun tartışması yok. Sadece istisna bir hüküm var. Onlar da belli. Ne yapıyor? Bu istisnai hükümlerin dışında söz konusu bilanço, tartıştığımız KDV diğer alacaklarla birlikte alıcının huzuruna çıkıyor ve o bilanço o şekilde fiyatlanıyor. Yani, Özelleştirme İdaresinin TEDAŞ’a öngördüğü özelleştirme metodolojisinde KDV’nin tartışılması diye bir husus yok. Onun muhasebe tekniği açısından irdelendiği zaman, bütün çitler hasılat hesaplarını tahakkuk esasına göre kaydederler. Bu ne demektir? Tahsilatın yapılması burada önemli değildir. Satışın ya da hizmetin görüldüğü an muhasebe kaydının gerçekleşmesi için yeterlidir. Şimdi, basit bir örnekle olayı açıklarsak: Tüketici olarak 100 liralık bir elektrik tüketelim, yüzde 18 de KDV tahakkuk ettirelim. Şimdi bu hizmeti gördüğü andan itibaren TEDAŞ Vergi Usul Kanunu’nun gerektirdiği şartlar nedeniyle 100 lirasını tahsil etmese de hasılat hesabına alacak, yıl sonunda 690 Dönem Kârı hesabına atacak, ondan sonra da onun kurumlar vergisini ödeyecekler. Ha, kalan 18 liralık kısmı başka bir şey. Bu başka bir disipline ait, o Vergi Usul Kanunu ve Katma Değer Vergisi Kanunu’na aittir.

BAŞKAN – Tahsil etmiş gibi zaten vergi dairesine...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Atıyorum, ne yapıyor onu? Tahakkuk ettiriyor, tahsil ettiği vergiler hesabına koyuyor. Bir taraftan da KDV ödemesi var aldığı mal ve hizmetlerle ilgili. Bunun öngördüğü disiplin vergi kanunlarında da yazılı. Ne yapar? Her ay beyanname verirken tahsil ettiğiyle ödediğini mütemediyen mahsup ettiriyor.

Şimdi, burada tartıştığımız vergi alacağı ya da konusu o kadar karmaşık, kompleks konu ki atıyorum, bizim tarımsal sulama alacağına ilişkin alacağımız esasında on yıl önce tahakkuk etmiş bir alacak. Ve, mütemediyen dinamik bir yapıdan geçmiş yani biz tarımsal sulamadan aldığımız KDV’yi esasında TEDAŞ olarak çok daha mahsup ya da ödeme işlemine tabi tuttuk, atıyorum, 1990 yılından bize devreden bir alacaktır. Pekâlâ Özelleştirme İdaresi niye böyle bir istisnai şey koymuştur? Çünkü bu tortulaşmış bir alacak. Bu zamana kadar tahsil edememiş. Neden tahsil edememiş, kimden tahsil edememiş? Belediyeden tahsil edememiş TEDAŞ. Niye? Ödeneği olmadığı için. Resmî daireden, hastaneden, okuldan tahsil

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 15

edememiş. Neden? Ödeneği olmadığı için. Mütemediyen kalmış. Bunların KDV'leri açısından TEDAŞ'ın bir yükümlülüğü var. TEDAŞ bunun KDV'sini bankadan kredi alır, yine öder. Bu yükümlülükler yerine gelmiştir.

Şimdi, on yıl bir süreçten geçmiş bir alacak stoku, tortulaşmış alacak stoku en sonunda yükümlülük olarak bilançoda bir şekilde duruyor. Nerede? 360, 369 hesaplarda duruyor. Özelleştirme İdaresi diyor ki: "Ben bu bilançoı satıyorum bütün hisseleriyle birlikte." ama diyor ki: Bunun 360, 369 hesabında, atıyorum, şu kadar milyar KDV'den, şu kadar kurumlar vergisinden bu kadar borcu var. Şu kadar da vatandaştan alacağım var. Ama, tortulaşmış alacak senin için problem yaratacağı için... Nitekim, yüce Meclisten bu konuda bir de Tahkim Yasası çıktı, bütün enerji KİT'lerinin alacak ve borçları işte, bu özelleştirme dolayısıyla... Yapılması gereken bir süreçti ki Meclis de onu yaptı, üretmiştir o kanunu, 6113. Akabinde, ne oluyor? Bir bilanço çıkıyor ortaya. Sonra, bilanço alıcılara sunuluyor, deniliyor ki: "Bu bilançonun yükümlülüğü budur. Bunun KDV olması ya da başka bir borç olmasının çok da fazla önemi yok. Alacağınız da budur. Buna kaç lira veriyorsunuz?" Firmalar geliyor -işte, televizyonlarda açık ihale usulüne göre yayınlandı, hepimiz de izliyoruz- sonuçta, birisi şunu veriyor, bunu veriyor ve bir fiyatlanıyor o bilanço. O fiyatlama olduktan sonra artık tartışma bitiyor. Bizim için daha önceki şeylerde, hazır değerlerle ilgili Sayıştay'ın hassasiyeti esas itibarıyla özelleştirme metodolojisinden değildir. O problem, esas itibarıyla TEDAŞ'ın kendi iç mevzuat düzenlemesiyle alakalıdır. Orada fon yönetimiyle ilgili... TEDAŞ çünkü günlük fonunu bir takip etmesi lazım, bir nakit politikası vardır TEDAŞ Genel Müdürlüğünün. Bu politika da birtakım düzenlemelerle düzenlenmiştir. Orada bir tane yönergesi vardır, yönerge der ki: "Senin ihtiyacın olan parayı şöyle yapacaksınız, şöyle kullanacaksın, böyle kullanacaksın ve dolayısıyla, atıl nakit bırakmayacaksın."

Şimdi, biz tam devir aşamasına kadar bu nakit yönetimini hiç kuşkusuz, TEDAŞ'ın kendi iç düzenlemelerine göre de takip ediyoruz. Bu, özelleştirmenin metodolojisinin dışında bir olaydır. Hâl böyle olunca ne yaptık? Biz baktık, atıyorum, "X" dağıtım şirketimiz esas itibarıyla, TEDAŞ'a ödemesi gereken bir enerji borcunu ödememiş, atıyorum, 10 milyon lirasını atıl olarak repo hesabında tutmuş ve devir anı gelmiş, o şekilde de devretmiş; dedik ki: "Bir saniye, yaptığınız iş yanlış." Bu, metodolojiye aykırılık esasına şey yapmıyor. Ama, kendi içerisinde bir aykırılık oluyor. Burada tabii, iyi niyet, suinayet tartışılır. O zaman dedik ki: "Biz bunu yargı mercisine iletiriz." dedik.

Teşekkür ederiz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz bu açıklamanızdan dolayı.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Raporla ilgili bir açıklama talep etmiştik Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Neyle ilgili? Bu oran, alacak tutarı neden azaldı?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Bu 59 sayılı rapordaki sözü edilen 126 milyon TL'lik hazır ve blokeli değer, bu, ne demek, bu ne anlam taşıyor? Bu, mevcut zaten var olduğu için mi "Gerek yok bir işlem yapmaya." diyor. Bir de 82 milyon TL'lik kısmının tahsili için yapılacak bir işlemin bulunmadığı ne demek yani bu ne anlama geliyor bu rapordaki?

BAŞKAN – Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, aslında, bu soruşturma sürecini 3 bölüm hâlinde değerlendirmek lazım. 1'inci bölüm: Kayseri ve Civarı Elektrik Türk A.Ş., Göksu Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Menderes Elektrik Dağıtım A.Ş'lerdir. Bunlar bir önceki 3096 sayılı Kanun'la özelleştirilen şirketler. Bunlarda devir tarihi itibarıyla şirketin bütün borçları, alacakları sayıldı, döküldü endekisle okumaları dâhil. Devir tarihi öncesi yükümlülükler TEDAŞ'ta, devir sonrası yükümlülükler de alan şirkete devredildi. Dolayısıyla, bu 3 şirketle ilgili bu konuda herhangi bir sorun olmadı.

2'nci kısım: 4046 sayılı Kanuna göre yapılan özelleştirmeler. Bunu da 2'ye ayırmak lazım. O da şöyle: Sayıştay denetim raporlarında, soruşturma istediği tarihten önceki özelleştirilen şirketlerle ilgili olan kısım, soruşturma raporundan sonraki şirketlerle ilgili olan kısım. Soruşturma istediğimiz tarihten sonraki 8 şirketle ilgili yapılan özelleştirmelerde böyle bir sorun yok, sebebi de şu: Bizim yazdığımız raporlardan bir paragraf alıntı yapılmak suretiyle "Özelleştirme tarihi itibarıyla şirketlerin hazır değerleri, yoldaki paraları dâhil şirketlerin enerji borçlarına mahsup edilir." diye devir teslim sözleşmesinde Özelleştirme İdaresi tarafından bir düzenleme yapıldı. Dolayısıyla, şirketlerle ilgili herhangi bir böyle kasada, bankada para devri yapılmadı. Biz 2009 yılı denetimlerimiz sırasında, Fırat Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Meram Elektrik Dağıtım A.Ş'nin denetimleri sırasında tespit ettiğimiz bir husus var: 2006 yılında şirketlerle TEDAŞ Genel Müdürlüğü arasında devir teslim sözleşmesi imzalandıktan sonra bu şirketlerin satış sürecine kadar, devir sürecine kadar TEDAŞ Genel Müdürlüğünün 3 genelgesi var finans yönetimiyle ilgili.

1'inci genelgede diyor ki: "Bu enerji şirketlerinin borçları bana devrildiği için, tahsil ettiğiniz paraları hiç zaman kaybetmeden TEDAŞ Genel Müdürlüğü hesaplarına aktarın çünkü ben enerji borçlarınızı ödeyeceğim."

2'ncisinde, ne oluyor o arada bilmiyoruz. "Sakin, bu paraları boşta bekletmeyin, değerlendirin, repoda tutun." gibi bir genelgeleri var. Bu işlemi şirketler yapmaya başlıyorlar. Daha sonra da sanıyorum, orada ödemelerde bir sıkışıklık oluyor.

3'üncü genelgede de diyor ki: "Bu paraları bize de aktarmayın, tahsil ettiğiniz paraları gelir gelmez hemen enerji borçlarınıza ödeyin."

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 16

Bizim denetimlerimiz sırasında gördüğümüz şey şu oldu bu Fırat ve Meram'la ilgili. Bu yoldaki paralarda yani bankaların tahsilat karşılığı yapmış olduğu sözleşmeler var bu şirketlerle. Buradan şuraya gelmek istiyorum. "Bu 126 milyon lira nereden çıktı?" dediniz ya, oraya gelmek istiyorum. Bankalarla yapmış olduğu sözleşmeler var. Yapılan tahsilatlar karşılığında üç gün bu paralar bankaların temerküz hesaplarında tutuluyor, daha sonra şirketin hesaplarına aktarılıyor. Bizim yapmış olduğumuz denetim yüksek denetim yani teftiş değil. Yani, en ince detayına kadar ilgilileri çağırıp ifadelerini alma gibi bir şeyimiz yok. Ana hatlarıyla böyle bir sorunun olduğunu ortaya koyduk ve bunun TEDAŞ Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından soruşturulmasını talep ettik Meram ve Fırat'la ilgili. Gelen soruşturma raporlarında, teftiş kurulu raporları bize aynen katıldı dolayısıyla gereği yapılmak üzere Genel Müdüre sunuldu bu raporlar, Genel Müdür raporları onayladı, hukuk müşavirliğine gereği yapılmak için yani sulhen bu paraların tahsili, olmadığı takdirde yargıya intikali konusunda talimat verildi. Tam bu dönemde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı devreye girdi, dedi ki: "Bu yaptığınız işlem yanlıştır, özelleştirme politikalarına aykırıdır. Dolayısıyla, bu paralar tahsil edilemez ancak çok ısrar varsa bu konuda, biz bunu kendimiz soruşturmak isteriz." O tarihte bize Meclis Başkanlığı dâhil bir yazı yazıldı, oradaki ifade de şuydu: "Sayıştay mensupları 3096 sayılı Kanun'la 4046 sayılı Kanunu birbirine karıştırıyorlar dolayısıyla yaptıkları tespit yanlıştır." Bunun üzerine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına soruşturmaya gönderildi, biz buna karşı çıktık. "Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bu şirketlerle hiçbir hukuki bağı yoktur. Dolayısıyla, Sizin yapacağınız soruşturmayı biz dikkate almayız, belki bir uzman görüşü olarak değerlendirilebilir." diye itiraz ettik. Bunun üzerine 6446 sayılı Kanun'la Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında soruşturma yetkisi verildi ve bu konular oraya soruşturmaya götürüldü. Yapılan ilk soruşturma raporunda, 10 şirketle ilgili bilançolarındaki devir tarihi itibarıyla hazır değerler toplamı olan 126 milyon 809 bin liralık bir rakam çıkardı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı müfettişleri. Daha sonra dediler ki 2 raporun da kurgusunu anlatmak açısından söylüyorum: "Burada ne devredilen şirketlerin ne de genel müdürlüğün hiçbir fonksiyonu yoktur." Doğru. Yani, burada TEDAŞ Genel Müdürlüğü de, şirketler de Özelleştirme İdaresinin vermiş olduğu kararlar ile yapılan satış sözleşmesindeki hükümler arasında trafik memurluğu görevi yapmıştır. Yani, herhangi bir konuda bu politikaların belirlenmesinde, şartnamenin hazırlanmasında, fiyatların belirlenmesinde, hiçbir konuda sorumlulukları yoktur. Dolayısıyla, teftiş kurulu raporu bu kurgu üzerine oturtularak... "Bu konuda TEDAŞ Genel Müdürlüğünün ve bağlı şirketlerin herhangi bir sorumluluğu yoktur. Bu paranın 79 milyon lirası da bu bankalardaki blokeli hesaplarda veya repoda tutulan paralarla alakalıdır. Bir de sözleşme gereği, bu şirketlerin günlük ihtiyaçları veya kısa dönemli cari giderlerinin karşılığında elbette bu fiili aktif yürüyen kurumlar olduğu için bu paraların bulunması gerekir." dedi ve biz de buna katıldık. Geçen sene burada, KİT Komisyonunda bu raporlar görüşüldü ve karara bağlandı. Karara bağlanmayan konu neydi? "Geri kalan 44 milyon liralık hususun da detaylı soruşturmaya tabi tutulması gerekir." şeklinde o 59 sayılı Bakanlık oluru budur, Sayın Bakandan soruşturma izni aldıkları olurdur o. 44 milyon liralık kısmı da yeniden soruşturmaya tabi tutuldu. Burada da raporun kurgusu şuydu: Yine, aynı kurgu burada tekrarlanmak kaydıyla yani buradaki şirketlerin herhangi bir sorumluluklarının olmadığı vurgulandıktan sonra diyordu ki: "Daha önceden beri devam eden bu şirketlerde mutad bir uygulama vardır." Nedir? O paraların repoda tutulması olayı. Dolayısıyla, altı aylık repo ortalamasını almış müfettişler. "Eğer kasada kalan paralar bu repo ortalamasının üzerindeyse bunun tahsil edilmesi gerekir, o rakamın altındaysa tahsiline gerek yoktur." diye bir mantık belirlenmiş ve raporları da bunun üzerine kurgulanmış.

Şimdi, bu formülden hareketle "4 şirketin o günkü mevcut değerleri bu hazır değerlerin üzerinde olduğu için o arada kalan farkın tahsil edilmesi gerekir." demiş. onu da "Türk Ticaret Kanunu'ndaki sebepsiz zenginleşme maddesine istinaden bu şirketlerden sulh yoluyla tahsil edilmesi, olmadığı takdirde yargıya intikal etmesi." denilmiş.

Şimdi, sulh yoluyla tahsili için Sayın Genel Müdürümüz ilgili şirketlerle Sayın Bakanın da huzurunda bir araya gelerek bu paraları talep ettiler. 17 milyon 425 bin 166 liralık kısmını rızaen tahsil ettiler. Geri kalanları bu paraya itiraz ettiler, "Bizim bilançolarımızda böyle bir borcumuz gözüküyor." diye dolayısıyla, konuyu mahkemeye intikal ettirdi Genel Müdürlük.

Şimdi, burada 2 husus var. Personelle ilgili bir şey yapıldı, yapılmadı konusu. Bu personelin aşağı yukarı yani toplam saysak belki 5 kişi yani bu devir sırasında görev yapan personelden ilgili şirketlerde ya çalışıyor ya çalışmıyor. Biz bir sonraki yıl teftişlerinde bunu görüyoruz. Dolayısıyla, bunlar emekli olduğu için... Bir de bu iki yıllık süre de kamudaki genel uygulamadır. Yani, sadece TEDAŞ Disiplin Yönetmeliği'ne mahsus bir şey değil. Bütün kamu kuruluşlarındaki disiplin suçlarıyla ilgili şeyler iki yıllık zaman aşımına tabidir. Ama, onun ötesinde, bu paraların tahsiliyle ilgili olan konuda -yine müfettiş raporundan söylüyorum- bu şirketlerden tahsil edilemediği takdirde müsebbiplerinden de müteselsilen tahsil edilmesi diye bakan oluru var. Dolayısıyla, yani buna sebep olanalar da bu işten ari değiller yani bu şirketlerden alınamadığı takdirde yine yasal yollarla ilgililerden de tahsil edilecek.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 17

Şimdi, geldiğimiz noktada biz de Sayıştay olarak bu değerlendirmelere katıldık. Zaten, geçen seneki Komisyon görüşmesinde bu raporun dediğim gibi, bu 44 milyon liralık kısmı da burada karara bağlandığı için ayrıca, bu konuda da bir değerlendirme yapmak istemiyorum.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, Sayıştay bu önerinin izlenmesi yönünde mi? Görüşü nedir Sayıştayın?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Bunun izleniyor olması efendim, yargıya intikal ettiği için Sayın Başkanım, raporlarımızı da...

BAŞKAN – Neticeleninceye kadar...Peki.

Değerli arkadaşlar, 1 no.lu öneri aynı zamanda 2012 yılının 1 no.lu önerisiyle benzer mahiyettedir. 2011 yılı 1 no.lu önerisinin gündemden çıkarılmasını, 2012 yılı 1 no.lu önerisinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2011 yılı 2 no.lu önerisi aynı zamanda 2012 yılı 3 no.lu önerisiyle benzer mahiyettedir, okutup birlikte işleme alacağım.

2 no.lu öneriyi okutuyorum:

2011 yılı KİT Komisyonu gündeminde kalan 2 no.lu öneri:

“2- Meram Elektrik Dağıtım A.Ş' nin 2009 yılı denetim raporunda yer alan;

- Yapılan ihale sonucunda 30/10/2009 tarihinde alıcı ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı arasında Hisse Satış Sözleşmesi imzalanmış olan Meram Elektrik Dağıtım AŞ'nin devir işlemlerinin yürütüldüğü dönem içerisinde Ağustos ve Ekim 2009 aylarına göre Eylül 2009 ayında okunan endeks sayısının fazla oranda düşürülmesinin ve yine bu aylarda tahakkuk iptal tutarlarının fazla olmasının sonuçları itibarıyla alıcı Şirkete kaynak aktarılmış olarak değerlendirildiğinden belirtilen hususların TEDAŞ Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığınca incelenmesi ve soruşturulması,

- Meram Elektrik Dağıtım AŞ'nin devir işlemlerinin yürütüldüğü dönem içerisinde özellikle devire esas olan 30/09/2009 tarihinde banka hesaplarında (yoldaki paralar dahil) 14.885.242.52 TL bulunduğu hâlde TEDAŞ Genel Müdürlüğüne 4.435.574, TL olarak bildirildiği, ayrıca devir bilançosundan sonra on iki gün içerisinde bankadaki para tutarının 30.280.029 TL' ye çıktığı hususları da dikkate alınarak şirketin devri öncesi para hareketleri ile TEDAŞ Genel Müdürlüğünün 28/08/2009 tarih ve 3952 sayılı talimatına aykırı yapılmış olarak değerlendirildiğinden belirtilen hususların TEDAŞ Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığınca incelenmesi ve soruşturulması,

- Konusu ile Fırat Elektrik Dağıtım AŞ'nin 2010 yılı denetim raporunda yer alan Fırat Elektrik Dağıtım AŞ'nin devir işlemlerinin yürütüldüğü dönem içerisinde özellikle devire esas olan 30/11/2010 tarihinde hazır değerlerde (yoldaki paralar dâhil) 15.156.593.87 TL bulunduğu hâlde TEDAŞ Genel Müdürlüğüne serbest ve repodaki paranın 7.003.000 TL olarak bildirildiği, oysa o tarihte bankadaki serbest ve repodaki para miktarının 9.776.577.42 TL olduğu, ayrıca hesap kesimine esas alınan bilançosundan sonra üç gün içerisinde bankadaki para tutarının 14.105.608.75 TL'ye çıktığı hususları da dikkate alınarak, şirketin devri öncesi para hareketleri ile TEDAŞ Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığınca incelenmesi, gerekirse soruşturulması konularındaki inceleme ve soruşturmaların bir an evvel tamamlanması.”

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim, Sayın Denetçimiz 2011 yılı 2 no.lu önerisini okudu.

BAŞKAN – 2012 yılının 2 no.lu önerisini okudu aynı mahiyette olduğu için, siz de ona göre cevap verin son hâliyle, 2012 yılı cevabınızı verin.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – Peki efendim, 2012 yılı cevabını veriyorum.

“2- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Denetçileri tarafından düzenlenen 27/01/2014 tarih, 82-9 sayılı İnceleme Raporu ve bu rapora ait 72 sayılı Bakanlık Olur'u Genel Müdürlüğümüze intikal etmiştir.

Raporda, Meram EDAŞ'tan 39.621.250 TL'nin tahsil edilmesi, edilemediği takdirde alacak davası açılması önerilmiştir. Tespit edilen miktar faiziyle birlikte ödenmesi için şirketten talep edilmiş, ödeme yapılmadığından anılan şirkete alacak davası açılmıştır.”

Arz ederim.

BAŞKAN – Şimdi siz hangisini okudunuz, 2011'i mi, 2012'yi mi?

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – Son güncel cevap Sayın Başkanım, 2012 yılına ait.

BAŞKAN – Cevapla ilgili Sayıştay...

Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 18

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bu husus zaten bir önceki şeyde... Aslında geçen seneki tutanaklarda olması lazım bunun. Bu soruşturmaların tamamı tek bir öneri altında toplandı Sayın Başkanım. Şimdi, bunlar 2011 yılından devam ettiği için, biz burada usul gereği belki farklı farklı okuyoruz ama bunlar tek bir öneride toplandı ve bir önceki şeyde görüşülmüş oldu efendim.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Hayır, 39 yok ama 1'inci de.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Meram... O ayrı bir madde yani tahakkuklarla ilgili ayrı bir öneri o.

BAŞKAN – O 3 no.lu öneride.

2011 yılı 2 no.lu önerisini gündemden çıkartalım.

Gündemden çıkartılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2012 yılının 3 no.lu önerisinin izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 no.lu öneriyi okutuyorum...

Bu aynı zamanda 2012 yılının 4 no.lu önerisiyle de benzer mahiyettedir, okutup birlikte işleme alacağım.

Okutuyorum:

“Öneri 3- TEDAŞ Genel Müdürlüğü 2007 yılı denetim raporunda 27 adet ihale kapsamındaki işlerle ilgili olarak düzenlenen ve YDK Üyeler Kurulunun 26/03/2009 tarih ve 13 sayılı Toplantısında kabul edilen Özel İnceleme Raporu doğrultusunda talep edilen soruşturmanın bir an önce sonuçlandırılması için ilgili merciler nezdinde girişimlerde bulunulması...”

BAŞKAN – Evet, cevap...

Buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – Sayın Başkanım, 2012 yılının 4 no.lu önerisi olarak güncel hâliyle cevaplandırıyorum.

“3- Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının 20/11/2013 tarih, 1275 sayılı yazısı ekinde gönderilen Başbakanlık Başmüfettişinin 19/11/2013 tarih, 13-35 sayılı yazısında;

27 adet ihale kapsamında çok sayıda il bazında heyetimizce oluşturulan teknik ekip vasıtasıyla yerinde inceleme ve tespit yapılması, yapılan tespitlerin ve diğer incelemelerin tamamlanması, değerlendirilmesi, gerekirse soruşturulması çok geniş bir zamana ihtiyaç duyan çalışmaları gerektirmektedir.

Bu çerçevede heyetimiz AYB 1, 2, 3, 4, 5 başlıklarında 5 ana başlık altında ihale edilen 52 alt proje, 26 paket ve 1 adet SCADA işi için çalışmalara başlamış ve başlık altında söz konusu işlerin raporlama çalışmasını planlamıştır. Bu planlama içerisinde soruşturmasına ihtiyaç olunan projelerin ayrı raporlanması benimsenmiştir.

Bu kapsamda bugüne kadar 03/12/2010 tarihinde;

‘29/10-37 sayılı AYB-4 kapsamındaki SCADA projesiyle ilgili olarak inceleme raporu, 16/01/2013 tarihinde 61877266/37-13-03,74 sayılı AYB-1 projesiyle ilgili olarak inceleme raporu, 18/03/2013 tarihinde 61877266/37-13-06,74 sayılı AYB-1 projesi kapsamındaki Edirne projesiyle ilgili olarak inceleme raporu düzenlenmiş ve başkanlıklara sunulmuştur.

AYB-2, AYB-3 ve AYB-5 kapsamındaki projelerle ilgili olarak teknik heyet tarafından gerçekleştirilen il bazında (yerinde) incelemeler 1 proje haricinde tamamlanmış olup söz konusu projelerle ilgili değerlendirme neticesinde soruşturma gerekenlerin tespiti ile soruşturulmasının yapılmasını müteakiben raporlama çalışmaları tamamlanacaktır.’ denilmektedir.

16/01/2013 tarih, 61877266/37-13-06,74 sayılı AYB-1 projesi kapsamındaki Edirne projesiyle ilgili olarak inceleme raporuna istinaden tahsil edilmesi gereken bedel için dava açılmış olup mahkeme süreci devam etmektedir.”

Arz ederim.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, bir özet bilgi vermek açısından...

BAŞKAN – Buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Bu 27 adet ihale süreciyle alakalı 20’sinin soruşturması tamamlandı efendim. Bu tamamlanan 20 soruşturmanın 19’unda herhangi bir şey bulunmadı. Sadece 1 tanesinde, bu Edirne grubunda fazla ödeme yapıldığına istinaden hukuksal süreç de o aşamada başlatıldı efendim. 7’sinin de incelemesi devam etmekte.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Develi...

TURGAY DEVELİ (Adana) – Sayın Genel Müdürüm, bu 2012 Sayıştay Raporu’nun 115’inci sayfasındaki şirketten mi bahsediyorsunuz, ELTA’dan?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – ELTA, evet.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 19

TURGAY DEVELİ (Adana) – Şimdi, bu konuyla ilgili olarak arkadaşların, Sayıştay denetçilerinin 2012'nin 108 ve 116 sayfaları arasındaki konunun detaylarına girerek anlattıkları rapor aslında bir ibret vesikası. Daha önceki yıllarda da konuşmuştuk, TEDAŞ'ın özellikle Avrupa Yatırım Bankasından aldığı ya da diğer şeylerden aldığı avro ihale bedelli işlerinin hemen hemen tamamında -bunlar yer altı şebekelerinin döşenmesi, daha çok uygulamasından kaynaklanıyor, yaygın olarak kullanıldı- çok ciddi olarak birtakım şeyler var, idarenin müteahhitlerle ilişkilerini tespit eden, kodlayan, bunları ilişkilendiren işlemler var. Ne yazık ki bunlar ortaya çıkan sonuç. Bu iş ve işlemler de artık TEDAŞ'ın uhdesinden çıktığı için, sorumluluk alanından çıktığı için, sonuçta bu dosyalar Sayıştayın denetiminde, TEDAŞ'ın soruşturmasında, mahkemelere de taşınacaktır büyük bir ihtimalle ortaya çıkan sonuçlar, artık yargı sürecine geçmiş durumda. Ama, çok fazla uzatmadan iki kelime söylemek gerekiyor. Bürokrasinin -az önce 1'inci öneride konuştuğumuz gibi- Genel Müdürlüğün ısrarlı yazılarına rağmen, Sayıştayın ısrarlı taleplerine rağmen bankada kasada bırakılan paraları bırakan yöneticilerin daha sonra devredilen şirketlerde yönetici olduğunu da tekrar hatırlayınca, hatırlatınca bu işlemler de idareyle müteahhitler arasındaki iş birliğinin hangi boyutlara vardığının da bir kanıtı oluyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Akar...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bu kredili işlemler bir kısmı bizdeyken -dağıtım şirketleri- başlamış, çok ciddi rakamda da para alınmış Avrupa Yatırım Bankası ve Dünya Bankasından. Daha sonra da, özel şirketler devredildikten sonra, özelleştirildikten sonra da –yanılıyorsam düzeltin- bu SCADA işlemi devam etmiş ve buna istinaden de TEDAŞ bu işi üstlenmiş ama hangi şirkete ne kadar rakam düşüyorsa bu yatırımla ilgili, bunun ödemesi kararlaştırılmış.

Şimdi, 2012 raporuna baktığımda, bir önceki yıl ile bir sonraki yıla baktığımda şirketlerin ödemesi gereken rakamın arttığını görüyorum. 2013'e baktım ama 2013'te göremedim ben bunun nereye çıktığını. Yani, dağıtım şirketlerinin de yapılan bu SCADA yatırımıyla ilgili geri ödemelerini zamanında yapmadığı görülüyor ama onunla ilgili çok fazla tespit yok burada, bilemiyorum, rakam artıyor. Bununla ilgili son beş yılda, bizdeyken ve bizden sonra ne kadar tahakkuk etmiş bu işlemle ilgili ve ne kadar tahsilat yapılmış? Böyle bir ayrıntılı tablo istiyorum sizden.

Teşekkür ediyorum.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Tamam efendim, bunu yazılı olarak cevaplayalım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, Sayıştay izlenmesini mi öneriyor?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bu devam eden bir soruşturma olduğu için bunun gündemde kalması lazım.

BAŞKAN – Tamam.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Yani, 4 tane rapor yazıldı bugüne kadar, 3 tane daha rapor yazılacak, 2 tanesi soruşturma raporu çünkü orada da birtakım sorunlar tespit edilmiş. Bir de genel değerlendirme raporu, yazılan 7 raporla ilgili bir genel değerlendirme raporu yazılacak, dolayısıyla bunun gündemde kalması...

BAŞKAN – Tamam.

Değerli arkadaşlar, 2011 yılı 3 no.lu önerisini benzer mahiyette olduğu için 2012 yılıyla, bunu gündemden çıkaralım. Geri kalan 2012 yılı önerileri 4'üncü öneriyle aynı mahiyette olduğu için onu gündemde turalım. Bunları oylayacağım.

2011 yılı 3 no.lu önerisinin gündemden çıkarılmasını ve 2012 yılı 4 no.lu önerisinin gündemde kalmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2011 yılı 4 no.lu öneriyi okutuyorum:

“4- TRAKYA Elektrik Dağıtım AŞ'deki (TREDAS), Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ'nin (TEDAŞ) yüzde 100 oranındaki sermaye payının ihale şartnamesi çerçevesinde satışı için yapılan 09/08/2010 tarihinde yapılan nihai pazarlık görüşmeleri sonucunda en yüksek teklifi veren AKSA Elektrik Dağıtım AŞ'ye satılması ile ilgili ihale sonucunu onaylayan Özelleştirme Yüksek Kurulunun 11/04/2011 tarih ve 2011/29 sayılı Kararı'nın 12/04/2011 tarih ve 27903 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanması üzerine; ihaleyi kazanan AKSA Elektrik Dağıtım AŞ'nin süresi içerisinde sözleşmeyi imzalamaması üzerine ÖYK Kararı'nda ikinci en yüksek teklifi veren IC İÇTAŞ İnşaat Sanayi ve Ticaret AŞ'nin ana ortak olduğu, IC İÇTAŞ Elektrik Ticaret AŞ adlı şirkete 30/12/2011 tarihinde devredilmesi ve şirketin 01/01/2011-30/12/2011 dönemindeki faaliyetlerine ilişkin olarak ileriye yönelik önerilere yer verilmemiş olup TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu Başkanlığının 13/06/2012 tarihli yazılarına istinaden şirketin devir anındaki hazır değerlerinin (kasa ve banka mevcudu) tespitinin yapılması ve kurum zararı yönünden Sayıştay Başkanlığınca TEDAŞ Genel Müdürlüğünden istenen incelemenin bir an önce yapılması...”

BAŞKAN – Cevabı alalım.

Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 20

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – Sayın Başkanım, bu 2011’in 1 no.lu önerisiyle 2012’nin 1 no.lu önerisiyle ortak yönleri var. Trakya dışında tamamen aynı efendim. 2011 yılının cevabını tümüyle okuyorum müsaadenizle.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – 2011 yılı 4 no.lu öneriye cevap:

“4- Konu 1’inci maddedeki öneri kapsamında değerlendirildiği üzere;

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı denetçileri tarafından düzenlenen 03/09/2013 tarih ve 80-7 sayılı Soruşturma Raporu ve bu rapora ait 19/12/2013 tarih ve 146 sayılı Bakanlık Oluru’na ilişkin işlemlerin yerine getirilmesi, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 02/01/2014 tarih ve 48 sayılı yazısı ile Genel Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

ETKB denetçileri tarafından düzenlenen raporda işlemleri incelenen 10 şirketten Fırat EDAŞ, Uludağ EDAŞ, Çamlıbel EDAŞ ve Yeşilirmak EDAŞ personeli ile ilgili olarak; ‘Türk Ceza Kanunu yönünden’ , ‘disiplin yönünden’ ve ‘teşekkül hakları yönünden’ işlemler önerilmiştir. Diğer 6 şirketle ilgili olarak herhangi bir işlem önerilmemiştir.”

Efendim, bütünüyle 2012’yle aynı cevap, okumaya devam edeyim mi?

BAŞKAN – Tamam, özet itibarıyla...

Buyurun Sayıştay...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, TEDAŞ ve bağlı şirketlerin 2009, 2010 ve 2011 yılı hesap ve işlemlerinin görüşüldüğü TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunun 12/06/2013 tarihli toplantısında bu konudaki önerilerin görüşülmesi sırasında 2012 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda konuyla ilgili olarak ayrıntılı bilgi verildikten sonra aynı konudaki önerilerin birleştirilerek bir öneri hâline getirilmesi kabul edilmiştir. Dolayısıyla, bunlar tek bir öneri altında toplandı ve ilk şeyde de görüşüldü Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Görüşüldü.

Şu anda müzakere etmemiz gereken konuyu da burada siz aktardınız, cevabı verdiniz.

4 no.lu önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2011 yılı 5 no.lu önerisini okutuyorum:

5- Dicle EDAŞ’ın faaliyet bölgesindeki 11.D.05.147/02 proje numarası ile yatırım programında yer alan Mardin İl Müdürlüğü Midyat IV Şehir Şebekesi Yer altı AG-OG Elektrik Tesis Yapım İş, 11.D.05.147/01 proje numarası ile yatırım programında yer alan Mardin II Şehir Şebekesi yer altı AG-OG Elektrik Tesis Yapım İş, 06.D.05.6630/05 proje numarası ile yatırım programında yer alan Şanlıurfa II Şehir Şebekesi yer altı AG-OG Elektrik Tesis Yapım İş ve 11.D.05.163/01 proje numarası ile yatırım programında yer alan Şanlıurfa III Şehir Şebekesi yer altı AG-OG Elektrik Tesis Yapım İş ile ilgili olarak;

- Elektrik dağıtım tesisi yapım işinin proje dahilindeki farklı güzergâhlarında kazı yapılmak suretiyle yerinde yapılan incelemesinde gerçekleşen imalat iş kalemlerinin sözleşme ve eki şartnamelerde tanımlanan standartlara uygun olarak yaptırılmadığı tespit edilerek tutanak altına alındığından hatalı ve eksik gerçekleşen iş kalemlerinin anılan tesis işinin tamamında incelenerek sözleşme ve eki şartnamelere uygun olarak yaptırılması, tespiti yapılan eksik ve kusurlu işlemler için Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 23, 24 ve 25’inci maddelerine göre işlem yapılması,

- Yüklenici firmaların yaptığı işler üzerinde yeterli inceleme ve kontrol yapılmadan eksik, hatalı ve kusurlu olarak gerçekleşen imalat iş kalemlerinin sözleşme ve eki şartnamelerde tanımlanan standartlara uygun olmadığı hâlde teslim alınmasında ve hak ediş düzenlemesinde sorumluluğu görülenlerin tespit edilmesinin yanı sıra, şirket faaliyet bölgesinde yapımı devam eden projeler ile gelecekte yapılacak projelerin yapım aşamasında bu tür eksikliklerin tekrar etmesinin önlenmesi hususlarının TEDAŞ Teftiş Kurulunca incelenmesi ve soruşturulması...”

BAŞKAN – Cevabı alalım.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – 2011 yılı gündemde kalan 5 no.lu öneriye cevap veriyorum.

“5- Genel Müdürlüğümüz Teftiş Kurulunca düzenlenen 24/07/2013 tarih, 204-73 sayılı İnceleme Raporu’nda inceleme konusu tesislerle ilgili olarak Sayıştay denetçilerinin mahallindeki incelemeleri sırasında yetkililere iletilen uyarılar çerçevesinde gerekli düzeltmelerin yapıldığı ve ayrıca ilgili personelin kasıtlı veya kusurlu bir hareketi bulunmadığı belirtilerek herhangi bir öneri getirilmemiştir.”

Arz ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 21

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bu yapılan açıklamaya katılıyoruz. İlave bir bilgi olarak, sadece bu işaret plakalarıyla ilgili bir eksiklikleri vardı. Onunla ilgili de 4.176 lira bir kesinti yapılarak ilgili firmadan konu düzeltilmiş oldu.

Katılıyoruz biz de.

BAŞKAN – Peki.

2011 yılı 5 no.lu önerisinin gündemden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2011 yılı 6 no.lu önerisini okutuyorum:

“6- Gediz Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Müdürlüğüne bağlı İzmir İl Müdürlüğü faaliyet alanındaki VII. Etap (2009-35-27 Grup) Buca-Gaziemir, VII. Etap (2009-35-28 Grup) Karşıyaka, Dikili (Merkez) İlçesi ve Çandırılı Beldesi (2010-35-01 Grup), VIII. Etap (2010-35-22 Grup) Buca-Gaziemir, Dikili-Çandırılı Tatil Köyü (2010-35-26 Grup) AG+YG (OG) Elektrik Tesis işleri ile ilgili olarak;

- İhale sürecindeki aşırı düşük sorgulama aşamasında isteklinin vermiş olduğu aşırı düşük sorgulama ile ilgili belgelerin KİK Genel Tebliği hükümlerine uygunluğu konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmeden ihalenin istekli üzerinde bırakılmasına karar verilmesi,

- VII. Etap (2009-35-27 Grup) Buca-Gaziemir işindeki 32.2 poz no.lu "kablo kanalı yapılması" proje iş kalemi için hazırlanan analiz formatında alt toplamın 19,02 TL olması gerekirken teklif birim fiyatına uygun hâle getirmek yuvarlama işlemi yapılarak 19 TL olarak yazılan Kamu İhale Genel Tebliğinin 16.5.1'inci, 16.5.2'nci ve 38.7'nci maddelerine uygun işlem yapılmayarak değerlendirmeye alınması,

- İhale sürecindeki aşırı düşük, sorgulama aşamasında isteklinin vermiş olduğu aşırı düşük sorgulama ile ilgili belgelerin KİK Genel Tebliği hükümlerine uygunluğu...”

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Müsaade ederseniz, ben bir açıklama...

BAŞKAN – Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bu öneri 2012 yılı alt komisyonunda gündemden çıkarıldı. Eğer ilave bilgi arzu edilirse kısa bir açıklama da yapmak isterim ben bu konuda.

Şimdi, bizim istediğimiz... Bu soruşturma konusunda sadece kullanılan malzemenin TSE standartlarına uygun olmadığı Teftiş Kurulu Raporu'nda belgelendi. İlgili firmadan bunun değiştirilmesi talep edildi. 1'inci etapla ilgili, ilgili firma değişim işlemine başladı fakat yaz sezonu dolayısıyla site sakinlerinin belediyeye müracaatı üzerine işi yıl sonuna bıraktılar, bir aylık bir işleri vardı, onu da -dün benim edindiğim bilgiye göre- kalan kısmını da tamamlamışlar.

Çandarlı'yla ilgili olan kısım, TSE standartlarına uygun kabloyu firma alıp TEDAŞ ambarına teslim etti. Yalnız, orada belediyenin bu AYKOME Müdürlüğünün yazmış olduğu yazılar var. Yani, biz asfaltımızı yaptık, kaldırımlarımızı döşedik, dolayısıyla buna izin vermiyor İzmir Belediyesi. Konuyu bize intikal ettirdi Genel Müdürlük. Biz de dedik ki: Madem buna izin verilmiyorsa fiili bir imkânsızlık var, dolayısıyla teknik bir heyet kurun, döşenmiş olan bu kabloların teknik anlamda can ve mal güvenliği açısından herhangi bir sakıncası yoksa kullanılmasında, bunu bir komisyon raporuna bağladıktan sonra bir nefaset kesintisi yoluyla da firmadan belli bir ücret belirlenecek... Yüzde 5 midir, 10 mudur bilemiyorum, kendi aralarında yapacakları bir şey. Bunu belirleyip firmadan tahsil edin ve zaten dört senedir falan kullanılıyor, herhangi bir sorun da yok bu konuda. Bu yaz gittik, yerinde de gördük biz. Dolayısıyla, gündemden çıkarılması demiştik ve alt komisyonda da gündemden çıkarıldı Sayın Başkanım yani üste taşınmadı bu.

BAŞKAN – Sayıştay tarafından 6 no.lu önerinin izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2012 yılı 1 no.lu önerisini, 2011 yılı 1 no.lu önerisiyle benzer mahiyette olduğu için görüşmüştük.

2012 yılı 2 no.lu önerisini okutuyorum:

“2- Yüksek Planlama Kurulunun 17/03/2004 tarih ve 2004/3 sayılı Kararı ile onaylanan ‘Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Strateji Belgesi’ ve Özelleştirme Yüksek Kurulunun 02/04/2004 tarih ve 2004/22 sayılı Kararı ile müessese ve bağlı ortaklıklar dâhil tamamı özelleştirme kapsam ve programına alınan TEDAŞ'ın yaklaşık on yıllık süre sonunda tüm şirketlerin ihalesi tamamlanarak özelleştirilmesi sonucunda TEDAŞ'a 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile verilen yeni görevleri sürdürebilmesi için Genel Müdürlük teşkilat yapısının buna göre oluşturulması ve TEDAŞ Genel Müdürlüğüne verilen yeni görevler de dikkate alınarak ana statüsünün yeniden düzenlenmesi...”

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – Cevap veriyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – “Konuyla ilgili çalışmalar devam etmektedir.”

Arz ederiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 22

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, sunumumda da izlediniz efendim, özelleştirme öncesi yaklaşık 32 bin çalışanı var iken özelleştirme sonrası 1.500 kişiyle şu an görevimize devam ediyoruz. Genel Müdürlükte özelleştirme öncesi 1.500 kişiye şu an 900 küsur kişiyle devam ediyoruz. Yeni organigramımız da hazır efendim. Bunu birkaç ay içerisinde de inşallah uygulamaya geçireceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ayrı bir yasal düzenleme gerekiyor mu?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Ana statüde belki birtakım düzenlemeler gerekecek Başkanım. Bununla alakalı da hem Enerji Bakanlığımızla hem Maliye Bakanlığımızla ortak bir çalışma yürütüyoruz. Yine, Devlet Personel Başkanlığımızla da ortak bir çalışma yürütüyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2012 yılı 3 no.lu önerisi 2011 yılı 2 no.lu önerisiyle benzer mahiyette olduğu için görüşülüp karara bağlanmıştı.

2012 yılı 4 no.lu önerisi de 2011 yılı 3 no.lu önerisiyle birlikte görüşülüp karara bağlanmıştı.

Şimdi 5 no.lu öneriyi okutuyorum:

“5- Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun hazırlamış olduğu TEDAŞ Genel Müdürlüğü 2008 yılı denetim raporunda;

TEDAŞ Genel Müdürlüğüne bağlı şirketlerin, hizmet alanındaki elektrik dağıtım hatlarında kullandığı Galvanizli Çelik Poligon Direkleri’yle ilgili şartnameler, projeler ve uygulamalar üzerinde yapılan incelemelerde tespit edilerek soruşturulması istenilen ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü uzmanlarının düzenlemiş olduğu 16/01/2013 tarih 115/İR.İ/1 no.lu İnceleme Raporu’nda yer alan hususların yerine getirilmesi ve belirlenen yersiz ödemelerin rapor doğrultusunda tahsili için TEDAŞ Genel Müdürlüğünce başlatılan çalışmaların titizlikle takip edilmesi ve sonuçlandırılması...”

BAŞKAN – Evet, cevap...

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – Cevap veriyorum:

“5- Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü uzmanları tarafından hazırlanan 16/01/2013 tarih 115/İR.İ/1 sayılı nihai Rapor’da belirtilen hususlar doğrultusunda gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışmalar sonucunda rapordaki öneriler doğrultusunda toplam 764.657,59 TL tahsil edilmiştir.”

Arz ederim.

BAŞKAN – Gereği yapıldığı anlaşılıyor.

Gündemden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece 2012 yılı 5 no.lu önerisi gündemden çıkartılmıştır.

6 no.lu öneriyi okutuyorum:

“6- Sayıştay raporunda yer alan diğer öneri ve tavsiyeler de yerine getirilecektir.”

BAŞKAN – Cevap...

TEDAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÖMER SAMİ YAPICI – “Sayıştay raporunda yer alan diğer öneri ve tavsiyeler de yerine getirilecektir.”

Arz ederim.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Sayın Başkan, ilk önerilerde bir madde vardı, onun da bir...

BAŞKAN – Diğer önerilerden...

TURGAY DEVELİ (Adana) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Sayfa 43, paragraf 1’deki “TEDAŞ’a, gerek 6113 sayılı Kanun kapsamında diğer enerji KİT’lerinden devraldığı gerekse özelleştirilen dağıtım şirketlerinden devraldığı borç yükünün düzenli bir şekilde ödenebilmesini teminen ilave finansal kaynak sağlanması...” Cevaplarda da 2014 yılı içerisinde 5 milyar 236 milyon liralık bir kaynak sağlanmış. Şimdi, Sayıştay raporunun 42’nci sayfasında bunun detayları veriliyor. İşte, 6113 sayılı Kanun’la getirilen düzenleme hükümleriyle, bu kurum ve kuruluşların birbirlerine olan borçları şey yapıyor. BOTAŞ’ın Gümrük Müsteşarlığına bağlı tahsil dairelerine ve Maliye Bakanlığına olan vergi borçlarıyla TEDAŞ’ın kamu ortaklığı fonu olan, 2011 tarihi itibarıyla borçlarının ferilerine terkin edilmek suretiyle toplam 11 milyar 834 milyon tutarındaki borcun TEDAŞ Genel Müdürlüğü tarafından devralınarak ödenmesine dair bir şey bu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 23

Şimdi, burada bu konuyu biraz konuşalım. TEDAŞ zaten özelleştirmelerin yapılmasından önce çok ciddi bir borç yükü altındaydı, 10 milyara yakın bir borcu vardı. Sayın Genel Müdür de az önce toplantının girişinde konuşurken “13 milyar dolarlık bir özelleştirme geliri elde ettik.” demişti.

Şimdi, mahsuplaşmalara, şeylere baktığımız zaman 5 milyar liralık da bir kaynak aktararak bu borçların ödenmesi - muhtemelen bu devam edecektir- Özelleştirme İdaresinden alınarak TEDAŞ’ın borçları sıfırlanacak. Dolayısıyla, aslında, daha önce öteden beri gelen sıkıntılar, borçlar, şirketin kötü yönetilmesi ya da buna benzer uygulamalardan dolayı özelleştirmeden elde edilen paranın hemen hemen tamamına yakını da bu borçların ödenmesinde kullanılacak. Elimizdeki dağıtım şirketleri de özel sektöre geçmiş olacak bir anlamda. Bu tespiti yapmak istedim. Biraz sonra sonuç bölümünde, genel değerlendirmede bu konuyla ilgili detayları konuşacağım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, 6 no.lu öneri genel öneri mahiyetindedir. 6 no.lu önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, sonuç bölümündeyiz, sizin yapılan değerlendirmeye ilişkin herhâlde bir söz talebiniz oldu.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Şimdi, Sayın Başkanım, ben, tabii, Sayın Develi’nin tespitlerine aynen katılıyorum. Bu 6113 sayılı Kanun, bir tahkim yasası yani Toplu Konut Fonu’ndan dahi tahsil edilemeyen, gündemde olan rakamların bu torbanın içerisine konulup neticesi itibarıyla BOTAŞ ile TEDAŞ’ı karşı karşıya bırakıp “Bu parayı ödeyin.” diye düzenlemiş bir yasadır. Yalnız, Özelleştirme İdaresi, benim bildiğim kadarıyla, sanıyorum, bu borcu sıfırladı yani fondan kaynak aktarmak suretiyle TEDAŞ’a olan bu borcu bir şekilde sıfırladı veya çok kısmi bir rakam kaldı.

Ben, müsaade ederseniz, yüce Komisyon da eğer lütfederse daha önceki yıllarda benzer uygulamalar da oldu, Sayın Genel Müdürümüz bunu gündeme getiremedi. Şimdi, şu anda TEDAŞ’ın en büyük sıkıntısı, kaynak sıkıntısı yani bir taraftan TEDAŞ Genel Müdürlüğüne yeni görevler veriliyor yani EPDK’nın görevlerinin, mesela, denetim görevinin tamamı TEDAŞ’a yüklendi yani yeni görevler veriliyor...

BAŞKAN – Aydınlatma denetimi gibi vesaire.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Kamulaştırmayla ilgili görevler veriliyor ama hayatiyetini nasıl devam ettireceği yönünde hiçbir şey yok. Eğer, lütfederseniz, daha önce de oldu, Komisyonun tavsiye kararları oluyordu Sayın Başkanım, böyle bir şey olabilirse, kendileri söyleyemediler galiba...

BAŞKAN – Sayıştaydan çok büyük bir katkı geldi size ama bizim milletvekillerimiz de aynı şeyleri, benzeri şeyleri zaten ifade edecekler.

Evet, değerli arkadaşlar, şu anda sonuç bölümündeyiz. Soru ve geneli üzerinde yapacağınız değerlendirmeler için istem sırasına göre söz vereceğim.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Sayın Genel Müdür bu konularda, bu konuşulan konular üzerine bir değerlendirme yapsın.

BAŞKAN – Yok, o en son. Sizin yönelteceğiniz sorular da var şimdi. Sizlerin sorularını alalım, en son Sayın Genel Müdürümüze vereceğim zaten.

İstemleri üzerine sırasıyla vereceğim arkadaşlarıma söz.

Sayın Özensoy, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu lisansız projelerle alakalı proje onaylarını yaptığınızı söylediniz. Tabii, burada başvurular ile işletme arasında çok büyük fark var yani yüzde 5 gibi bir oran var. Yani, yaklaşık 1.000 megavat, 959 megavat başvuru olmuş, 52 megavat işletmede. Aslında, bu, Türkiye açısından da önemli bir konu. Yani, lisansız, 1 megavatın altındaki işletmeler özellikle GES’ler... Güneş enerjisi artık, dünyada, birçok yerde ciddi anlamda yaygınlaşıyor. Bu mikrosantrallere doğru bir gidişat var. Bununla ilgili aslında önünü açmalıyız. Ama, bildiğim kadarıyla, bu yönetmelikte bağlantı görüşünü dağıtım şirketi veriyor yani bu bağlantı görüşünde sizin ne kadar etkiniz var? Zannediyorum yok çünkü bağlantı görüşü veren bu şirketler - bazı yerlerde soruşturmalar da oldu- ön kesiyorlar ve işte, eş, dost, akraba gibi kişilere bu bağlantı görüşlerini vererek, dolayısıyla bu tablonun oluşmasına da bir şekilde katkı sağlıyorlar.

Bir de yani burada kayıtlara geçsin diye söylüyorum. Bunu da aslında başka platformlarda gündeme getirmek lazım: Bu paralar önce dağıtım şirketleri tarafından tahsil ediliyor yani bu elektrik paraları, ondan sonra dağıtım şirketleri bu lisansız işletme sahiplerine ödüyorlar fatura karşılığında. Burada da sıkıntılı bir durum söz konusu. Yani, eğer 1 megavatın altındaki lisanssız işletmelerin önünü açacaksak ki bu açmamız gereken bir durum. Yani, rüzgâr olsun, RES olsun, özellikle de yenilebilir enerjide, bu konuda yine TEDAŞ’ın da katkılarını bir şekilde almamız lazım yani görüş olarak diğer konularda da. TEDAŞ’ın bu konuda daha etkin olması gerekir diye düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 24

Yine, ben bu TEDAŞ'ın yıllardır, önceden sıkıntısı olduğu kayıp kaçaklar vardı. Kayıp kaçaklarla birlikte devralıyor yeni dağıtım şirketlerini özelleştirirken. Bu kayıp kaçak oranlarında, tabii, her dağıtım şirketinin çok farklı oranları var. Bunlarla ilgili -Özelleştirme İdaresi de bunun cevabını verebilir de- yani nasıl bir periyot izleniyor? Mutlaka her yıl bu kayıp kaçığın azaltılmasıyla alakalı bir sözleşme de var. Ama yani bu yüksek oranlar, giderek yıl yıl hepsinde belli oranlarda mı düşürülmesi isteniyor yoksa belli yerlerde daha esnek mi birtakım şeyler veriliyor? Bununla ilgili işte, bazı haberlere baktığımızda, mesela, bir dağıtım firması bırakmak istediğini yani kayıp kaçaklarla baş edemediğinden dolayı bırakmak istediğini de ifade etmiş. Bu, yıllardır TEDAŞ'ın mücadele etmek isteyip de edemediği, başarılı olamadığı bir konu. Yani, bütün dünyadaki kaçaklar önemli, kayıplar zaten belli standartlardadır. Kayıpları standartlara getirmek için teknolojik birtakım gelişmeleri de takip ederek yapabilirsiniz ama kaçaklarla ilgili mücadele de çok farklı metotlarla yapılabilir. Yani, hâlâ güncelliğini koruyor bu. Bununla ilgili yani sizin de yine -hem tecrübelerinize- bu işin mücadelesinde sizin herhangi bir fonksiyonunuz var mı yok mu, neler yapılabilir? Bununla ilgili de sormak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Şeker...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de TEDAŞ'ın artık, bu elektrikle ilgili yönetici konumunda olmasını önemsiyorum Türkiye genelinde ve bununla ilgili de gerçekten bir fon yaratılmasını, ona göre bir gelir düzenlemesi yapılmasını, ona göre de personel düzenlemesi yapılmasını, mühendis arkadaşlarımızın, bu konuda yetenekli, yetkili arkadaşlarımızın işçi statüsünde değil, gerçekten kadrolarının verilmesini önemsiyorum. Bununla ilgili bir karar alınır da destekliyorum bunu.

Birkaç şeye değinmek istiyorum, uzatmayacağım. Özellikle, güneş enerjisi çok önemli ülkemiz için. Dünyanın her tarafında insanlar havadan, sudan, rüzgârdan para kazanırken biz maalesef burada çok ciddi geç kalmışız. Ülkemizde de çok ciddi bir enerji açığı varken güneş enerjisini çok önemsiyorum ama orada çok geride kaldığımız için de birkaç eksiği size belirtmek isterim, söylerim. Bu firmalar çok ciddi yokuşa sürüyorlar işi, şu anda mevcut dağıtım şirketleri çok ciddi yokuşa sürüyorlar. Bununla ilgili, örneğin, en son duyduğum bir şey: Meram'ın olduğu bölgede elektriğin kalitesini sağlayabilmek için bir aparat takılması gerekiyor sayacın önüne. Diyor ki: “Janitza adlı bu mamulü alacaksınız.” Alman malı bu. Almanya'da fiyatı 1.200 avro, Türkiye'de bahsedilen bir tek firma satıyor bunu, 9 bin liraya satıyor ve o firmadan alma zorunluluğu getiriyor. Bu bir kere, serbest rekabete de aykırı bir şey. Bir başkası da satmak isteyebilir bunu. Oradan da alınması gerekebilir. O zaman burada aklımıza pis kokular geliyor, rahatsız oluyoruz.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Dağıtım firması mı?

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Dağıtım firması yapıyor bunu, “Şu firmadan alacaksın.” diyor özel sektör.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Özel sektördeki şirket de mi dağıtım firmasının acaba?

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Hayır, bilemiyoruz onu, onu bilme şansımız yok, bilmiyoruz. Tabii, Sayın Genel Müdür araştırırsa ulaşır bunlara.

Bir diğer sıkıntı projeler konusunda. Bazı proje firmaları var, milletvekili arkadaşlarımızı da gelmiştir, “Biz bu konuda proje yapıyoruz.” diye firmalar bizi de arıyorlar. Bazı firmaların, proje yapan firmaların projelerinin çok hızlı sonlandırıldığı, bazı firmalara da yolun çok yokuş edildiğiyle ilgili çok ciddi duyumlar alıyoruz. Bu da sizinle ilgili bir sorun. Bunu denetlerseniz yine sevinirim.

Bir başka problem de şu: Güneş enerji sisteminde 1 megavatı geçerse geçtiğinin 4 katı ceza alıyorsunuz, böyle bir madde var. Bu çok yanlış bir şey. Adam bunu nasıl denetlesin? 1 megavatı geçtiğini nasıl bilsin? Güneş aydınlık, ışık çok olduğu yaz mevsiminde üretim fazladır, kışın düşüktür. Bu geçen miktarın parasını ödemezsiniz, olur biter. Yani, adama 4 katı cezayı niye verirsiniz onu aklım almıyor. Bu da bu insanlara bu işi yapmayın demektir. Bakın, 1.300 insan elini taşın altına koymuş, bu ülke için dışarıdan borçlanmasın, doları dışarıya gitmesin diye uğraşıyor ama siz sadece bunun 50'ye yakına bugüne kadar izin vermişsiniz. Bununla ilgili, bu çalışmaların yapılmasını, bunlarla ilgili de bizlere, milletvekili arkadaşlarımıza bilgi verilmesini... Özellikle ben EPDK'yla da görüştüm bu cezalar konusunu, çok yanlış, insanları caydırıcı, bunu denetleme şansları yok. 1'i geçmesini nasıl denetleyecek? Başında durması lazım, güneşi bir anda durdurması lazım. O da mümkün değil. Bununla ilgili çalışma yapar, bize de bilgi verirsiniz seviniriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim .

Sayın Geldi...

MEHMET GELDİ (Giresun) – Sayın Başkanım, ben önce bir soruyla girmek istiyorum. Şimdi, özellikle, bu dağıtım şirketlerinin yaptığı çalışmalarla ilgili yani şikâyetler demeyeyim... Ben şimdi, siyaset yapan birisi olarak Giresun'daki tüm problemleri bir kenara, tek başına AKSA şirketinin ihmalleri ve yapmadığı işler ondan fazla. Yani, bu söylediğim şekilde,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 25

Sayın Cumhurbaşkanımız Başbakan de bu konuyu gündeme getirdim, o zamanki Kızılcahamam toplantısında ve Enerji Bakanı da dedi ki: “Bu şirketlerin sözleşmelerinin feshini de gündeminize alın, bu işin üzerinde durun.” Çalışmalar yaptık, Enerji Bakanımız Giresun’a geldi, toplantı yaptı, en son Bakan Yardımcımız tekrar toplantılar yaptı Bakanlıkta. Aranızda kim var bilmiyorum, o zamanki Sayın Genel Müdür Haşim Bey’di. Var olan var mı bilmiyorum genel müdür yardımcılardan. Murat Mercan Başkanlığında toplantı yapıldı ve şirkete altı ay süre verildi, bir iyileşme için. Hiçbir iyileşme olmadı. Sadece ildeki müdürleri değiştirdiler. Tüm dağıtım şirketlerindeki en büyük problem: Vatandaşın karşısında bir kere muhatap yok. Vatandaş ulaşmaya çalışıyor, elektrik kesintisi vesair olduğunda bilmem kaç yüz numaraları arada bul yani çıldırıyor vatandaş, en sonunda telefonda en kolay milletvekiline ulaşıyor, küfürü de bize ediyor, her şeyi bize yapıyor. Yani, vatandaş haklı, mağdur. Benim kanaatimi bu konuda ben çok önceden söyledim, AKSA firmasının sahibine de söyledim bunu, Genel Müdürüne de söyledim, “Bana kalsa ben sizi bir dakika tutmam, siz şu anda hiçbir yatırım yapmıyorsunuz, sadece para tahsilatı yapıyorsunuz ve vatandaşı çok hor, hakir görüyorsunuz, kullanıyorsunuz.” dedim. Ve vardığım şey, benim şimdi soracağım soru şu: O gün orada, o toplantıda vadettikleri tek olumlu bir şey oldu -2013’tü yanılmıyorsam toplantı- bu özelleştirmenin ilk yapılacağı zamanlarda merkezî kontrol sistemi yani otomatik kontrol sistemiydi. Elektrik kesintileri nerede yapıldıysa sistem otomatik olarak kayıt altına alacak, bir SCADA sistemi kurulacaktı, bu ilk başta varken, sonradan şirketlerin kendi genel hukukunu, sırlarını ortaya koyacak iddiasıyla bunu kendilerinin kuracaklarını vadetmek suretiyle bundan vazgeçilmiş ve o gün orada vadettiği şey, “2013 sonuna kadar biz bunu gerçekleştireceğiz.” dediler. Gerçekleştirdiler mi, siz oradaydınız? Şimdi, merkezî otomasyon sistemleri var mı? Merkezden bütün arızalar resmî kayıt altına alınıyor mu? Şu anda örneğin, TEDAŞ’ın şu son kardan sonra, Giresun’daki AKSA bölgesinde, Trabzon’da vesair ne kadar yerde, ne kadar elektrik kesintisi oldu? Sizde böyle bir birim var mı, bir SCADA, kayıt var mı? Bununla ilgili sorun şu: Bizim o gün çok şikâyetlerimiz vardı, en sonunda ne oldu? İşte, bu EPDK bu işi iyi yapmıyor, daha iyi yapsın. Yasal düzenleme yapıldı, Bakanlığa geçti, Bakanlık da TEDAŞ’ı görevlendirdi, TEDAŞ’ın kadro sorunu var, yirmi yıllık kamulaştırma sorunu var, ödenekler yetersiz, personel yetersiz.

Şimdi, müeyyidesi ne bu işin? Müeyyide yok ortada. Müeyyidesi olmayan hiçbir şeyin başarılı olma şansı yok. İşte, teftiş kurulu bakacak, yatırım yapmıyor firma. Yatırım yapmak için sadece kendi alt firmalarını seçiyor, taşeron firmalar bittiği zaman, onlara daha fazlasını yaptırmıyor. Kesinlikle parası olsa da yapmadı yani parası olduğu zaman da paranın yüzde 55’ini kullandılar. Parayı niye kullanmadığı sorulduğunda da “Ya, işte, bu sene şöyle oldu, böyle oldu. Gelecek sene daha iyi olacak.” Bir müdür değiştiriyorlar, bir şey yapılmıyor. Geldiğimiz nokta şimdi elimde var, Giresun Valiliğinin gönderdiği tüm kesintilerin hepsini istedik, tüm ilçelerdeki yapılanları. Şimdi, ne yapmış? İşte, Trabzon’a bir birim kurmuş -TEDAŞ ister istemez az personelle çok iş yapacağız diye belli bölgelere kurmuş- rapor hâline getirmişler, EPDK’ya göndermişler tespitleri, EPDK bir gün bakacak. Kim bakacak? Şirket kendisinin olsa bakar. Hiç kimsenin bakma şansı yok.

Yani, Sayın Başkanım, burada bir öneri getirmemiz lazım, sistemin işlerliği ve kontrollüğü açısından farklı bir şey getirmemiz lazım yani bu hâliyle, ben bu sorunların devam edeceğini, büyüyerek devam edeceğini... Şimdi, işte, eskiden kalan -şirketlerin şu andaki durumunda- kamulaştırmalar var. Vatandaş bir yandan onunla ilgili dava açıyor, bu sefer işgal süreleriyle ilgili paraları alıyor. Yani, ben elektrik mühendisi değilim, çok fazla bilme şansım yok sorunun çözümü noktasında ama örneğin, bu şirketlerin hepsinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında firmaları var. Bunları SCADA’ları günlük kayıt altına alınsa ve Kamuoyu Platformunda otomatik paylaşılsa şirketlerin gerçeklikleri, faaliyetlerindeki başarı oranları yani o bile bir caydırıcı olur. Yani, öyle bir yöntem getirmemiz lazım ki şirketten ceza olarak karşılığı düşmeli. Bunu yapmadığımız müddetçe biz uğraşacağız, uğraşacağız.

Onlar, affedersin, vatandaşa köle muamelesi yapıyorlar yani vatandaşla ilgili ilişkileri yukarıdan aşağıya berbat bir ilişki. Geçmişte vatandaşın muhatap olacağı 10 insan vardı, o bölgenin insanı olduğu için o insanlar mecburen hesap verebilirlikten dolayı muhatap oluyordu ama şirketler bulmuş bir telefon numarası. Vatandaş çok rahatlıkla milletvekiline, valiye ulaşabiliyor, bunların basit bir alt kademedeki müdürüne ulaşamıyor. Ve bunun yeterliliği olmadığı kanaatindeyim Başkanım, bunun yeniden gözden geçirilmesi gerekir çünkü bu hâliyle bu iş... Bir öneri mi hazırlayacağız ne yapacağız?

BAŞKAN – Yetkileri var.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Çünkü, bak, Bakan Yardımcısı değişti şimdi, Genel Müdür değişti -yeniden sil baştan- şirketin hukukunu koruyan adamların hepsi duruyor yerinde. Dolayısıyla ama milletin hukukunu koruyacak bir yapı yok.

BAŞKAN – Var canım, o da var. Yani, TEDAŞ var, EPDK var. Görevlerini yerine getirmelerini bekliyoruz. Yapı var yani.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Başkanım, bak, EPDK’ya yazdılar, EPDK ne zaman işlem yapacak göreceğiz. Yapmadı zaten işlem. Yani, şunu söyleyeyim: Burada TEDAŞ’ın yetkili olması lazım bu şekilde.

BAŞKAN – Var zaten.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 26

MEHMET GELDİ (Giresun) – Enerji Bakanlığı yetkiyi verdirse TEDAŞ’a cezasını ve müeyyidesini koyması lazım, buna göre bir öneri hazırlamanız lazım. Bizden de destek alsınlar. Eğer EPDK’da kalırsa bu iş, biz şikâyetleri dinlemeye devam ederiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Görevlerini yerine getirmeleri yönünde vurgulu bir çağrı yapalım biz.

Sayın Bıyıklıoğlu, buyurun.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Sayın Genel Müdürüm, bu lisansız üretimle alakalı Necati Bey de kısmen bahsetti.

Şimdi, vatandaş evinin üzerine bir güneş paneliyle elektrik üretip kullanmak istiyor. Şu anda prosedür olarak bunu sınırlayıcı, engelleyici veya yapması lazım gelen işlemler nedir? Fazlasını da satsın. O konuda biraz bilgi verirsiniz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Akar...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sevgili arkadaşlar, şimdi, özelleştirme niçin yapılır, bunun mantığına bakmak lazım önce. Özelleştirme, maliyetleri düşürmek ve kaliteli hizmet vermek için yapılır. Eğer üretimse daha iyi üretim yapabilmek, teknolojiyi artırmak için yapılır özelleştirme.

Şimdi, biz elektrik dağıtım şirketlerine baktığımızda bunun bu şekilde olmadığını görüyoruz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İstihdamı da artırmak için yapılır.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Özelleştirme istihdamı artırmak için yapılmaz. Daha çok teknolojiye yatırım yapılır. İstihdam da teknolojiyle beraber düşer. Niteliğini, kalitesini yükseltir, öyle diyeyim. Ama, birçok şey söyleyebiliriz, şimdi özelleştirmenin mantığını anlatacak değiliz ama niye buradan girdim? Çünkü yeni özelleştirildiği için dağıtım şirketleri, buradan girdim. Bana göre, belki, dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi doğru değildi. Diyeceksiniz ki hemen “Devletçi bakıyorsunuz.” Hayır, eğer özelleştirmek istediyseniz Tahakkuk ve tahsilatı özelleştirseydiniz ve yine dağıtım ve iletim devlette kalmalıydı. Niye bunu söylüyorum? Yaşadığımız için söylüyorum.

Bakın, bir işi yönetmek, normal zamanlarda bir başarı değildir yani TEDAŞ Genel Müdürü normal zamanlarda TEDAŞ’ı yönetiyorsa buna “A, ne kadar başarılısın.” demek doğru değildir veya işte, ülkeyi yöneten Başbakanından, Cumhurbaşkanından, bir şirketi yöneten CEO’dan, herkesten örnek verilebilir. Ne zaman yöneticilik vasıfları ortaya çıkar? Kriz anlarında ortaya çıkar yani en çok ihtiyaç duyulan an bir yöneticinin krizi iyi yönetebilmesidir yani yöneticilik vasıflarının artı koyacaksa üzerine krizi iyi yöneteceksin.

Geçen gün Türkiye’de bir olay oldu. Ne var? Doğa şartları nedeniyle birçok bölgemizde kar yağışı etkili oldu. Kar yağışı etkili olduktan sonra kıyamet koptu Türkiye’de. Şimdi, bir, bu kar yağışıyla beraber eksikleri gördük. Neydi eksikler? Benim Kocaeli bölgesinde, SEDAŞ’ın bölgesinde Türkiye’ye en çok -şimdi Bursa gibi biraz milliyetçilik yapacağım- vergi veren ikinci yer, tahakkuku da en çok yapılan, yüzde 100, İstanbul’dan önceki il.

BAŞKAN – Kütahya’yı geçiyor musunuz siz tahsilatta?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Tabii, tabii. Her şey de geçiyoruz biz, böyle bir iliz biz.

Hâlen 10 bin tane ağaç direk var. Biraz evvel yine konuştum, buraya gelmeden evvel, elektrik iletim hatlarımızın yirmi beş-otuz yıllık olduğundan bahsediliyor. Bunu bilen, oradan emekli olan uzman bir arkadaştan alıyorum. Bu sonuçları aldığım zaman bu vakayla karşılaştığımızda ki ben çocukluğumda da hatırlıyorum, TEK’te de olduğumuzu hatırlıyorum, zaman zaman Türkiye’de dönem olarak böyle kar yağar on senede bir, on beş senede bir bu şekilde kar yağar ve sıkıntılı süreç başlar. Eskiden başka bir şey vardı arkadaşlar, bu kadar sıkıntıya girmiyordu. Elektriği kestiğinizde, kesildiğinde, problem çıktığında dert o kadar büyük olmuyordu. Bir lambayla, “idare lambası” dedikleri o gazlı lambayla, lüks lambayla hayatı idame ettiriyorduk.

Şimdi, Kocaeli gibi bir yerde veya Sakarya gibi bir yerde insanların yüzde 70’ten fazlası doğal gazla ısınıyor. Doğal gazla ısınabilmesi için elektriğe ihtiyaç var. Sıfırın altına düşmüş ısı. Yaşlılar var, benim 100 yaşında babaannem var yatıyor, ısıtmak için canımız çıktı. Bebek var, çocuk var, hamile kadın var, hasta var, var da var, evin bütün şeyi onunla dönüyor. Okullar tatil edildi iki gün, kar kalktı ortadan ama elektrik veremediğin için SEDAŞ, Kocaeli’nde neredeyse bir haftaya yakın okullar tatil edildi çünkü okuldaki ısınma sistemi doğal gazlı ve elektriğe bağımlı sonuçta. Yani, hayatımızın tüm alanlarını elektriğe bağlamışız. Bu, konut tarafını, insan tarafını ilgilendiren yönü. Peki, sanayi? Sanayide göz kırptığınız zaman milyonlarca liralık zarar yazıyor sanayide. Benim çalıştığım endüstri şirketine baktığım zaman on dakika elektrik verilemesin sekiz saat ayağa kalkmıyor, on saat ayağa kalkmıyor, binlerce liralık bir üretim kaybı oluyor.

Şimdi, diyeceğiz ki: “Ya, biz buraları özelleştirdik.” Daha kaliteli hizmet edecek bunlar diye bir beklenti içine girdik ama yaptıkları tek bir iş var, para toplamak. Ha, bu arada başka bir şey daha oluyor, atlamayayım, benim de başıma geldiği için söylüyorum, evdeki tüm elektronik cihazlarınız gidiyor arkadaşlar. Benim evimde televizyonum, buzdolabım ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 27

kombim gitti. Kombim gitti, şimdi, daha dün tamir edebildiler. Geçen hafta evimde kalamadım ben. Teşekkür ediyorum TEDAŞ'a, Enerji Bakanlığına ve SEDAŞ'a teşekkür ediyorum, yirmi sene sonra annemin evinde kaldım. Ha, gitmediğimden değil, ben her gidişimde mutlaka uğrarım onlara ama dışarıda yatmam genelde, yirmi sonra bunların sayesinde annemin evinde kaldım. O da çok memnundu, babaannem çok memnundu, annem çok memnun oldu, babam çok memnun oldu, teşekkür ediyoruz. Ama, gerçekten, çok acı bir noktaya geldik. Özelleştirmeyle beklentilerin dip yaptığı bir noktaya geldik.

Şimdi, yatırımları elektrik dağıtım şirketlerine bırakmışlar. Baktığınız zaman, geçen, bundan iki ay önce, Kocaeli'ne Enerji Bakanı da geldi, "25 milyonluk yatırım yaptık." dedi. Yatırımı Enerji Bakanlığı yapmadı tabii, SEDAŞ yaptı, SEDAŞ da vatandaşın, benden kesiyor, yatırımı da bana yaptırıyor. Yani, o faturamın üzerine onu koyuyor, yatırımı da bana yaptırıyor. Peki, yatırımı yaptı da ne oldu böyle yani benim daha önce karşılaşmadığım olaylar niye gerçekleşti? Mehmet Bey'e katılıyorum, kimseye ulaşamıyorlar, bize ulaşıyorlar, bir ton da küfür yiyoruz, Allah'tan iktidar partisi milletvekili değiliz, siz bizden fazla küfür yemişsinizdir. Enerji Bakanını aradım, sabah on birde aradım, gece on birde döndü, 40 gazeteci vardı döndüğünde, tesadüf, Çalışan Gazeteciler Günü'ydü, orada aradı, "Ne yapalım, şu anda 24 bölgede böyle bir durum var." dedi. Peki, Sayın Bakanım, 24 bölgede varsa, 81 il var, 81 ilin 24'ünde bu mevcutsa...

Ben şunu biliyorum, eleman yetmediğini biliyorum çünkü normal şartlara göre, yaz aylarına göre, normal hava şartlarına göre planlanmış bir eleman bulunduruyor özel sektör. Demiyor ki benim acil işlerde veya beklenmeyen durumlarda devreye sokacağım bir kriz planı yapılmamış, şirketin kasasında kriz anında ne yapacağına dair bir plan yapılmamış. Diyor ki: "Ben 30, 40, 50, 100 -neyse biliyorum tabii eleman sayısını- elemanla ben bu işi götürürüm." E, kriz çıktı, çok fazla kar yağdı, sel oldu, afet oldu. Bakın, yine, Bilim, Sanayi Bakanı Fikri bey şunu söyledi bizim kentte: "Depremde bile bu kadar elektrik kesilmedi. İki gün elektrik kesintisi yaşadık depremde, üçüncü günü elektriğimiz verilmişti." Depremde bile, binaların çöktüğü, direklerin devrildiği, taş taş üzerinde kalmadığı Marmara depreminde -en yoğun yaşayan bölge Gölcük, benim evimi de daha sonra yıktılar- bile böyle bir elektrik kesintisi yaşanmadı. Şimdi, bu niye? İki, üç şey var.

Bir: maliyetleri düşürecek. Çünkü, özel sektörün kazancı sabit. Kilovatsaat üzerinden, tarife üzerinden bir para alıyor. Doğru mu? Ne yapacak? Aynı Soma'da olduğu gibi maliyetleri düşürecek birtakım çalışmalar yapmak zorunda. Maliyetler düşülecek denildiğinde işverene, kim olursa, hangi sektör olursa olsun birinci öncelik insan kaynakları gelir. Nasıl insan kaynaklarının maaşlarını aşağıya çekerim, ne kadar az personelle çalışırım o zaman benim maliyetlerim düşer. Adam haklı, para kazanacak bu işten. Devlete, millete vergi vermek için yapmıyor bu işi, üretim yapayım, istihdam sağlayayım, aman beni alkışlasınlar diye yapmıyor. Ben nasıl daha çok para kazanırım diye yapıyor ve bunu da aynen bu şekilde yaptıkları için de nedir? Bir: İnsan kaynakları yeterince bulundurulmuyor.

İki: Yatırım bunlara bırakıldığı için yatırımda öncelikli bölgeler yani değişmesi gerekenler, düzeltilmesi gerekenler, yirmi beş senede değişmesi gereken iletim hatlarının değişmediği, direklerin değişmediği alanlar biraz siyasi baskılarla yatırım programına alınıyor. Yani, Haydar Akar talep ederse biraz da siyasi baskı yaparsa benim bölgem yatırım planına alınacak. Şimdi, size söyleyeceğim bölgemi, umarım, SEDAŞ'a talimat verirsiniz, "Burayı halledin." dersiniz, bir daha elektrik kesilmez ama diğer vatandaş ne olacak?

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Her şeyi konuşma, bize de bırak biraz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Tamam, bırakayım, yine bana az konuş diyeceksiniz.

Üç: Bakım maliyetleri. Kazanacağı bir diğer para da bakım maliyetleri özel sektörün. Şimdi, bakım maliyeti ne demek? Trafoların bakımını yapacak, direklerin bakımını yapacak, iletim hatlarının bakımını yapacak, ağaçları kesecek. Ben eskiden göürdüm, TEK'in aracı gelirdi, ellerinde bazen makas, bazen motorlar olurdu, dalları keserlerdi. Ben, özelleşti ondan sonra bir gün görmedim civarda bu dalların temizlendiğini, ağaçların bu işe sıkıntı yaratacağı konusunda, problem olacağı konusunda görüş bildirip bu işleri yapmıyorlar diyeyim kısaca. Biraz kısaltayım çünkü arkadaşlarım da biraz konuşalım diyorlar.

SCADA sistemi doğru bir sistem tamam ama SCADA sistemiyle ilgili -şimdi genele geçiyorum- şeyler yapılmış diğer iletim dağıtım şirketlerinden. Siz bu işi Avrupa'dan, AYB'den para alarak, Dünya Bankasından kredi alarak yapıyorsunuz, onlar bu yatırımları yapıyorlar ve daha sonra size ödüyorlar bu yatırım karşılığı özel şirketler, yani dağıtım şirketleri.

Ben şunu sormak istiyorum: Son beş yılda, yani kredinin alındığından bu yana, kurumlar bizdeyken yani dağıtım şirketleri bizdeyken ve daha sonra ne kadar tahakkuk ettirildi bunlara? Ne kadarını bunlar ödediler? Bu tabloyu istiyorum ben sizden.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Ona yazılı cevap vereceğiz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Tamam, bu tabloyu istiyorum, onu da söylemiş olayım bu arada.

Evet, aydınlatma komisyonu kurmuşsunuz. En büyük problemlerden bir tanesi bu kentteki, size de çok şikâyet geldiğini biliyorum aydınlatmayla ilgili. Özellikle, bizim orada siteler falan böyle çok. TOKİ'nin yaptığını özel site olarak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 28

değerlendirip oradaki aydınlatmalar kaldırılıyor. Yani, özel dağıtım şirketleri tarafından... TOKİ yapmış, herkese açık ama bir... Örneğin, bizde Yahya Kaptan denen bir bölge var, orada TOKİ'nin binaları var ama oradaki aydınlatmayı özel sektör kesiyor. "Siz sitesiniz, özellikle aydınlatmayı kendiniz yapacaksınız, bir saat koyacaksınız." deyip halka açık bir alanın aydınlatmasını kesiyor. Niye SEDAŞ bölgesinde yani Sakarya ve Kocaeli'de bu komisyon kurulmadı? Bunu da merak ediyorum. Kurulup bu problemler niçin çözülmedi?

"Denetim yapıyoruz." diyorsunuz, çok merak ediyorum, denetimde neleri denetlediğinizi de maddeler hâlinde bana bildirirseniz... Bunları, gittiğiniz illerde "Bu özel dağıtım şirketlerini denetliyoruz." diyorsunuz, bunları da sizden talep ediyorum.

Şimdi, kayıp kaçığa da geleyim. Kayıp kaçakta da Türkiye ortalamasının ve Avrupa ve dünya ortalamasının altında.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Altında mı?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Biz Kocaeli olarak altındayız, Avrupa Birliğinin altındayız, belki yanlış söylüyorsam düzeltirler.

BAŞKAN – Yani, Kütahya'dan sonra demek istiyor aslında.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Tamam, peki, öyle yapalım.

Altındayız, bize Türkiye'nin tüm kaçığı ödetiyorsunuz, kabul.

Sizden şunu istiyorum ben: Kayıp var, onu biliyoruz, biraz sonra TEİAŞ var, TEİAŞ'ın içinde yüzde 3 standart, belli küsuratta kayıplar öngörülmüş, biz 6 küsurdayız. Dedik ya "Türkiye'nin kaçığını ödüyöruz." diye, ben kayıp ve kaçığı ayırarak yine son beş yılda, bizdeyken de, bizden sonra da kayıp kaçak adetleri nelerdir? Bunları istiyorum sizden.

Devam ediyorum, arıza adetlerini istiyorum sizden. Bu arıza adedinin süreye vurumunu istiyorum sizden. Son beş yılda nasılız, nereye geldik? Yani, şunu merak ediyorum: Özelleştirmeye birlikte daha mı ileri gittik yani daha mı kaliteli hizmet alıyoruz, daha mı yaşamımızı kolaylaştırdı elektrik işleri, yoksa daha mı kötüye gittik? Bunu hep beraber tespit edelim diyorum burada.

Evet, arkadaşlarım biraz çok konuştum diye kızıyorlar bana. Burada atladığım bir şey varsa bakayım, sonra devam ederim gerekirse.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Yok, biz senin eksiklerini tamamlarız, onun için diyorum.

BAŞKAN – Yirmi dakikada özetlediniz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Saatiime baktım, daha yedi dakika olmuş.

Peki, teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Özdemir...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ben ondan önceyim ya.

BAŞKAN – Hayır.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Evet, teşekkür ederim.

Ben, Haydar Bey'in söylediklerinin hepsini not almadım, yoksa eksik bıraktıklarına sadece değinecektim. Yani, hakikaten, bu TEDAŞ'ları özelleştirmeye ilgili çok ciddi olarak hem siyasi faturası karşımıza çıkıyor hem de TEDAŞ'ın veyahut da Enerji Bakanlığının veyahut da EPDK'nın hiç karşılaşmadığı çok ciddi hakaretlere maruz kalıyoruz ve bunun keyfini, zevkini, sefasını bir başkası çıkarıyor ama biz de alanda sürekli bu tür, benzeri şeylerle karşılaşılıyor.

Şimdi, bu özelleştirmeyi yaptık. Yani, bu TEDAŞ'ın, özellikle Dicle Edaş'la ilgili ben söylüyorum, onunla ilgili daha öncesinde ilgili bakanlarımıza özelleştirilmemesi konusunda defalarca itirazda bulundum ve bu itirazlarım şunun içindi: Çünkü bölgede TEDAŞ'ın altyapısı yirmi yıl, otuz yıl, son yıllarda da yapılan yani on yıl öncesine de baktığımda o on yıllık altyapı bile sanki 30-40 yaşındaki bir altyapı gibi hor kullanılmış veyahut da hor değerlendirilmiş diyelim. Onun için de çok ciddi altyapı eksiklerimiz vardı. Bu alt yapıları biz tamamlamadan bunu özelleştirmememiz gerekiyordu ama nedense, sanki orada bir problem var, biz bunu özelleştirdiğimiz zaman bu problemten kurtulacağız gibi bir mantıkla yaklaşım gösterdik - bu bir öz eleştiridir- ve bunu özelleştirdik.

Şimdi, özelleştirdik, peki, denetim görevini EPDK, şimdi TEDAŞ. Yani, denetim görevini biz ne yapıyoruz? Yani, sanki bir esir kampındaki insanları, 3-5 kişinin işte gözü dönmüş parasal şeyi de, hani kapitalist faşizmin getirdiği bir şey gibi bütün insanları cezalandırmaya kalkıyoruz. Böyle bir şey kabul edilebilir değil. Bu işin altında birileri bu işin sorumluluğunu almalı, üstlenmeli. Siyasi olarak, ben kendimi ilin milletvekili olarak her zaman suçlu hissediyorum. Bürokrat arkadaşlarımız da, bu sorumluluk noktasında olan insanlar da bu işe müdahale etmeli. Düşünebiliyor musunuz, bir ilçenin düzenli bir şekilde elektriğinin kesildiğini? Düşünebiliyor musunuz, bir ilçeyi, programlı olarak, hafta sonları hiç kimseye haber vermeden, hiç kimseye bilgi vermeden, ilan yapmadan, bu insanları, topyekûn bir ilçeyi cezalandırıyoruz. O yetmiyor, keyfi olarak, bir bakıyorsunuz, gidiyor belediyenin su şebekesini, elektriğini kesiyor. Sen daha öncesinde bunun,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 29

tahakkuk edilen faturanın ibrazını yap, git bireysel olarak görüş, özel şirket mantığıyla çalışıyorsan madem öyle. Özel şirket mantığı şu değildir: Yani “Ben sadece para toplayacağım ve bu paranın dışındaki hiçbir şeye, yatırıma bakmayacağım.”

Bakın, Sason ilçemizin bir köyü var, orada da bir dere var. O derenin üzerinden daha önce elektrik direkleri geçmiş, sonrasında bir köprü yapmışız bu sene içinde. Bu elektrik direkleri köprüyle aynı hizaya gelmiş. Elektrik kablosu... Çocuklar onun üzerinden geliyor, okul derenin bu tarafında ve bakın, o çocuklar geçiyor, elleri çok rahatlıkla elektriğe dokunabilecek seviyede. Bakın, bu muhtar on beş yirmi gün kaymakama gidiyor, ilçedeki sorumlu TEDAŞ’ın müdürüne gidiyor.

TURGAY DEVELİ (Adana) – O elektrik direklerini yakın, yakın.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Ve hiçbir çare yok. En son, köyün bir vatandaşı beni arıyor. Kaymakamı aradım, kaymakam -yani, ilçenin kaymakamı- diyor ki: “Vekilim, ben illallah ettim, yapılmıyor; söylüyoruz, söylüyoruz, muhatap bulamıyoruz.” Yahu arkadaşlar, böyle bir şey var mı?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İlla birinin yanması mı lazım?

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Yani, böyle bir şey olabilir mi? Yani, bu sorumluluğu birileri üstlenmeli. Siz denetim görevinizi -TEDAŞ yapıyorsa- yapmalısınız. Yani, daha öncesinde burada Dicle Edaş’ı... Evet, hırsız varsa hırsız cezalandırılır ama masum insanı da bizim cezalandırma gibi bir hakkımız yok. Yani, şu anda, bakın, ben size söyleyeyim. Bölgede PKK falan diyoruz, PKK’den çok daha büyük, PKK’li olmayanların hepsini de PKK’li yapacaksınız TEDAŞ’ın sayesinde ve yarın öbür gün hepimiz baş kaldıracacağız, açık net olarak söylüyorum. Kaç sefer Batman’da TEDAŞ arıza baskına uğradı. Böyle bir şey olamaz. Yani, adamlar gece gündüz telefon açıp bize küfrediyorlar. “Ne iş yapıyorsunuz, ne ediyorsunuz?” diyorlar. Yani, bunların içinde -varsayın- yarısı suçlu olsun, peki geri kalan yarı masumu ne yapacağız, bunları da mı yakacağız? Yani, yeri geldiğinde bölgeyi... Hepimiz zaten bir kere bu şirketin, özel şirketin sorumluları tarafından hırsız ilan edildik, hepimiz hırsız bölgede. Yahu arkadaş, hırsızsak bu hırsızlığın da o sorumluluğunu da birileri üstlenmesi gerekiyor. Hırsız cezayı verelim ama bu hırsızlığa alet olanların da, kesinlikle bunun cezasını da vermemiz gerekiyor.

Yeri geldiğinde şöyle söylüyorlar arkadaşlar: “TEDAŞ bizi yanılttı özelleştirmede. Kayıp kaçak oranları yanlış hesaplandı.” Ben soruyorum: Böyle bir şey var mı? Kayıp kaçak oranında, siz sadece bu şirketi satmak için çok düşük oranlarda veya çok yüksek oranlarda da kârlı bir pozisyona gelsin diye mi yapıldı? Yani, burada, elektrik arızada bir vatandaşın, bir köyün trafosu yanıyor, bir hafta, on gün trafo gelmiyor. Lütfen, bunların, mademki bu denetim görevinin, bu işin ana kaynağı olan TEDAŞ’tır ve hakikaten Türkiye’deki elektrik işinde çok ciddi rol üstlenen TEDAŞ olarak bu denetim görevini çok rahatlıkla yapabilir.

Mesela, ben, bölgemle ilgili, Dicle Edaş bölgesiyle ilgili, daha öncesindeki kayıp kaçak oranları ne kadardı, şimdi, özelleştikten sonra ne kadar? Bunları -yazılı olarak da verebilirsiniz- talep ediyorum. Daha öncesinde, özelleştirmeden önceki son hâliyle yatırım programına yaptığımız yıllık bazda yatırımlar ne kadardı, şu anda Dicle Edaş vasıtasıyla bu şirketle ilgili, özel şirketle ilgili ne kadar yatırım yapılmış? Bunları, özellikle hem yatırımlar hem de elektrik arıza ve oradaki sorumlularla ilgili lütfen... Yani, şöyle bir şey yapabildiniz mi veyahut da: Bir gün bir denetim görevlisi arkadaşlarımız gidip de “Bu elektrik arızada kaç kişiyle çalışıyorsunuz?” diye sordu mu? Bu insanlara... Daha öncesinde aynı görevi TEDAŞ yapıyordu, TEDAŞ kaç personelle yapıyor, bunlar kaç personelle yapıyor? En azından ne kadar elektrik arızaya günlük olarak başvurulmuş, elektrik arıza giderilmiş veyahut da daha önceyle kıyas yaptık mı bunları? Bunlarla ilgili de yazılı cevap verirsiniz, teşekkür ediyorum.

Yani, bu özelleştirmeye ilgili çok ciddi bir sıkıntı yaşıyoruz bölgede, buna çok acilen müdahale edilmesi gerekiyor. Çok masum insanlara çok ciddi... Daha önce Sayın Vekilimiz Akar’ın da bahsettiği şekilde, biz elektronik eşyanın, şunun bunun derdine artık düşmedik bölgede. Yani, burada, ben, sadece... Yani, iki gün, benim kendi evim yahu, kendim evim...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ben alacağım parasını.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Yahu, Allah rızası için, bakın, şu anda, bu şirket o kadar fütursuzca hareket ediyor ki, daha öncesinde Enerji Bakanına söylememize rağmen benim kendi evimin elektriğini... Hani, şunun arkasına saklanamaz: “Biz o mahalleye giremiyoruz, bu mahalle şöyledir, böyledir.” Kenar mahalle ama hiçbir zaman kimsenin bu elektrik arızayla ilgili hiç müdahale etmediği dönemde iki gün kasıtlı olarak benim kendi evimin elektriği kesiliyor yahu. Enerji Bakanlığına söylememize rağmen hâlen kesintiye devam ediliyor. Yani, bu kadar, böyle bir fütursuzluk ve bu kadar cesareti bir başka şirkette bilmiyorum yani bir anlam veremiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Özdemir.

Sayın Domaç...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 30

Şimdi, özelleştirme bir gerçek. Yani, kurumlar özelleştirilir ama bu özelleştirme bir tekel hakkının devridir. Yani, enerji özelleştirmesi bir tekel hakkının devridir. Şimdi, bir yerde tekel varsa o tekel kendi keyfine göre işler yapar. Bunda devlet de olsa, vatandaş da olsa fark etmez. Tekelcilik bunun için dünyada baş edilmesi gereken, uğraşılması gereken bir iştir. Tekelci kişi, zulmedebilir; tekelci kişi, kişileri dijital ortamda görebilir yani insan olarak değil, sayı olarak görür kişileri. Daha ileri gidersek, sadece para olarak görür. Onun için, çimentoyla insan aynı değerdedir. Devletin göreviyse, hizmetin insana yapıldığının unutulmamasını sağlamaktır. Bunun içinse denetçiliği gerçek anlamda yerine getirmek gerekir. Bir denetim görevi üstleniyorsanız tekelci kadar hukuki donanımına sahip olup onu etkin bir şekilde kullanmak gerekir. Tekelci, hukukun dışına çıkabilir ama siz çıkmamalısınız ama etkinlikle kullanmalısınız. Görünen o ki, burada büyük bir eksiklik var. Bunu, denetim anlamında bu yetkiyi kullanmakta büyük bir eksiklik var ve bu büyük eksiklik bu ülkenin insanının yaşam kalitesini düşürüyor. Hiç kimsenin buna hakkı yok. Enerjiyi dağıtanın da hakkı yok, onu denetleyen de hakkı yok. Biz burada o insanın yaşam kalitesini artırabilmek için çaba harcıyoruz, zaman veriyoruz, beyin çatlatıyoruz. Bunu birileri yapıyorsa onu cezalandırmak gerekir. Biz, ceza kuruluğu değiliz. Yani, milletvekilleri ceza kuruluğu yerinde değil, yasama yerindeler, bu yasamayı yapıp, yasaları yapıp sizi görevlendiriyoruz. Dolayısıyla, bunu sizin yerine getirmeniz gerekiyor, birincisi bu.

İkincisi, biz KİT Komisyonu olarak karar alıp bunu Enerji Bakanlığına bildirmeliyiz. Yani, biz, Enerji Bakanlığına bildirmeliyiz bunu. Derhâl, hepimiz bir yazı kaleme alıp Enerji Bakanlığına bildirmeliyiz. Ayrıca, bizler gruplarımızla görüşerek enerji dağıtımındaki sorunların araştırılması konusunda araştırma önergesi verebiliriz. Enerji dağıtımının sorunlarının tespiti ve alınması gereken önlemler konusunda araştırma komisyonu kurabiliriz, size dert oluruz, söyleyeyim. Bakın, söylüyorum TEDAŞ'çılar: Size dert oluruz yani.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Fayda var.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Size dert oluruz, öyle bir dert oluruz ki aylarca kurtaramazsınız kendinizden bizi. Şimdi iki saat geçti, tamam ama aylarca kendinizden bizi kurtaramazsınız. O şirketler de kendisini kurtaramaz bizden, hepsinin ipliğini pazara çıkarırız, hepsinin, tek tek, hepsini çıkarırız. Onun için, herkesin ayağını denk alması lazım hukuki kurallar içerisinde. Bu ülkede hiç kimsenin hiçbir vatandaşın yaşam kalitesini düşürmeye hakkı yok. Siyaset bunun için var, biz siyaseti bunun için yapıyoruz. Bu siyaseti yaparken birilerine engel olarak göremeyiz, bu engelleri de aşarız.

Onun için, şunu belirtmek istiyorum: Kayıp kaçak çok tartışılıyor, belki masum insanların bu yüzden vebali de alınmıyor. Belki masum da değil ama biz bunu bilmeliyiz, biz net olarak bilmeliyiz. Bakın, açıkça söylüyorum: Dünyada ne kadar, doğudaki ülkelerde ne kadar, Afrika ülkelerinde ne kadar, Orta Doğu ülkelerinde ne kadar, Avrupa ülkelerinde ne kadar, benim ülkemde de bölge bölge ne kadar, hatta il il ne kadar, biz bunu bilmeliyiz. Alalım belgeleri, gelsin bize, tek tek elimize gelsin, sonu gelsin, en sonuncusu gelsin. Gelsin, bunun üzerinden siyaset yapılacaksa, burada önlem alınacaksa, yatırım yapılacaksa ve orada birtakım insanlar görevden alınacaksa o görev de bize düşer, onu belirtmek de bize düşer. Dolayısıyla, bunları bilelim ki oradan hareket edelim diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Develi...

TURGAY DEVELİ (Adana) – Sayın Başkanım, aslında şu anda bir sonuç yaşıyoruz. Yıllar önce kurulan, onlarca yıl önce kurulan bir sistemin şimdi ortaya çıkan komplikasyonlarını tartışıyoruz biz. Geçen gün de söyledim “Ayşegül Sabuktay” diye bir yazarın “Mülksüzleştirme Yönetimi” diye bir kitabı var. Bu kitabı herkesin okumasını isterim, buradaki bürokratların da. 2001 yılında, 2000 yılında -öncesine gitmiyorum, sizden bir ket öncesine gidiyorum- DSP-MHP ve ANAP'ın iktidarda olduğu dönemde, Kemal Derviş'in ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı olduğu dönemde bu Meclise getirilen ve o günden bugüne kadar AKP'nin de, siz değerli milletvekillerinin de hiç sesinizi çıkartmadan onayladığınız yasaların sonucudur bu yaşadıklarımız. Örneğin, özelleştirme politikası.

Yine, Genel Kurulda söylemiştim, o zaman da dinlememiştiniz. EPDK özelleştirmeler bitmeden önce bir tarife açıkladı, “sabit fiyat tarifesi” açıkladı. Özelleştirmeler bitti, kendi açıkladığı tarifeyi uygulamadı. Belli bir oranda elektrik tüketenler belli bir oranda ödeyecekler diye bir sınıflandırma vardı. Bunu seslendirdik, gazetelere yazdırdık, Mecliste anlattık, hiç kimsenin sesi çıkmadı. Milyonlarca küçük tüketici bundan zarar gördü. Ne yaptılar biliyor musunuz? Şimdi, rakamlar bire bir aklımda değil. Enerji dağıtım şirketlerine fazladan para kazandırdılar, kilovatsaat başına 4 sent, 5 sent. Sevgili AK PARTİ'li milletvekilleri, EPDK...

Özelleştirmenin mantıklarından biri de şu arkadaşlar: Küresel finans, aynı bizim ülkemizde olduğu gibi, ülkelerde, gittiği ülkelerde bürokrasiyi ve siyasetçilerin halka yakın olduğunu ve bir gün halkın canı acıduğunda siyasetçilerin de canı acıyarak karar değiştirebildiklerini bildiklerinden -Türkiye'de de yaptı bunu, dünyanın her tarafında var- özel odalar kurar. Bunun anlamı şudur: EPDK'dır, Tütün Üst Kuruludur, Merkez Bankasıdır, buna benzer üst kurullardır. Siyasetin dışında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 31

çıkarır bunları. Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanının, Sayın Başbakanın, bütün iktidarın canı acıyor Merkez Bankası faizleri düşürsün diye, düşürmüyorlar. İstedığınız kadar uğraşın, düşürmezler.

EPDK... Siyaseten onları atarsınız, getirirler, götürürler ama günlük işlerde size rağmen de iş yapıyorlar. İşte, bir tanesi bu sabit fiyat uygulamasıydı.

BAŞKAN – Sayın Develi, çok özür dillerim, Genel Kurul yoklamayla açılacak.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Tamam, bitiriyorum ben, bir şey söylemeyeceğim.

BAŞKAN – Hayır...

Arzu eden arkadaşlar Genel Kurula inebilir, zaten bu ibraya tabi bir kuruluş değil, genel görüşe sunacağız, gidebilirsiniz.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Yok, ben, bir şey konuşmayacağım zaten, söyleyeceklerimi söyledim.

Sonuçlarla karşılaşıyoruz. Seçim bölgelerinize gittiğinizde -hepimize öyle- daha neler söyleyecekler bize, söylüyorlar, bunu hep beraber yaşıyoruz. Adana’yla da ilgili konusunda çok ciddi sıkıntılarımız var. Adana da Türkiye’nin en sıcak bölgesi, iklim olarak en sıcak bölgesi ama ben hayatım boyunca Adana’da bu kadar üst üste elektrikler kesildiğine, birden fazla elektrik kesildiğine, yedi sekiz saat elektrik kesildiğine hiç tanık olmadım. Onların yani Adanalıların da sevgi ve saygıları var hepimize.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Kime sevgi ve selamları var?

TURGAY DEVELİ (Adana) – Hepimize selam ve sevgileri var.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Çözeceğiz sorunlarını inşallah, sen de selamlarımızı gönder.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Arkadaşlarımızın söylediği gibi, önceden hiç olmazsa siyasetçi olarak veya gazeteci olarak aradığımız zaman TEDAŞ bölge müdürünü buluyorduk, oradan birilerini buluyorduk, sorunumuzu en azından aktarabiliyorduk, şimdi telefonlarla uğraşmaktan bitap düştük. Sayın Genel Müdüre bunu da duyurmuş olalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Develi.

Sayın Yılmaz...

ADNAN YILMAZ (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle Sayın Genel Müdürüm, zattalınızın yeni görevini tebrik ediyorum. Hakikaten bu kısa zamanda ben de şahit oldum, Erzurum’da işletmelerinizi gezdiğinizizi gördüm, bundan çok memnun oldum. Ancak, müsaade ederseniz, ben de size 20 tane ilçe, 1.041 tane köyün durumunu izah edeyim.

Sayın Genel Müdürüm, bizim eskiden bir numara vardı otuz sene orada hizmet eden, 211 12 13. “Elektrik arıza” derlerdi, hâlâ hafızamda. Gece lambalar söndü mü açardık, bir ekip gelir bağlardı. Gezdim, hiçbir işletmenizde arıza ekipleri geceleri yok. Hanımefendiler başışlasın, hani derler: “Bana koca lazım, o da bu gece lazım.” Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, ben o gece lambayı yakamazsam ben ne yapayım? Gece ekibiniz var mı? Böyle bir şey yok. Bunu istirham ediyorum, çok önemli.

İkinci bir konu, ödemeler konusunda... Yönetmelik gereğince, on gün ara veriyor, ikinci bir ihbar yapılıyor, yirmi gün, üç beş gün geçer geçmez yönetmeliği ihlal edince bunu kesiyorlar ve kesme bağlama parası alıyorlar. Ödemelerdeki kolaylık... Adamın 100 bin lira borcu var, 50’sini ödeyeyim, 50’sini katiyen kabul etmiyorlar.

Ve çok önemli bir şey sokak lambaları. Bakın, hem iklime karşı hem teröre karşı, biz soğuğa karşı mücadele ediyoruz, bütün sokak lambalarımız eksik, bugün gezmekte vatandaşlarımız güçlük çekiyor. 2 lambayı 1’e indirdiler, bunları çok düşürdüler.

Şimdi, gelelim, ben de bir benzetmeyle -vakit de kısıldı- anlatayım: Şimdi, Değerli Genel Müdürüm, 2 tane arkadaş var -bir teşbih yapacağım- 1 tanesi bu elektrik kullananlar, bir diğeri de şirketler. 2 topçu arkadaş diyelim bunlara. Elektrik kullanan rahatsızlanmış; topçu, ölenin yakını, haletinezdeyken- bu şirketler- gelmiş, sormuş, demiş ki: “Arkadaş, sen ahirete gidiyorsun, bana bir haber gönder, orada da top filan var mı?” Adam ölmüş. Kim ölmüş? Elektrik kullanan adam ölmüş, ahirete gitmiş, iki ay sonra bu şirketin sahibinin rüyasına gelmiş “Arkadaş, ahirette de top var mı?” diye zormuş. “Var kardeş, her çarşamba oynuyoruz, bu iyi haber. Bir de kötü haber vereyim, emmiler bize ne diyor biliyor musun?” demiş. Kötü haber de bu: “Önümüzdeki iki ay sonraki listeye baktım -şirket sahibi- senin adın da kalededir, haberin olsun.” demiş.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bilici.

MUSTAFA BİLİCİ (Van) - Teşekkür ediyorum.

Tabii, TEDAŞ, enerji kuruluşları içerisinde en zor işi üstlenen kurumdur. Yani, bir TEİAŞ, EÜAŞ, TETAŞ gibi kurumlar daha rahat. En nihayetinde, dağıtım işi ve bununla birlikte tahsilat işi en zor ayağı olan kısım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 32

Şimdi, Van bölgesi de herhâlde sıkıntıların en fazla yaşandığı bölge olsa gerek. Ama bakıyoruz yönetim kadrolarına, daha önce TEDAŞ'a bağlı kurum olarak, kuruluş olarak çalıştığı dönemle özelleştirme sonrasındaki yöneticilerde bir değişiklik olmamasına karşın sıkıntıların arttığını görüyoruz.

Şimdi, şöyle bir durum var bölgede: Bölgede bir siyasi partinin almış olduğu oy oranıyla -bunun şeyini yapabilirsiniz- kayıp kaçak elektrik oranı neredeyse aynı. Burada, sanki, bilinçli bir yönlendirme de söz konusu. Bana göre, bölgede özelleştirilen TEDAŞ'ların başarılı olabilmesi için yerel yönetimleri, belediyeleri bu işin içerisine sokmamız gerekiyor. Nasıl ki belediyeler su dağıtımını ve tahsilatını üstleniyorsa, suyu vermediğinde vatandaşla karşı karşıya kalıyorsa, bu sebeptendir ki o konuda hassasiyet gösteriyorlarsa, enerji konusunda da aynı yükümlülüğü, aynı sorumluluğu bir şekilde üzerlerine almaları gerekiyor. Bununla ilgili biraz çalışma yapılması gerekiyor diye düşünüyorum. Bölge açısından başka da bir yol ve yöntem düşünemiyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bilici.

Sayın Akar, herhâlde ilave edeceğiniz bir şey var?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – İlave edeceğim şey var, hemen hızlı hızlı sorayım, atladığım için bunları ilave edeyim.

Son beş yılda onayladığınız yatırımlar ve gerçekleşme oranlarını istiyorum yine şirket bazında.

Bir de şöyle bir durum vardı, o düzeldi mi düzelmedi mi? Eğer düzelmişse, Sayıştay da burada. Bu yaptıkları yatırımları kendi envanterlerine kaydediyorlardı yani direğidir, telidir gibi şeyleri envanterine kaydediyordu bu özel dağıtım şirketleri, bu durum devam ediyor mu? Daha sonra, eğer, devam ediyorsa, ki bunlar devletin olduğu zaman, tekrar sözleşmeleri bittiğinde devlet bunu bir bedel ödeyerek mi tekrar geri alacak? Çünkü, vatandaş bu yatırımın bedelini ödüyor faturalarda. Böyle bir durum var mı tespitinizde? Daha önce konuşuldu burada çünkü, bunun şekilde olduğu ve yarın sıkıntı yaratacağı konuşulmuştu.

Özelleştirmeden sonra işten çıkartılanlar var, bunları takip ediyor musunuz? Yani, Özelleştirme İdaresine soruyorum bunu. Bu konuda çok şikâyet alıyoruz. Bu dağıtım şirketlerinde özelleştirmeden sonra işten atılan insanların bir kısmının ihbar ve kıdem tazminatlarının hâlâ ödenmediği konusunda şikâyetler var. Bu konuda teminat aldınız mı şirketten? Her şeyden teminat almamışız ama bunun da önemli bir konu olduğunu düşünüyorum. İnsanlar mağdur edilmiş, mahkemelerden de, paralarını tahsil edemiyorlar mahkeme kanalıyla. Gerçi özelleştirme bitti ama bu konuda ne yapılabilir, bir bakmanızı rica ediyorum.

Bir de bu açma kapama meselesi var. Bizim bölgelerde özellikle, elektriğini ödemediği günün ertesinde elektriği kesiliyor. Hatta, bazen de kesilmeden, vatandaş bir gün sonra parasını yatırmış olsa bile “açma kapama ücreti” adı altında bir ücret alınıyor. Yani, bazen geliyorlar elektriğini kesiyorlar, tamam, avukata veriyorlar, avukatlık ücreti bindiriyorlar filan. Bir gün sonra, iki gün sonra... Bunları kabul etmiyorum ama kabul edilebilir diyelim. Hiç kesilmeden, bir gün sonra yatıyor vatandaş, fark ediyor faturasının ödenmediğini, bir sonraki faturada da “açma kapama bedeli” adı altında bir ücret kesiyorlar vatandaştan. Vatandaş bu konuda çok mağdur, herkes bizim gibi otomatige bağlamış değil tabii, bir gün, iki gün, üç gün... Köylü oluyor ya da bu tür bankalarla hesapları olmayan insanlar oluyor, çok mağdur durumdalar. Bu konuda bir tedbir almayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Özensoy...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben de son ilavelerle birkaç soru sorayım.

Şimdi, bu elektrik kesintilerinde geçmişte TEDAŞ'ın verdiği süreyle şimdi dağıtım firmalarının verdiği süre arasında galiba ciddi farklılıklar var. Yani TEDAŞ biraz daha tolerans gösteriyordu, onun süresi daha uzundu zannediyorum yani yirmi gün, yirmi beş gün olabilir ama şimdi dağıtım firmaları... Benim başıma geldiği için söylüyorum, benim Bursa'daki evin faturalarını doğru düzgün takip edemediğimizden dolayı fatura geldiğinden -bilmiyorum ama- bir hafta sonra falan hemen gelip hiçbir ihbar falan da yapmadan kesiyorlar. Yani mesela TEDAŞ daha önce ihbarname bırakıyordu, işte “Elektriğiniz kesilecektir ödemezsensiz.” falan diye. Bu şirketler şimdi ihbarname de bırakmıyor, işlerine de geliyor anladığım kadarıyla. O gün, aynı gün açtırsanız da ifade edildiği gibi açma-kapama parası vesaire falan yani biraz önce Mehmet Bey'in de ifade ettiği gibi her şeyi para gözüyle değerlendiriyorlar. Yani sizin denetim anlamında böyle bir yetkiniz varsa lütfen bunları da göz önünde bulundurun.

Elektrik kesintileri –Haydar Bey'in bahsettiği- Bursa'da da kar yağdığında aşağı yukarı bir haftaya yakın sürdü ama ben şunu da sormak istiyorum yani bu da sizin kontrolünüz altındadır mutlaka: Sadece elektrik dağıtımındaki arızalardan mı kaynaklandı, yoksa elektrik üretiminde de birtakım sıkıntılar mı oldu? Yani o soğuklarda doğal gaz tüketimi, işte, 200 milyon metreküpün üzerine çıktı vesaire. Bunlarla ilgili yani elektrik üretim santrallerinde de birtakım sıkıntılar mı oldu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 33

acaba? Bunun da değerlendirmesini yaparken doğru bir değerlendirme yapalım. Yani her yerde dağıtım ağındaki arızalardan olması, dağıtım şirketlerinin üzerinde birtakım yaptırımlar olması açısından bir şeyler ortaya koyalım ama bir de elektrik üretimiyle alakalıysa onu da EÜAŞ'la, hatta daha ana hatlarda iletimdeki bir sıkıntı varsa TEİAŞ'a sormak lazım. Bunları da eğer biliyorsanız cevabını istiyorum, yoksa yazılı olabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Yönetilen sorular ve eleştirilerle ilgili, yapılan değerlendirmelerle ilgili son olarak sizden kısa bir bilgi alacağız. Bunlara cevap vermenizi istiyoruz. Burada veremeyeceğiniz cevaplar varsa onları da tutanakların tarafınıza iletilmesine müteakip on beş gün içerisinde Başkanlığımıza iletmenizi istiyoruz.

Buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri, saygıdeğer Sayıştay Grup Başkanı ve uzman denetçilerimiz; verdiğiniz olumlu katkılardan dolayı öncelikle hepinize çok teşekkür ediyorum.

Başkanım, ben arzu ederseniz piyasa yapısından çok kısa bahsedeyim, nasıl kurgulandı, nasıl devam ediyor, birçok soruya da bu anlamda cevap olacaktı da.

Bildiğiniz gibi düzenleyici kurum olarak EPDK'mız var. EPDK gerekli kuralları koyuyor ve dağıtım bölgelerindeki ilgili EDAŞ'lar da bu kurallara uymakla yükümlüler. İlgili EDAŞ'lar hem yatırımı yapacaklar hem işletmeyi düzgün yapacaklar. Yapılan hizmet, elektrik hizmeti bir kamu hizmeti olduğu için bu işi yaparken de kamu tarafından bu denetlenecek. Daha önce 4628 sayılı Kanun'da bu denetleme yetkisi EPDK'dayken yeni 6446 sayılı Kanun'da bu denetim yetkisi Enerji Bakanlığına verilmiş durumda. Şimdi, dağıtım şirketleri bölgelerdeki yeni gelişim alanlarına elektrik götürmek, yetmeyen yerlerin elektriğini yükseltmek ve aydınlatmayı yapmak üzere yatırım programlarını hazırlarlar ve bu yatırım programlarını EPDK'ya her yıl ekim ayına kadar onaylatırlar ve EPDK'nın da bu dağıtım şirketlerine verdiği bir yatırım bedeli var, daha doğrusu rakamsal olarak. Dağıtım şirketleri onaylattıkları yatırımı bir sonraki yıl içerisinde uygun şartlarda yaparlar, yapılan bu yatırımların denetim yetkisi yine TEDAŞ'ta da var. Yaptıkları bu yatırımın parasal değerini ilgili dağıtım şirketleri on yılda yüzde 10, yüzde 10 olarak tarife kanalıyla itfa yoluyla geri alırlar. Yani daha sonra bu şirketler devredilirken –Sayın Akar'ın sorusuna da bir anlamda cevap- tekrar şirketlere bir bedel ödenmesi bu anlamda söz konusu değil. Yatırım programını onaylatan şirketler projelerini hazırlarlar, bu projeleri TEDAŞ onaylar ve ilgili dağıtım şirketleri bu projeleri ihaleten yaptırırlar, ihale yapım esnasında da TEDAŞ'ın bunlar düzgün yapıyor mu yapılmıyor mu anlamında kontrol yetkisi de vardır ve bunların neticesinde tesis bittiği anda bize başvururlar ve TEDAŞ tarafından bunların geçici kabulleri yapılarak ilgili dağıtım şirketleri harcadıkları bu rakamları özel hesaplara, 264 Özel Maliyetler Hesabı'na atarlar ve karşılığını da dediğim gibi EPDK'dan tarife kanalıyla on yılda bir geri almaya başlarlar efendim.

Bu yatırım faaliyetinin yanı sıra dağıtım şirketlerinin –sayın vekillerimizin de haklı olarak serzenişte bulunduğu- işletme faaliyetlerini de yapma durumları var yani elektrik hizmetini sağlıklı sıhhatli, kesintisiz ve kaliteli bir şekilde vatandaşımıza ulaştırma yükümlülükleri var. Bu yükümlülüklerin standardı EPDK'nın koyduğu kurallar çerçevesinde belirlenmiştir. Ne kadar kesintiye maruz kalabileceği, ne kadarının müsamaha edilebileceği ve ne kadarına artık ceza verileceği konusunda kurallar belirlenmiştir. Dağıtım şirketleri bu işletme faaliyetlerini yapar ve bunun yanı sıra aydınlatma faaliyetlerini de yaparlar. Bizim Bakanlığımızla birlikte yaptığımız denetim yetkisiye anında yapılan faaliyetle alakalı bir denetim değil, şu anki yaptığımız mesela geriye dönük 2013 yılında yapılan işletme ve yatırım faaliyetlerinin denetlenmesidir. Bu yatırımları Bakanlığımızla biz beraber denetliyoruz ve rapor hâlinde EPDK'ya sunuluyor, tabii, burada sayın vekillerimizin de sıkça bahsettiği konular raporlarımızla da belirlenmiş durumda ve EPDK'ya gereği için gönderilmiş durumda. EPDK da –burada yetkili arkadaşımız var, ona da söz hakkı vererseniz açıklayabilir- aldıkları bu raporlar sonucu dağıtım şirketlerinin haddi aşan uygulamaları var veya müsamaha sınırlarını aşan tutumları varsa bu tutumlar karşısında da gerekli yaptırımlarını yapacaklardır.

Bu anlamda, efendim, genel izahattan sonra arzu ederseniz sırayla sayın vekillerimizden gelen sorulara da cevap olması açısından... Özellikle bizim TEDAŞ olarak da çok önemsedığımız lisanssız elektrik uygulamalarıyla alakalı birkaç soru vardı Sayın Başkanım, müsaadenizle... Bu konuda genel uygulama şudur efendim: Biliyorsunuz, elektrik üretiliyor EÜAŞ tarafından ve ilgili özel üretici firmalar tarafından, tek el olan TEİAŞ tarafından enterkonnekte sistemimiz tarafından iletiliyor şehirlerimize kadar, şehirlerimizin giriş noktalarında 36 kilovolt dediğimiz orta gerilim kademesinden ilgili dağıtım şirketlerince alınarak kendi dağıtım şebekesiyle vatandaşımıza kadar bu elektriği ulaştırıyorlar. TEİAŞ'ın trafo merkezleri şehirlerimizi besleyen ana trafo merkezleri. Bunların mümkün olduğu hat, yüklenebilme kapasitesine göre... TEİAŞ'ın açıkladığı kapasite rakamları var bu lisanssızlar için, tüm bölgelerimizde bu mevcut, hatta TEİAŞ'ın sitesinde, bizim sitemizde de görülebilir. Lisanssız konusunda başvuracak abonemiz veya yatırımcımız ilgili dağıtım şirketine yapmak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 34

istediği bölgeyi belirterek, istenen evrakları temin ederek müracaat ediyor. İlgili dağıtım şirketi o müracaatı inceliyor, eğer uygunsa, kapasite de uygunsa bağlantı görüşü veriyor.

Bu anlamda Sayın Özensoy'un hatırlatmaları oldu, o konuda da haklılar yani bazı dağıtım şirketlerinin bu konuda meşru olmayan bazı uygulamalara gittikleri konusunda bize de çok sayıda şikâyet gelmekte, bu konuda Bakanlığımız da çok hassas davranmakta ve çok yakın tarihte de bunların denetlenmesi ve belki gerekirse verilen bağlantı görüşlerinin dahi iptal edilmesi söz konusu olabilecek yani bunların çok yakın zamanda bir denetimi yapılacak. Bağlantı görüşü aldıktan sonra yatırımcımız bir proje firmasıyla sözleşmesini yapıyor, projesini hazırlatıyor ve bu projeler TEDAŞ'a onaya getiriliyor. Tabii, bu yeni bir konu olduğu için, ülkemiz için yeni bir konu olduğu için proje firmalarının bir bölümü bu işi iyi biliyor, bir bölümünün de bu konuda bayağı bilgi eksiklikleri var. Bize müracaata geldiği andan itibaren web sitemizde de yayınladığımız, oluşturduğumuz bir havuz var. Bir anda çok proje geldiği için biz o projeleri o havuza alıyoruz, o havuzdan müracaat sırasına göre ilgili mühendis arkadaşlarımıza bu projeler sevk ediliyor. Burada birtakım projelerin erkene alınması, birtakım projelerin hızlandırılması, birtakım projelerin yavaşlatılması gibi bir şey söz konusu değil. Bu, sadece proje yapan firmaların yeteneğiyle alakalı bir durum çünkü tüm proje firmaları projelerinin hangi safhada olduğunu bizim web sitemizden de izleyebilmekteler efendim.

Bizde projesi onaylandıktan sonra ilgili yatırımcı finans kaynağını temin edip tesisin yapım aşamasına geçiyor. Tesis yaptıktan sonra bize geçici kabul için müracaat ediyor ve biz geçici kabulünü yaparak bu sistemin devreye alınmasını sağlıyoruz efendim. Burada rakamsal olarak belirttiğimde, 2014 yılı sonuna kadar 1.250 civarında proje geldiğini, bunun 400'e yakınının onaylandığından bahsetmiştim, 119 projenin kabulü yapıp 52,8 megavatlık bölümünün devreye alındığından bahsetmiştim. Tabii, bu rakam şu an için düşük ama her geçen gün bu rakam, belki şu an bile çok daha artmış bir konumdadır.

Efendim, yine, devam edecek olursak kayıp kaçaklar konusunda birkaç milletvekilimizden soru geldi. Bunların nasıl hedef verildiğiyle alakalı bir soru vardı Sayın Özensoy'dan. EPDK yetkilisi kardeşimiz de buradalar. Beş yıllık uygulama dönemleri var Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri. Bu dönemler içerisinde ilgili dağıtım şirketlerine kayıp kaçak hedefleri verildi, bu hedefleri tutturmak zorundalar. Eğer dağıtım şirketi bu kayıp kaçak hedefini tutturamıyor, üstünde kalıyorsa kaldığı oran dağıtım şirketinin cebinden çıkıyor ancak kayıp kaçak hedefinin altına inerse bu da cebinde kalacak bir şekilde regülasyon ayarlanmış durumda efendim. Bu, tüm illerin ve dağıtım bölgelerinin kayıp kaçak hedeflerini de yazılı olarak verebiliriz. Bir sayın vekilimiz de "Bunun dünyadaki ve Avrupa'daki eş değer değerleri nelerdir?" diye sordu efendim. Sayın Bakanımız da sıkça konuşmalarında buna değiniyorlar. Türkiye ortalaması şu an yüzde 14,5 mertebesinde, Avrupa ortalaması yüzde 9'lar mertebesinde Sayın Başkanım. Bizdeki 21 dağıtım bölgesinden sadece 3 bölgemizi çıkartırsak 18 bölgenin kayıp kaçak ortalaması yüzde 8'ler mertebesinde yani 18 bölgenin ortalaması Avrupa ortalamasının bile altında bir rakamdır. Diğer o 3 bölgeyle ilgili de ilgili dağıtım şirketleri çalışmalarına devam etmekte efendim.

Sayın Başkanım, diğerlerine de –eğer cevap vermediğim varsa- yazılı olarak sayın vekillerimize de cevap verebiliriz. Ancak şu son yaşanan olumsuz hadiseler, ülkemizdeki bu yağışın, fırtınanın ve karın bol olduğu dönemde arıza sıklığı hakikaten hepimizi muzdarip etmiştir. Bu konuda -sayın vekillerimiz de bahsettiler- bizim direkt olarak dağıtım şirketlerine müdahale yetkimiz yok ancak böyle bir yetki nasıl olur, onu sizler takdir edeceksinizdir.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sayın Genel Müdür, bir tırnak açayım: Var, denetliyorsunuz, denetlerken bu tür durumlar için nasıl bir planları olduğunuzu denetlerseniz onlar da hazırlıklarını yapmış olurlar.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Tamam efendim.

BAŞKAN – Bir şey daha ilave edelim. Şimdi, denetim sonucunda siz karşı tarafa aksaklıklarla ilgili önerilerde bulunuyorsunuz. Peki, bunların yapılmaması hâlinde ne gibi müeyyideler uygulanıyor? Sizin göstermiş olduğunuz, verdiğiniz o talimatların sahadaki karşılığı nedir? Bir de o konuda bilgi verebilir misiniz? Yüzde kaçını yerine getiriyorlar mesela?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Efendim, o konuda düzenleyici kurul olan EPDK yetkili. Biz olayı inceliyoruz, genel denetim sonuçlarını veriyoruz, özel bazı spesifik olaylar konusunda da denetim istenebilir EPDK ve Bakanlıkça da.

BAŞKAN – Yani bir sonraki yapmış olduğunuz denetimde düzelttiklerine dair bir tespit var mıdır?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ –Evet, bir sonraki yılki denetimde de onlar tespit edilip yine bildirilecektir efendim.

BAŞKAN – Düzeltiliyor mu?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Şimdi, daha ilk denetimlere yeni başladık. 2013 denetimini yeni tamamladık, 2014 denetimlerine başlanacak. O düzeltmeler de dikkate alınarak raporlar ona göre sonuçlandırılacak.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 35

ERTUĞRUL GÜNAY (İzmir) – Bir şey sorabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Buyurun.

ERTUĞRUL GÜNAY (İzmir) – Ben geç geldim, özür dilerim, görüşmeleri takip edemedim, o yüzden eksik bilğimden ötürü soruyorum ve yanılıyorsam arkadaşlar düzeltsinler.

Şimdi, benim bildiğim kadarıyla ve bu dosyalardan da gördüğüm kadarıyla siz inceleme yapıyorsunuz, denetleme yapıyorsunuz çünkü bütün dağıtım birimlerin özelleşti. Denetim yapıyorsunuz değil mi? Bu 2013 bilançonuzda 4 milyar küsur zararınız var. Yanlış mı söylüyorum? Burada “Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketinin 4/7/2014 tarihinde kendi Genel Kurulunda kabul edilen 2013 yılı bilançosu 4 milyar 373 milyon 149 bin 894 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu” diyor. Bu zarar nereden kaynaklanıyor? Siz kâğıt üstü işler yapıyorsunuz. 4-4,5 milyar zarar önemli bir zarar.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Efendim, bu zarar devraldığımız borçlardan kaynaklı olan, özelleştirme sonrası devraldığımız borçlar neticesiyle meydana çıkan tablodur.

ERTUĞRUL GÜNAY (İzmir) – Özelleştirmeden gelir olmuyor da zarar mı oluyor?

BAŞKAN – Daha önceki zararlarının geri kalan kısmı bu. Aslında çok daha fazlaydı rakam ama...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Sayın Günay, özelleştirmeler yapılırken birtakım borçları ve birtakım alacakları devraldık TEDAŞ olarak. Yani özelleştirmeden elde edilen gelirler TEDAŞ’a aksedilmeden direkt hazineye gönderildi, yaklaşık 13 milyar dolar.

ERTUĞRUL GÜNAY (İzmir) – Bana bununla ilgili ayrıntılı bir not gönderebilir misiniz rica etsem?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜKREMİN ÇEPNİ – Hay hay efendim.

BAŞKAN – EPDK’daki arkadaşımız da kendisiyle ilgili yöneltilen sorulara cevap verebilirse...

EPDK TEMSİLCİSİ – Sayın Başkan ve değerli üyeler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Genel Müdürüm de gerekli açıklamaları yaptı denetim süreciyle alakalı. 2013’te denetim yetkisi Bakanlığa verildikten sonra aralarında TEDAŞ’la protokol imzalandı, Bakanlık adına denetimleri TEDAŞ yapmaya başladı, geçtiğimiz yıl itibarıyla da bizlere bu denetim raporlarını göndermeye başladılar kurumumuza. Öncelikle bir sürecin tasarımı açısından bazı şeyler oldu, onlara geçişte bizim hangi işlemi yapacağımıza dair aramızda şeyler oldu. Peyderpey bu raporları biz kurula indirmeye ve kararlar çıkarmaya başladık. Bu raporların sonucu ne oluyor? Kanunun 16’ncı maddesi çerçevesinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun dağıtım şirketlerine idari yaptırımları var, cezaları var; önce ihtar, ihtardan sonra para cezası ve bunun katlanarak gitmesi şeklinde, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu. Diğer şeylerde genelde denetim yetkisi dışında sayın vekillerin sorduğu sorular bizim kurumumuzla ve kurulumuzla alakalı sorulardı, lisanssızların proje onayı haricindeki. Onları da ben yaklaşık 12 başlık altında not almışım, onlara da hızlı hızlı cevap vereyim müsaade ederseniz.

Kayıp kaçakla ilgili Sayın Genel Müdürüm zaten açıklama yaptı. Dağıtım şirketlerinin hedefleri var, tarifeler dairesinin belirlediği kayıp kaçak hedefleri var. Bunların üstünde kalırlarsa ceplerinden ödüyorlar, altlarında kalırlarsa kendilerine kâr oluyor, bir motivasyon unsuru. Onun haricinde AR-GE projesini... Yani ilk soru Sayın Vekilden gelmişti, “Dağıtım şirketleri buna neler yapıyor?” Kendileri zaten düşürmeye çalışıyorlar, bunun haricinde özellikle kaçağın yüksek olduğu 3 dağıtım şirketimiz var, bunlar AR-GE projesi de aldılar, incelemeler yapıyorlar, araştırmalar yapıyorlar, gerekli yazılım, donanım, ne varsa onunla ilgili de yapıyorlar. Bununla ilgili işletme gelirlerinin yüzde 1’i oranında AR-GE bütçesi var, oradan finans sağlamış oluyorlar.

Daha sonra lisanssız üretime yönelik sıkıntılar, dağıtım şirketlerinin tarafsızlığını koruyamadığına, eşit taraflar arasında ayırım yaptığına yönelik itirazlar, şikâyetler oluyor. Bunların tamamı bizim kuruma da yansıyor ve biz bunları şikâyet geldikçe öncelikle dağıtım şirketlerine soruyoruz ve gerekirse gene kurulumuzda denetim sürecini başlatıp gene kanunun 16’ncı maddesi çerçevesinde gerekli yaptırımların yapılmasına gayret ediyoruz. Gene bu minvalde şikâyetler geliyor. İşte, teçhizat ismi belirtip dağıtım şirketlerinin insanları yönlendirdiğine yönelik şikâyetler gene bize gelirse biz gene süreci işletiriz. Bunu bilmiyorum, lisanssız grubu bununla ilgileniyor ama varsa gene aynı süreçler devam ediyor. Lisanslıda sınır 1 megavat, 1 megavattan fazla sisteme enerji enjekte eden üretim santrallerine, küçük tesislere çok aşırı cezalar uygulandığı söyleniyor. Burada bir ceza mekanizmasının olması lazım çünkü sistemin kararlılığını bozuyor bu santraller, ona göre tasarlanması lazım yani sistemin fazla enerji kaçırmayacak şekilde tasarlanması lazım. Cezanın boyutunun büyüklüğü veya küçüklüğü tartışılabilir, gene mevzuatta düzenleme yaparak cezanın büyüklüğü veya küçüklüğü değiştirilebilir.

BAŞKAN – İkincil mevzuatı siz düzenliyorsunuz zaten, yapın o zaman.

EPDK TEMSİLCİSİ – Böyle bir talep olursa biz bunu...

BAŞKAN – Oldu işte yani söyledik.

EPDK TEMSİLCİSİ – Notlarımız arasına alıyoruz Sayın Başkanım.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ceza verirsiniz, bir de tolerans gösterseniz yani şu otoyolda giderken hız sınırı 120, 130’u geçtiği zaman ceza var, “Bunu tekrarlırsan...”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 36

EPDK TEMSİLCİSİ – Zaten Sayın Vekilim, sistemi o şekilde tasarlamak zorundalar, ona uymuyorlar.

Çorak’a ilişkin şikâyetler... Sayın Vekilim şu anda burada yok. Orada kesintilerin çok fazla olduğuna yönelik... Sayın Genel Müdürüm de değindi, biz bunu gene mevzuatımızda düzenliyoruz, elektriğin dağıtımı ve perakende satışına ilişkin kalite yönetmeliğimiz var bizim. İnsanların bilgisizliğinden de kaynaklı, belki de bizim kurumun eksikliği, insanlara doğru aktaramıyoruz, her kesintinin, şeylerin belli oranlarda cezaları, tazminat hakları var, keza cihaz hasarlarının tazminat hakları var.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ben bir vatandaş olarak soruyorum: Bana dağıtım yapan şirkete ceza uygulanabilmesi için benim elektriğimin kaç saat kesilmesi lazım?

EPDK TEMSİLCİSİ – Bildirimli kırk sekiz saat, bildirimsiz 72 saat yıl boyunca ama işte, bu TEDAŞ’tan gelen sürelerin devamı gibi yani o ilerde güncellenebilir de daha da şey olabilir.

Cihaz hasarına ilişkin gene sizin şeyiniz vardı. Cihaz hasarı meydana geldikten on gün içinde dağıtım şirketine başvurduğunuz zaman ödemeyi yapabiliyor, 26’ncı maddede Kalite Yönetmeliği’nde bu düzenlenmiş durumda. Buna benzer Kalite Yönetmeliği’nde bir sürü tablolarda tazminat ödeme kıstaslarımız var aslında.

BAŞKAN – Mesela bir öneri yine bunu da yazabilirsiniz, burada tabii, özelleştirmeden murat edilen şey, kalitesinin, tüketicilerle olan ilişkilerinin çok daha iyi seviyeye getirilmesi yönündeydi. Siz bildirimli ve bildirimsiz kesintilerin sürelerini azaltın yani onu da TEDAŞ’tan geldiği şekliyle uygulamaya devam etmek yerine madem özelleştirmeyle biz daha ileri düzeyde bir tüketicileri koruyan, onların kalitesini artıran bir şey murat ettik, onun gereğini de yapın.

EPDK TEMSİLCİSİ – “SCADA”yla ilgili şeyler vardı, “Niye “SCADA” kurulmuyor?” diye... Biz dağıtım şirketlerine şebeke işletim sistemi yatırımı adı altında yatırım bütçeleri onaylıyoruz. Bu kapsamda dağıtım şirketlerinin şeyi var ama dağıtım şebekesi çok çok büyük yapılar olduğu için –bir iletişim şebekesi gibi değil- her noktanın uzaktan kontrolü hem ekonomik olarak hem verimlilik açısından çok mantıklı değil ama bizim Kalite Yönetmeliği kapsamında gene arıza gösterge cihazlarımız var, bizim belirlediğimiz noktalara koymak zorundalar, rastgele seçtiğimiz ve belli tüketim oranlarındaki yerlere koymaları gereken, oradan da otomatik olarak izleyebiliyoruz. Bunun haricinde Kalite Yönetmeliği’nin gerektirdiği tablolar var, bunları tüm dağıtım şirketleri İnternet sitelerinde yayınlamak zorundalar. Her kullanıcı, İnternet sitelerine girip dağıtım şirketlerinin orada bir önceki aydaki tüm kesintileri hangi ilçede, ne kadar sürede, hangi sıklıkta kesinti olduğunu görebiliyorlar. Artı, tarife düzenlememizde dağıtım şirketlerinin kesinti süre ve sayıları, sıklıkları, onlara artı veya eksi olacak şekilde yansıtılacak. Bu AKSA’yı geçiyorum.

Bir diğer soru SEDAŞ’ta bu yoğun kış şeyiyle... Evet, bununla ilgili de bize çok şikâyetler geldi, hatta mücbir sebep olduğunu dahi söyledi dağıtım şirketi. Oradaki hat tasarımı o buz yükünü kaldırmadığını... Yani TEDAŞ’taki genel müdürlerim daha iyi bilir, hatlar tasarlanırken buz yüklerine göre tasarlanır. SEDAŞ bölgesinde, Kocaeli-Sakarya bölgesinde o hatlara göre tasarlanmadığını, o doğal kış yoğunluğunda da o hatların kaldırmadığını ve çok büyük arızalar olduğunu bize ilettiler ama gene Kalite Yönetmeliği kapsamındaki yükümlülükleri ortadan kalkmış değil, onlara gene uymak zorundalar.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sevgili kardeşim, oradaki en büyük sorun personel eksikliğiydi, ilgilenemedikleri için oldu bu, destek alsaydılar daha çabuk çözüldü bu.

EPDK TEMSİLCİSİ – O ayrı bir şey yani özelleştirme sonrası dönemdeki o işçi çıkarmaları...

BAŞKAN – Peki, siz EPDK olarak bu konuda size gösterdikleri gerekçeleri makul buluyor musunuz?

EPDK TEMSİLCİSİ – Ona kurulumuz karar verir, biz kurula indiririz, eğer kurul gerçekten bunun mücbir sebep, doğal afet olduğunu uygun bulursa...

BAŞKAN – Kim karar verecek buna?

EPDK TEMSİLCİSİ – Bizim kurulumuz var 9 üyeden oluşan, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu. Yani uzmanlarımız görüş yazarlar, müzekkere indirirler, müzekkere doğrultusunda kurul üyeleri...

BAŞKAN – Bu kadar tepki aldığınız bir konuda ne zaman bununla ilgili toplantı yapıyorsunuz, ne zaman karar alıyorsunuz?

EPDK TEMSİLCİSİ – Bizim kurullarımız her hafta toplanır.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – SEDAŞ’la ilgili ne karar aldınız?

EPDK TEMSİLCİSİ – Şu an benim bildiğim bir şey yok.

BAŞKAN – Yazılı olarak bize bilgi verin bu konuyla ilgili.

EPDK TEMSİLCİSİ – Tarife yapısıyla ilgili bir sayın vekilimizin şeyi vardı. Mesela ilk uygulama dönemi sonunda EPDK sabit fiyat belirlemişti, sonra tarife değişti, 4-5 kuruş şeylerin cebine kaldı. Böyle bir şey olması mümkün değil çünkü bizim tarife yapımızda her uygulama öncesinde her dağıtım şirketinin gelir gereksinimleri belli olup tarifeyle... Mesela ikinci uygulama dönemindeyiz, 2011-2015 dönemi, 2011 yılı başlamadan önce her dağıtım şirketi ne kadar gelir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 37

kazanacaklarını biliyorlardı, zaten onların gelir tavanları belirlenmişti. Eğer öyle bir şey varsa zaten gelirleri ve giderleri belirlenmişti dağıtım şirketlerinin, öyle ilave bir gelir alamıyorlar.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Bu verdiği cevabı ben bir defa yazılı olarak istiyorum, rica ediyorum ama bir şey belirtmek istiyorum: Bu, bütün gazetelerde günlerce, haftalarca yayınlandı, EPDK'nın sitesinde de yayınlandı. Şimdi, benim dediğim şu: Şimdi, özelleştirmede 10 şirket kalmışken EPDK tüketici sabit fiyatlarını belirlemişti, açıklamıştı. İhaleler tamamlandıktan sonra bu sabit fiyatları uygulamayarak bir önceki uyguladığı fiyatları uygulamaya devam etti.

EPDK TEMSİLCİSİ – Dağıtım şirketleri için bu bir şey değiştirmiyor çünkü onların aldığı, topladığı para onlara kalmıyor yani.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Bu, tüketiciye yansıyan bölümdü. İkincisi, dağıtım şirketlerinin fiyatlarını düşürdü, bunu da tüketiciye yansıtmadı.

BAŞKAN – Arada bir marj oluştu.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Arada 4 sentlik bir marj oluştu. Bunu biliyoruz canım yani EPDK bunu... Sizin kişisel olarak bundan bilginiz olmayabilir.

EPDK TEMSİLCİSİ – Tarifeler Dairesinde zaten ama tüketiciye yansıtılmasa dahi dağıtım şirketinin cebine gitmez yani bu para. Sistem kullanım bedeli daha düşük belirleniyor.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Güzel kardeşim, tüketiciye yansıyor bu. Az tüketenler daha düşük ücret tarifesinden ücretlendirilmesi gerekirken bu tarifeyi yüksek tutarak tüketicinin cebinden para çıkmasını sağladı EPDK bu hâliyle. Bu sorunun cevabını istiyorum ben.

EPDK TEMSİLCİSİ – Bilgi notu hazırlayayım ben size.

Kayıp kaçığa değindim, Güneydoğu'daki sorunlarla ilgili Sayın Batman Vekilim şey yapmıştı. Orada da gerçekten büyük sıkıntılar var ama dağıtım şirketinin de çok büyük zorlukları var. orada da Mardin Kızıltepe örneği vereyim: Yüzde 94 kaçak var yani burada zaten dağıtım faaliyetinin yapılması bile neredeyse çok müşkül bir durum.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bu gerçeği bilerek adılar ihaleyi yalnız.

EPDK TEMSİLCİSİ – Evet, o da var. Yani, burada bizim görevimiz... Ve dürüst kullanıcının mağdur edilmemesi. Burada ona dikkat etmemiz lazım.

BAŞKAN – Dağıtım şirketi bu kayıp kaçak noktasında yüksek oranlı olan yerlerden herhangi bir zarara uğruyor mu?

EPDK TEMSİLCİSİ – Hedefleri var. Mevcut hedefleri de Sayın Genel Müdürüm anlattı. O hedeflerin üstünde kalırsa eğer yani onu düşüremezse...

BAŞKAN – Tutturamamışlar mı hedeflerini?

EPDK TEMSİLCİSİ – Tutturamayınca onun cebinden çıkmış oluyor.

BAŞKAN – Somut mu bu? Yani tutturamamışlar mı?

EPDK TEMSİLCİSİ - Tutturamadığı somut.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ben istedim Sayın Başkan. Son beş yıllık bilgileri istedim, gelirse görmüş oluruz.

EPDK TEMSİLCİSİ – Tarife yapısından da biraz bahsettim.

Benim notlarım bu kadar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Diğer burada yöneltilen sorulara, değerlendirmelere ayrıca tutanakların tarafınıza iletilmesinden on beş gün sonra Başkanlığımıza cevapların iletilmesini istiyoruz. Bazı arkadaşlarımız toplantıyı takip edemedikleri için soru yöneltilen kısımları dinleyemediler.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, TEDAŞ ve bağlı ortaklıklarının 2012 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporlarının sonuç bölümlerini okutup genel görüşlerinize sunacağım.

Sonuç:

- Dicle Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi Genel Kurulu'nda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 785.415.297,66 Türk Lirası dönem zararı ile kapanan Gelir Tablosu genel görüşmeye sunulur.

- Toroslar Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi genel kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 170.318.207,69 Türk Lirası dönem karı ile kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

- Aras Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi genel kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 39.627.375,98 TL dönem karı ile kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 38

- Vangölü Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi genel kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 66.033.224,01 Türk Lirası dönem zararı ile kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.
 - Gediz Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi genel kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 143.441.103,06 TL dönem karı ile kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.
 - Akdeniz Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihinde kendi genel kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 18.841.595,95 TL dönem karı ile kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.
 - Göksu Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi genel kurulunda kabul edilen 30.11.2012 tarihli devir bilançosu ve 17.020.634,74 Türk Lirası dönem karıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.
 - Menderes Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi genel kurulunda kabul edilen 30.11.2012 tarihli devir bilançosu ve 153.403,23 Türk Lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.
 - İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi genel kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 100.835.896,91 Türk Lirası dönem karı ile kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.
 - Boğaziçi Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi Genel Kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 144.002.921,10 Türk Lirası dönem karı ile kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.
 - Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin 27.05.2013 tarihindeki kendi genel kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 199.838.716,32 Türk Lirası dönem karı ile kapanan gelir tablosu genel görüş
- BAŞKAN – Genel görüşlerinize sunulmuştur.
- Böylelikle, TEDAŞ ve bağlı ortaklıklarının 2012 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarına ait Komisyon müzakereleri tamamlanmıştır.
- Türkiye Elektrik İletim A.Ş.'nin 2012 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerini 15.30'da başlatmak üzere bir saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.35

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 39

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.36

BAŞKAN: Hasan Fehmi KİNAY (Kütahya)

BAŞKAN VEKİLİ: Ziver ÖZDEMİR (Batman)

SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)

KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elâzığ)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Türkiye Elektrik İletim AŞ’nin Saygıdeğer Genel Müdürü ve yöneticileri, Sayıştayımızın değerli mensupları; Başkanlık Divanı adına hepinize saygıyla selamlıyorum.

Gündemimizde, Türkiye Elektrik İletim AŞ’nin 2012 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri vardır.

Şimdi, kurum hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere TEİAŞ Genel Müdürü Kemal Yıldır’a söz vereceğim. Ancak, ondan önce, toplantımıza iştirak eden kuruluş temsilcileri ve diğer arkadaşlarımızın Komisyonumuza kendilerini takdim etmelerini istiyorum.

Sayın Genel Müdürümüzden başlayalım.

(Komisyona katılan bürokratlar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm, sunumunuza geçebiliriz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, saygıdeğer bürokrat arkadaşlarım; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Türkiye Elektrik İletim AŞ’nin ana faaliyet konuları altı bölümde görülmektedir: Türkiye elektrik iletim sisteminde genişleme ve yenileme yatırımlarını yapmak, Türkiye elektrik sistemini yönetmek, Türkiye elektrik iletim sistemi işletme ve bakımını yapmak, üretim kapasite projeksiyonu hazırlamak, piyasa mali uzlaştırma işlemini çalıştırmak, uluslararası enterkonneksiyon çalışmalarını yapmak.

Türkiye elektrik sisteminin büyüklüğüne bakıldığında, 680 adet trafo merkezinde 126.580 enva kurulu güce sahibiz. İletim hattı uzunluğu toplam 154 ve 380 kilovat seviyesinde, 53.711 kilometre iletim hattımız mevcut bulunmakta.

İletim tesislerinin işletme, bakım ve tesisi Türkiye çapında konuşlanmış 22 tane bölge müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

Türkiye elektrik iletim sisteminin işletilmesi Milli Yük Tevzi Merkezi başta Gölbaşı’nda olmak üzere, Ankara Bölge Yük Tevzi Merkezi, İstanbul, İzmir, Adapazarı, Samsun, Keban, Adana, Erzurum ve Antalya bölgesel yük tevzi merkezleri tarafından yürütülmektedir.

Teknik parametre ve personel sayısı değişimi:

Teknik parametreler: 2001 yılında 59.772 enva olan kurulu güç Aralık 2014 yılında 126.580 envaya ulaşmış, yüzde 111,7’lik bir artış görülmekte. 41.875 kilometre olan hat uzunluğu 53.711 kilometreye ulaşmış, yüzde 28,2’lik bir artış görülmektedir.

Personel bilgileri: 2001 yılında TEİAŞ kurulduğunda 9.216 personelimiz mevcutken Aralık 2014’te bu 8.022’ye düşmüş. Yüzde 13’lük bir azalma olmasına rağmen, hedefimiz olan mühendis sayısını artırma hususunda 734’ten 1.388’e çıktık, mühendis sayısında yüzde 89’luk bir artış görülmektedir.

Yıllar itibarıyla enerji tüketim artışı: 2010-2011 yıllarında pik yapan enerji tüketim artışı 2012’de yüzde 5, 2013’te yüzde 1,4, 2014’te de yüzde 3,7, kesinleşmiş olmamakla birlikte bu civarda.

2002-2014 enerji tüketim ve üretimi: Türkiye’nin 2002’de 132 milyar kilovatsaat olan enerji tüketimi 2014’te 255 milyar kilovatsaatle sonlanmış.

Üretimin kaynaklara göre dağılımına baktığımızda, yüzde 26 olan 2002’deki hidrolik üretim kaynağı, yüzde 41 olan doğal gaz üretim kaynağı...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sayın Genel Müdür, bir yıl önceki göre değişim nedir? Yani, benim bildiğim, cari yıl konuşulurken bir yıl önceyle karşılaştırılır ama ben bir yıl önceyi göremiyorum, hep “2002, 2002” diyorsunuz. Ben bu karşılaştırmayı nasıl yapacağım?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bu TEİAŞ’ın kuruluş yılıyla karşılaştırma yapılıyor Sayın Vekilim. 2001’de kuruldu TEİAŞ.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Yine de siz TEİAŞ’ın kuruluşuna göre değil de bir önceki yıllara mukayese edin.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – İleriki slaytlarda var Sayın Vekilim.

Yüzde 25 kömür, 2014’te de yüzde 29 kömür, yüzde 48 doğal gaz, doğal gaz lehine bir artış olmuş, hidrolik lehine bir azalma var, yüzde 16.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 40

2002-2014 kurul gücün kuruluşlara göre dağılımı: EÜAŞ'ın 2002'de piyasanın gelişimine bağlı olarak -ilk piyasa başladığında kamu ağırlıklıydı hepinizin bildiği gibi- yüzde 56 olan kurulu güç büyüklüğü serbest üretim şirketleri lehine yüzde 54,9 olarak 2014'te değişmiş. 2002-2014 puant ve kurulu güç olarak duruma baktığımızda 31.845 enva olan kurulu güç 69.516 envaya ulaşmıştır. Puant olarak da bu yıl en yüksek puant olan 41.003 megavatı gerçekleştirmiş bulunmaktayız. Yaz puantında oldu bu puant. 2002 kurulu gücün kaynaklara göre dağılımına baktığımızda hidrolik olarak yüzde 38 olan kaynak kurulu gücü 2014'te yüzde 34'e düşmüş, doğal gaz yüzde 20'den yüzde 31'e çıkmış, kömür de yüzde 22, yüzde 21, yine aynı seviyede kalmış.

2002-2014 enerji üretiminin kuruluşlara göre dağılımı: EÜAŞ'ın payı yüzde 47 iken serbest piyasaya geçişle birlikte, serbest üretim şirketleri 2014 yılı itibarıyla yüzde 46'ya, EÜAŞ da yüzde 23'e düşmüş.

2002-2014 TEİAŞ enerji iletim hattı ve trafo merkezleri tesisleşme gelişimi: 2002 yılında 42.765 kilometre olan iletim ağıımız 2014 sonunda 53.711 kilometreye ulaşmış. Trafo merkezi sayımız 493'ten 680'e ulaşmış, trafo merkezi kurulu gücü 59.772'den 126.580 envaya ulaşmış, trafo merkezlerindeki trafo sayısı 1.003'ten 1.543'e ulaşmış.

İletim kayıpları yıllar itibarıyla incelendiğinde dünya standardı yüzde 2,5- 3'tür. Bu sınırlar içinde kaldığımızı görüyoruz iletim sistemimizin. Bununı tabii TEK, Türkiye Elektrik Kurumunun kuruluşundaki YC standartları ve BBC projeleriyle teçhiz edilen sistemin aynı standartlarda devam etmesi olarak söyleyebiliriz.

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla gerçekleşen fiziki yatırım 984 milyon 580 bin TL'lik bir yatırım olarak yüzde yüz olarak gerçekleşmiştir.

Enerji iletim hatları projeleri: 2003-2014 arasında tesis edilen enerji iletim hatlarının kilometrik olarak görüntüsünü görüyoruz burada, 154 ve 380 olarak. 2010 ve 2014'te en büyük tesisleşmeyi gerçekleştirmişiz.

Bir sonraki sayfada, bağlantı anlaşması, bildiğiniz gibi, yatırım programında olmayan ama öncelik kesbeden üretim şirketlerinin yatırımlarını sisteme bağlamak için gereken iletim yatırımlarının burada kilometrik gerçekleştirmelerini görüyoruz. 2010 yılında 528 kilometrelik 154 kilovolt, 183 kilometrelik 180 kilovoltla başlayan büyüklük hemen hemen aynı seviyede, 2014'e kadar da gelmiş. Bunların tabii tüm kontrollerini, her türlü proje tasdiklerini, saha etütlerini hep beraber yapıyoruz, biz kontrol ediyoruz.

Trafo merkezleri ve kablo projelerine baktığımızda proje adedi olarak 2011'den sonra büyük bir ivme kazandığımızı görüyoruz.

Son yedi yılda ihale edilen yatırım projelerinin tutarları burada. 2012'de 677 milyon trafo merkezi ve kablo projesi olarak, 2013'te 713 milyon, 2014'te 677 milyon TL olarak gerçekleşmiş.

Son yedi yılda tesisi tamamlanan projelerin adedini yani devreye alınanları görüyoruz burada. Son yedi yılda tesisi tamamlanan yatırım projelerinin proje tutarlarını burada görüyoruz.

31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla gerçekleşen, bu son yılın yatırım miktarı 1 milyar 526 milyon 394 bin TL'yle yüzde 98 bir yatırım gerçekleşmesi gerçekleştirdik.

Bu sayfada 2015 yatırım programı özetini görmekteyiz. Bu seneki hedefimiz de 1 milyar 650 milyon TL'lik bir yatırım gerçekleştirmektir.

TEİAŞ işletme yatırımlarına kısaca şöyle bakarsak: İşletmedeki trafolardan daha detaylı bilgi almak için 2012 yılından itibaren alınan trafoların Trafo İzleme Sistemi'yle teçhiz edilmesi şartı şartnamelerimize ilave edilmiştir. Bundan ne kazanacağız? Bizim trafolarımız büyük şehrin yarısını ya da tamamını besleyen trafolar olup ani bir arızada şehrin elektriksiz kalması söz konusu. Bu analizörlerle içeride gelişen arızanın önceden tespit edilip, tedbir alıp daha büyük bir arızaya sebep olmadan önlenmesi hedeflenmektedir.

İşletmedeki hatlarda arızaların minimuma indirilmesi için ihtiyaç duyulan izolatorler silikon ile kaplanmış sis tipi porselen veya silikon izolatorlerle değiştirilmiş, bunun neticesinde yüzde 90 civarında arızalarda bir düşüş görülmüştür.

Ulusal Enterkonnekte Sistemi'mizdeki iletim hatlarında, trafo merkezleri ve şalt sahalarında kullanılan malzeme ve teçhizata yönelik TSE, IEC standartlarını karşılayan günümüz teknolojilerine uygun tek tip şartnameyi hazırladık. Daha önce işletme ve tesis daireleri bazı farklılıkları şartnamede gösteriyorlardı, bunu tek tip şartname hâline getirdik, bu farklılıklar ortadan kaldırıldı.

Teşekkülümüzün iletim sisteminin Avrupa Elektrik İletim Sistem İşletmecileri Şebekesi'ne üyeliği ve ENTSO-E bünyesinde ENTSO-E grubuna senkron bağlantısının sağlanması projesi kapsamında, gerek Avrupa gerekse Türkiye İletim Sistemi'nde yaşanabilecek sıkıntıların iletim sistemlerini etkilemesini önlemek amacıyla Özel Koruma Sistemi, SPS-Special Protection System dediğimiz bu sistemi dünyada ilk defa olarak Hamitabat Doğalgaz Santralı şalt sahasına tesis ettik. Avrupa'dan Türkiye'ye bir arıza esnasında güç akışı olursa Türkiye'deki yüklerin bazılarının atılması, tam tersi Türkiye'den Avrupa'ya bir güç akışı olursa Türkiye'deki bazı santrallerin devreden çıkarılmasını koordine ediyor bu SPS.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 41

N-1 kriterinin karşılanmadığı bölgelerde de yine, ülkemizin içinde, bu SPS-Special Protection Systemleri kurduk, Kuzeydoğu Anadolu ve Güney Marmara'ya.

İletim sistemimizde bulunan mevcut koruma teçhizatının güvenli, doğru ve sorunsuz çalışabilmesine yönelik periyodik test ve bakım çalışmalarının yapılması amacıyla 30 adet yeni nesil üniversal röle test cihazı aldık. Bunları da sistemde kullanmaya başladık.

Ulusal enterkonnekte elektrik şebekesinin güvenilir ve kaliteli bir şekilde işletilmesi için kullanılmakta olan SCADA/EMS Sistemi kapsamında Milli Kontrol Merkezi ve Acil Durum Kontrol Merkezi ile 9 adet bölgesel kontrol merkezi yer almakta, bunların SCADA/EMS Sistemi'ne dâhil trafo merkezleri santrallerinin sayısı 2014 yılı sonu itibarıyla 500 düzeyine ulaştı. 500 tane şalt sahasını sistemden izleyebiliyoruz. Buna 300 tane daha ilave edilecek.

Sekonder Frekans Kontrolü kapsamına dâhil edilen santral sayısı 70'in üzerine çıkmıştır.

Sözleşmesi 27/2/2014 tarihinde imzalanmış bulunan SCADA/EMS Sistemi'nin Upgrade Projesi kapsamında tüm kontrol merkezinin donanım ve yazılımlarının "upgrade" edilmesi ve sisteme yeni fonksiyonların ilave edilmesi öngörülmüştür. 2015 yılı sonunda tamamlanması planlanan bu proje kapsamında Milli Kontrol Merkezi ve Acil Durum Kontrol Merkezine rüzgâr santralleri operatör masası ve ilgili fonksiyonlar da ilave edilecektir.

Bu 300 tane bekleyen sistemde bu "upgrade"i bekliyordu. Bununla beraber onu da tamamlamış olacağız.

Kuruluşumuz tarafından koruma sinyalizasyonu, ses iletişimi ve veri iletişimi amacıyla fiber optik altyapı, kuranportör (PLC) linkleri kullanılmaktadır. Ayrıca, ihtiyaç duyulan yerlerde iletişim şirketlerinden de link kiralanmaktadır.

Enerji iletim hatlarındaki fiber optik linkleri 15.340 kilometreye ulaşmıştır. 2013 yılında 153 merkez için fiber optik terminal teçhizatı temin ve tesisi yapılmıştır. 2014 yılında 227 civarında merkez için bu teçhizatlar takılmak üzere ihalesi yapılmış, değerlendirme süreci devam etmektedir. İhtiyaç fazlası fiber kapasitesi iletişim altyapısı işletmecisi iletişim şirketlerine kiralanmaktadır.

TEİAŞ'a özel telefon sistemi (PAX Sistemi) sayısı 900 'le yüzde 95'e ulaşmıştır. Bu, kendi içimizdeki telefon haberleşmesi sistemidir, kapalı sistem. TEİAŞ elektronik laboratuvarında yıllık 175 düzeyinde Power Line Carrier dediğimiz, bu haberleşmeyi sağlayan kuranportörler ilave edilerek sisteme dâhil edilmektedir.

TEİAŞ kurumsal bilgi sistemleri: Merkez ve 56 taşra birimini kapsayan kurumsal bilgi sistemleri mevcut olup toplam olarak 4.600 kullanıcı bulunmaktadır. Kurumsal bilgi sistemleri üzerinden İnternet erişimi, İnternet, e-posta, ERP ve EBYS kullanımı sağlanmaktadır. Kurumsal bilgi sistemleri iç ve dış siber tehditlere karşı gerekli olan altyapı tesis edilip işletilmektedir. Her geçen gün artan kullanıcı ihtiyaçlarının ve uygulamalara erişimin karşılanması bilgi sistemlerinin genişletilmesi ve yeni nesil donanımların temini için çalışmalara devam edilmektedir. Kurumsal web sitesi ve İnternet tasarımıyla işletilmesi sürdürülmektedir. Hâlen kuruluşumuz tarafından geliştirilmiş 40 civarında yazılım programı kullanılmaktadır. TEİAŞ elemanları tarafından geliştirilen Kurumsal Kaynak Planlama (ERP) Sistemi kapsamında 11 modül servise alınmıştır. 4 modülün geliştirme ve test çalışmaları da devam etmektedir.

Merkez ve taşra birimlerinin kullanımı amacıyla gerçekleştirilen Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS) geçici kabulü yapılarak 1/12/2014 tarihinde servise alınmıştır

Milli Güç Kalitesi Projesi: TÜBİTAK'la birlikte, 22 milyon TL'lik bir bütçeyle Milli Güç Kalitesi Projesi kapsamında 470 adet milli güç kalitesi çözümleyici cihazı temin edilerek trafo merkezlerimize montajı yapılmış, çözümleyici cihazların iletim sisteminde kullanılmasıyla elektrik güç kalitesini belirleyen harmonik, kırışma, gerilim dengesizliği gibi parametreler ve gerilim çukuru, gerilim tepesi, gerilim kesintisi gibi elektriksel olaylar izlenilebilir hâle gelmiştir. Türkiye Elektrik İletim Sistemi'nin izlenebilirliğinin artırılması amacıyla önümüzdeki dört yıl içinde 600 adet çözümleyici cihazının tesisi planlanmaktadır. Bu cihazları ENTSO-E'yle yaptığımız toplantılarda, kalite olarak Fransızların cihazlarından daha iyi olduğunu bizi izleyen Laufenburg'daki merkezden bizim de olduğumuz toplantıda ifade ettiler.

Ayrıca, proje kapsamında 50 megavatlık STATCOM ve OG aktif güç filtresi gerçekleştirilmiştir.

Canlı bakımı ve helikopterle hat kontrolü: Teşekkülümüzün 52 bin kilometreyi aşan 380 ve 154 kilovolt enerji iletim hatlarının yakınında uçacak helikopterlere monte edilen elektro optik ekipmanlarla izlenmesi, denetlenmesi ve muhtemel eksiklerle meydana gelmesi muhtemel arızalar oluşmadan önce tespiti ve raporlanması -bir yerde koruyucu bakım, koruyucu hekimlik gibi- arıza yeri tespiti, arıza mahalline personel ve/veya malzeme nakli işleriyle ilgili hizmet alımı ihale edilmiş ve ihaleyi kazanan AIR METHOD CORPORATION firmasıyla 27/5/2013 tarihinde üç yıllık sözleşme imzalanmıştır. Sözleşmede belirtilen hazırlık süresinin sonunda helikopterlerin 2014 Ocak ayında kabulü yapılmış, grup müdürlükleri personeli ve ilgili firmaya teşekkülümüzce verilecek eğitimler tamamlanmış, 2014 Mart ayında uçuş ve denetlemeler başlamış, 2014 Aralık sonu itibarıyla 43.865 kilometre hattın kontrolü yapılmıştır.

Hatların ve trafo merkezlerinin bakımları sırasında enerji kesintilerinin minimuma indirilmesine yönelik olarak enerjili tesislerde canlı bakım (live maintenance) konusunda eski Eşleştirme Projesi ortağımız Fransız RTE şirketiyle birlikte

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 42

çalışmalar 2013-2014'de sürdürülmüş, canlı bakım için gerekli araç gereç ve malzemeler temin edilmiş, eğitim kapsamında enerji iletim hattı ve TM canlı bakım çalışmaları yapılmış ve 2014 Aralık sonu itibarıyla eğitim faaliyetleri tamamlanmıştır. Yeni kurulacak enerji iletim hattı ve canlı bakım ekiplerinin eğitilmesi ve önceki ekibin tekamülü için RTE ile 2015'de yeni bir sözleşme yapılması hedeflenmiştir

İletim tesislerinde termal kamera kullanımı: Teşekkülümüz işletme bakım faaliyetlerinin daha verimli yürütülmesi, arıza öncesi müdahale, bakım işlerinin daha etkin yapılabilmesi amacıyla 2007 yılında, dünyada elektrik sistem işletmecileri tarafından yaygın olarak kullanılmakta olan 39 adet termal kamera satın alınarak ilgili bakım ekiplerine dağıtılmış ve bakımlarda oldukça verimli bir şekilde kullanılmıştır. Bu sayede birçok arızaya erken müdahale edilerek büyük çaplı arızalar önlenmiştir. 33 adet yeni termal kamera alımı için çıkılan ihale sonuçlandırılarak 5/1/2015'de sözleşme imzalanmıştır.

ENTSO-E'nin gelişimi burada anlatılıyor. ENTSO-E standartlarına uyumluluğun sağlanması için, kurumumuzun koordinasyonunda EÜAŞ, üniversiteler, TÜBİTAK ve ENTSO-E grubuyla birlikte gerekli eşleştirme projeleri tamamlanmış, 18 Eylül 2010 tarihinde Türkiye Elektrik Sistemi ENTSO-E Avrupa Kıtası Senkron Bölgesi Şebekesi'ne bağlanmıştır.

Türkiye Elektrik Sistemi'nin Avrupa ülkeleri elektrik şebekesine senkron paralel bağlantısı ile yüksek kaliteli ve güvenilirlik imkânlarının yanı sıra, Avrupa elektrik piyasasına erişim de sağlanmıştır.

Primer rezerv miktarında 500 megavat düşüş sağlanmıştır. Bu, 500 megavatlık bir santralin sisteme kazandırılması manasına geliyor.

Puant saatlerinde Avrupa ve Türkiye sistemi saat farkından dolayı birbirine yardım edecek vaziyete gelmiş ve gereksiz yatırımın önüne geçilmiştir. Bu da yaklaşık bin megavatlık bir enerji değiş tokuşu manasına geliyor.

Avrupa Birliği üye ülkeleri ile Türkiye Elektrik Sistemi arasında elektrik enerjisi ticareti başlamış, üyeliğin başarıyla tamamlanmasını takiben elektrik enerjisi ticareti miktarında artış beklenmektedir.

Bu haritada bunun 400 megavat ihracat, 550 megavat Avrupa'yla ithalat yönünde olduğu görülüyor. Gürcistan'la olan bağlantımızda 700 megavatlık bir kapasitemiz mevcut. İran'la 40 megavat ve 250 ile 400 megavat alan 400 kilovat ve yüzde 54 kapasiteler mevcut. Irak'la 200 megavatlık 400 kilovolt olan ancak şu anda 154 kilovolt enerji bulunan 200 megavat kapasite mevcut. Suriye'ye de daha önce, savaştan önce 300 megavat enerji ihraç ediyorduk şu anda bu mümkün olmuyor.

Bu haritada da bunun ileride gelişmesi muhtemel seviyesini görüyoruz. 1.200 megavat ithalat ve ihracat yönünde serbest bir ticaret. Aynı şekilde, diğer komşularımızla ENTSO-E'nin senkron paralel pozisyonunu etkilemeyecek şekilde, diğer komşularımızla "asenkron paralel" dediğimiz DC Back to Back sistemlerini tesis etmek vasıtasıyla bu kapasitelerin ileride gelişecek durumlara göre önce 600'er megavatlık her komşumuzla başlamak kaydıyla -şu anda Gürcistan tarafı kendi tesis ettiği bu Back to Back Sistemi'nde 700 megavatlık kapasiteye mevcut- İran, Irak ve Suriye'yle de biz bunları tesis ederek Türkiye'nin bir serbest piyasa rolünü oynamasını sağlamış olacağız böylelikle.

İletim sistemi için önümüzdeki yıllarda önem arz eden ihale edilmiş ve ihale edilmekte olan bölgesel yatırımların burada sıralanması yapılmış. İstanbul ve Trakya bölgesi yatırımları olarak 1 milyar 324 milyon TL'lik 51 adet proje mevcuttur. Bunun büyük bir kısmını, büyük bir yatırım büyüklüğünü 2 tane Çanakkale Boğazı geçişi ikişer devreden 4 devre oluşturmakta, bir de karasal gelişim, Yalova üzerinden Tepeören'e kadar ulaşan karasal gelişim oluşturmakta. Bunların detayları bu listelerde uzun bir şekilde verilmiş, buraları geçmek istiyorum müsaadenizle.

Kocaeli ve Sakarya Bölgesi 400 kilovolt sistem genel görünümü. Kocaeli ve Sakarya illeri başta olmak üzere tüm Batı Karadeniz ve Doğu Marmara enerji güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla yatırım programında yer alan yaklaşık 272 milyon TL'lik 11 adet proje mevcuttur.

Batı Anadolu Bölgesi sistem güvenilirliği ve RES'ler... Buranın ağırlığını, 285 milyon TL tutarında 10 adet projenin ağırlığını daha çok rüzgâr havza TM'leri ve rüzgâr yatırımları oluşturmakta, bir de İzmir'in Bornova 380 GIS ve diğer yenileme hatları oluşturmaktadır.

Çukurova Bölgesi 400 kilovolt sistem genel görünümü bir sonraki bölüm. Yaklaşık 175 milyon TL'lik 7 adet proje mevcut bulunmakta. Burada da yoğunlaşan üretim santrallerinin enerjisini tüketim noktalarına ulaştırmak için genellikle iletim hattı projeleri mevcuttur.

Akkuyu Nükleer Enerji Santralinin iletim sistemiyle irtibatlarını burada görüyoruz. Ermenek, Seydişehir Konya-4, Mersin, Akkuyu'nun bir de 154'le irtibatını sağlayacak Akkuyu 380 TM'nin içerisinde tüketime yönelik de bu gücün aktarımını sağlayacak bir merkez. Manavgat, Komet de o şekilde sıralanmış.

Ankara Bölgesi 400 kilovolt sistem bağlantıları... Ankara iletim sisteminde arz güvenliği artırmak ve çevre illerdeki doğal gaz santral üretimlerinin sisteme aktarılması amacıyla yatırım programında yer alan 164 milyon TL tutarında 11 adet proje mevcuttur. Bu GAMA'nın ve Eser olan, şimdi ismi değişen Akpa olan santrallerin Ankara sistemine bağlantısı. Aynı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 43

zamanda, biraz sonraki slaytlarda göreceğiz, Karadeniz’de gelen üretimin Ankara üzerinden batıya aktarılmasını sağlayacak yatırım projeleridir bunlar.

Karadeniz Bölgesi 400 kilovolt sistem bağlantıları... Biraz önce söylediğim, Eser ve İç Anadolu Doğalgaz Çevrim Santrali’ne gelen iletim yatırımları. Aynı zamanda Erzurum üzerinden Alpaslan ve Bağıştaş, İspir üzerinden de Keban’a indirilmekte. Hem batının bu üretimleri tüketmesi hem de Güneydoğu’da yaşanan problemlerin azaltılması amacıyla 2 tarafa da bu yükün aktarılması planlanmıştır. Bunların çoğu ihale edilmiş, bir kısmı tesis hâlinde, bir kısmı ihale aşamasında, bir kısmı da etüt aşamasında bulunmaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi 400 kilovoltluk sistem enerji güvenliği için tasarlanan yatırımlar, 338 milyon TL tutarında 14 projeye listelenmektedir. Hilvan-Viranşehir; Ağrı-Van, bitti; Van-Siirt, tesis hâlinde; Kahramanmaraş 380 TM; Kahramanmaraş-Antep hattı; Cizre-Kızıltepe; Kızıltepe-Viranşehir; Yukarı Kaleköy-Tatvan; Aşağı Kaleköy-Batman hatları olarak söyleyebiliriz.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde enerji güvenilirliğiyle ilgili, biraz önce bahsettiğim (Van-Siirt) Brş N-Tatvan, Silopi-Cizre, Gaziantep Güney 380, Diyarbakır OSB yatırımları burada yine mevcuttur.

Rüzgâr santralleri ve irtibat hatları... Bu da, biraz önce bahsettiğimiz listeyi ayrı bir liste olarak arkadaşlarımız buraya koymuşlar, burayı da geçmek istiyorum.

Hidroelektrik santrallerin Karadeniz Bölgesi’ndeki irtibat hatları genellikle burada görülmekte.

Uluslararası bağlantılar olarak, biraz önce bahsettiğim -B2B- “Back to Back” sistemlerinin buradaki hazır olan projelerin, ihale aşamasında olan projelerin durumunu görmekteyiz.

2022 yılı iletim planları olarak, olumlu görüş verilmiş santraller mevcut kurulu güç olarak maviyle, 2022 yılı yaz puantı tahmin olarak da yanında turuncuyla belirlenmiş. Bu bir projeksiyon tabii ki. Bunlar için gerekli olan iletim yatırımlarını, gerek iletim hattı olarak gerekse diğer tesisler olarak görmekteyiz.

Türkiye Elektrik AŞ’nin bir diğer görevi olan kapasite projeksiyonu hazırlama hususundaki sayfalara göz atacak olursak, 2018 yılında 80.306 megavat bir kapasiteye ulaşmamız öngörülüyor. 2014’te 69.500 olduğunu biraz önce ifade ettik. 72.717 olan tahmin, demek ki olmamış.

Arz-Talep Dengesi 2014-2018 (Güvenilir Üretim Kapasitesine Göre) 2018 yılında, yüzde 19,7. Yine, üretimde bir fazlamız söz konusu. Bu yüzde 5,3 tüketim artışına göre tasarlanmış.

Santral bağlantı görüşleri... Sistemimize bağlanarak lisans alıp üretim yapmak isteyen santrallerin bulunduğu kapasiteyi burada görüyoruz.

Bağlantı anlaşması yapmış santrallerin kurulu gücü -yani “Biz sahaya iniyoruz.” manasına geliyor, “Sahada tesisleşmeye başlıyoruz.” manasına geliyor- 27.932 megavat.

Bağlantı anlaşmasında başvurusunda bulunan santrallerin kurulu gücü... Mavi olanda bağlantı görüşü almış ancak bağlantı anlaşmasına gelmeyen santrallerin kurulu gücü.

Bağlantı anlaşması başvurusunda olan santrallerin kurulu gücü, 11.617 megavat. “Bizim de niyetimiz bu santralleri yapmak.” olarak değerlendirebiliriz bunu.

Evet, 1 Kasım 2007 rüzgâr santrali başvurularını burada görüyoruz. Bu, tabii, 78 bin megavatlık bir başvuruydu ama gerçekleşmesi mümkün olmayan bir şeydi.

İşletmedeki ve planlanan rüzgâr santrallerini bir sonraki sayfada görüyoruz.

Kapasite tahsis edilen rüzgâr santrallerinin detayı burada. İşletmede olan RES’ler 3.688 megavat. İşletmedeki santrallere ait güç artışı uygun bulunan ek kapasite, 893. Bunlara biz ek kapasite olarak iletim sisteminin yenilenmesi olmamak kaydıyla ve sahada bir gelişme olmamak kaydıyla kanunen böyle bir hakları var, 893 megavat bunlara ilave güç müsaadesi verilmiş. Bağlantı anlaşması yapmış, henüz devreye girmemiş kapasite, 3.413. Bunları sahada çalışmaları devam edenler olarak değerlendirebiliriz. Bağlantı anlaşması yapmak üzere olan kapasite, 1.439 megavat. Bize müracaat etmiş, bu anlaşması yapılmak üzere olan. Üretim lisansı almış ancak bağlantı anlaşmasına gelmemiş, bunların ne olduğu belli değil. Bağlantı görüşü verilmiş ancak henüz lisans almamış kapasite, 1.157.

2023 yılında toplam kurulu gücümüzün 100 bin megavatın üzerinde olduğu düşünülmekte, puant talebinin de 70 bin civarında olduğu öngörülmekte, buna bağlı olarak da işletmede olan rüzgâr kapasitesinin de 20 bin megavat olması düşünülmektedir.

5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kanunu gereği, 2013 yılı sonuna kadar Türkiye elektrik iletim sistemine bağlanabilir güneş kapasitesi santralleri toplam gücü 600 megavat olarak belirlenmiştir ve teşekkülümüzce bölgelere kapasiteler açıklanmıştır. Bu kapsamda, 3 bölgenin; Elâzığ, Erzurum ve Şırnak bağlantı görüşleri oluşturularak 12/5/2014 tarihli ihalesi yapılmış, ihale sonuçları EPDK’ya bildirilmiştir. Yaklaşık 280 megavatlık bir kapasite tekrar kuruluşumuza gelmiş, önümüzdeki hafta içerisinde ihalesi gerçekleştirilecektir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 44

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İhalesi yapılanlar kaç megavat?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Toplam 22 megavat; burada yazılmamış, evet.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) - Kaç?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Düşüktü, 22 megavat.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Kayda değer değil.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tabii, tabii.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Devede kulak ya.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Enerji sektörü reformu kilometre taşlarına şöyle bir göz atacak olursak; Elektrik Piyasası Kanunu 2001 yılında, Mali Uzlaştırma Tebliği 2003 yılında hazırlandı. Strateji Doküman'ı (DUY) 3 zamanlı uzlaştırmayla başlatıldı 2006'da. Yine, 3 zamanlı uzlaştırmayla dengeleme piyasası olarak tek piyasa olarak başladı. 2009 yılında dengeleme güç piyasası ve gün öncesi planlama olarak değiştirilince sistem daha yerine oturdu, 3 zamanlı uygulamadan saatlik uygulamaya geçildi. 2011'de de gün öncesi planlama, gün öncesi piyasası ve dengeleme güç piyasasına dönüştü. 2012 yılında otomatik sayaç okuma sistemi devreye girdi, 2013'te finansal piyasalar olarak şekillendi.

Burada da biraz önce benim anlattığının detayı anlatılmakta. Burada, belki, demin söylemediğim, Takasbank uygulaması, teminat mekanizması oluşturuldu 2011'de bu gün öncesi piyasası ve dengeleme güç piyasasıyla birlikte. Şimdi, gün içi piyasasına işlerlik kazandırılması amacıyla bunun programı kuruluşumuz çalışanları tarafından oluşturuldu, tez çalışmaları yapıldı, EPDK'ya gönderildi, bunun işletmeye alınmasıyla sistemimizin tam güvenli bir piyasa hâline gelmiş olacak. Oluşan dengesizlikleri fiili uygulamaya iki saat kalana kadar yanlış verilen tekliflerin düzeltilmesi imkânı kullanıcılara sağlanmış olacak. Yaklaşık beş altı yıl önce Avrupa da bu sistemi kullanmaya başladı, bizim de bir an önce geçmemiz gerekiyor.

Piyasa yapısı, yine, burada ikili anlaşmalardan spot piyasa ve marjinal piyasa olarak şematik gösterimi yapılmış. 2006 Eylül-2014 Kasım gerçekleşen parasal büyüklükler açısından baktığınızda kamu özel ayrımıyla toplam rakamları burada görüyoruz. Tabii, ilk piyasada yap-işlet, yap-işlet-devret'lerin neticesinde, işte, doğal gaza gelen zammın elektriğe yapılmaması sonucunda oluşan ilgisizlik sonradan ilgiye dönüşmüş piyasa katılımcıları tarafından. Yüzde 77 oranında kamu santrallerinin piyasada olduğunu gördüğümüz yapı içerisinde geldiğimiz yıl itibarıyla yüzde 94'ünün özel sektör tarafından katılımının sağlandığını görüyoruz. Piyasa miktarı olarak da 41 milyar 370 milyon liralık bir piyasa hacmini görüyoruz burada.

Bunun üzerinden gerçekleşen işlem hacimlerine baktığımızda, gün öncesi piyasa hacmi yüzde 17, 22 ve 34'e gelmiş. Dengeleme güç piyasası hacmi aynı seyrirde seyretmekte. Dengesizlik piyasası da aşağı yukarı aynı seviyede, biraz azalma var. Toplam piyasa hacmine baktığımızda da yüzde 43 civarında piyasaya katılım mevcut, diğerleri ikili anlaşmalarla olmakta.

Aralık 2009-Aralık 2014... EPDK'yla yapılan görüşmelerden sonra, EPDK'dan alınan 3/10/2011 tarih ve 58080 sayılı Yazı doğrultusunda gün içi piyasası çalışmaları başlatılmış bulunmaktadır. Gün içi piyasasının devreye alınmasıyla birlikte dengeleme güç piyasası ve dengesizliklerden kaynaklanan oranın düşürülmesi hedeflenmektedir. Gün içi piyasasına ilişkin yazılım çalışmaları tamamlanarak test edilmesi amacıyla piyasa katılımcılarının kullanımına açılmıştır. Gün içi piyasası mevzuatına ilişkin olarak taslak yönetmelik hazırlanmış ve EPDK'nın görüşüne sunulmuştur. Aralık 2014 itibarıyla, serbest tüketici sayısı 1 milyon 102 bin 948'e ulaşmış, sayaç sayısıysa 1 milyon 285 bin 623'e ulaşmıştır. Piyasa katılımcılarını bu listede görüyoruz, toplam 827 piyasa katılımcısı mevcuttur.

Piyasa fiyatlarının gelişiminin 2013-2014 kıyaslaması. Piyasa takas fiyatıyla sistem marjinal fiyatı yaklaşık birbirine yakın gözüküyor. Tabii, önce, piyasa takas fiyatı üstteyken sonra marjinal fiyat yaklaşmış, hemen hemen aynı durumda seyretmekte.

Bu tablo da kâr-zarar tablosu. 2013 yılı gerçekleşme, 797 milyon 93 bin 721 lira 19 kuruş olarak tespit edilmiş. 2014 yılı dokuz aylık gerçekleşme, 1 milyar 72 milyon 126 bin 564 TL olarak gerçekleşmiş.

Bir sonraki slaytta 2008-2013 ve 2014/9 aylık dönem özet net gelir tablosu görülmekte.

Bir sonraki slayt da bunun grafiksel gösterimi.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz kapsamlı sunumunuzdan dolayı.

Şimdi kurum hakkında, kurum kuruluşla ilgili Sayıştay tarafından 2012 yılına ait 3 öneri bulunmaktadır.

1 no.lu öneriyi okutuyorum:

Öneri 1:

Şirketin, çevresel etki değerlendirilmesi emlak, kamulaştırma ve harita hizmetlerinin programlanan sürelerde yürütülerek enerji tesislerinin yapımının gecikmesine meydan verilmemesi, şirkete ait taşınmazlarla ilgili güvenilir bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 45

envanter oluşturulması ve tüm taşınmazların Türkiye Elektrik İletim AŞ adına tescillerinin en kısa sürede yapılabilmesi için, özellikle taşra birimlerine nitelikli personel ve donanım temini konusunda gereken tedbirler alınarak el atılan taşınmazların kamulaştırmalarının bir an önce tamamlanması.

BAŞKAN – Biraz kapsamlı cevap vermişsiniz, özetleyebilirsiniz.

Cevabı okutuyorum:

Cevap 1:

Teşekkülümüz ile Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü arasında 21/03/2012 tarihinde imzalanan protokol (21/03/2014 tarihinde revize edilen) doğrultusunda, teşekkülümüzce gerçekleştirilmekte olan iletim tesislerinin konumlanacağı alan ve güzergâhlar üzerindeki taşınmazların tapu bilgilerine elektronik ortamda online olarak ulaşılabilmektedir.

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü ile teşekkülümüz arasında Ulusal Coğrafi Veri Altyapısı kapsamına giren konularda ihtiyaç duyulan verilerin temin edilmesi ve ortak proje yürütülmesine yönelik hazırlanan; veri erişimi, paylaşımı ve kullanımı esaslarına dair iş birliği protokolü 09/09/2013 tarihinde imzalanmıştır. Anılan protokol kapsamında her iki genel müdürlük birimleri arasında koordineli olarak çalışmalar devam etmekte olup çalışmaların bitmesini takiben teşekkülümüzce gereksinim duyulan diğer kamu kurumlarınca üretilen verilere de ulaşım mümkün olabilecektir.

Taşra teşkilatında faaliyet yürüten iletim tesis ve işletme grup müdürlüklerinin kamulaştırma işlerinde çalıştırılmak üzere KPSS sonucuna göre merkezî yerleştirmeye ve kurumlararası nakil yoluyla 2012 yılında 3 harita mühendisi, 1 çevre mühendisi, 16 harita teknikeri ve 21 harita teknisyeni olmak üzere toplam 41 personel, 2013 yılında ise 19 harita mühendisi, 3 harita teknikeri ve 2 harita teknisyeni olmak üzere toplam 24 personel atanarak, göreve başlatılmıştır.

Diğer taraftan, 22 adet iletim tesis ve işletme grup güdürlüğü bünyesinde yer alan kamulaştırma servislerinin 2013 yılında personel ihtiyacının karşılanabilmesi için mühendis, şehir plancısı, tekniker ve teknisyen pozisyonu olmak üzere toplam 265 pozisyonun ihdasına yönelik Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı kanalıyla Devlet Personel Başkanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuş olup, ihdas talebimizin büyük bir kısmı karşılanmıştır.

BAŞKAN – Sayıştay bu konuda ne diyor? Büyük ölçüde tamamladıklarını ifade ediyorlar.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, zaman içinde TEİAŞ için önemli sorunlar oluşturabilecek bir konudur. Olumlu gelişmeler var, 150’den fazla personel bu iş için ilaveten ataması yapıldı. İzleyelim izniniz olursa Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Komisyonumuzdan söz talebi? Yok.

Sayıştayın önerisi doğrultusunda izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 no.lu öneriyi okutuyorum:

Öneri 2:

Sistem kısıtlarının giderilmesi amacıyla sistem işletmecisi tarafından sık sık verilen 1 kodlu talimatların sayısının ve fiyatlarının düşürülmesi için;

-Kısıtlarının gün öncesi piyasasına dayalı olarak yönetilmesi, Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği kapsamında ticaret sınırlarının ve teklif bölgelerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esasların Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumuna sunulması,

-İletim sistemindeki uzun vadeli, büyük çaplı ve süreklilik arz eden kısıtlar için gerekli analiz ve çalışmaların bir an önce yapılması,

-Mevcut enerji iletim hatlarından kapasite yetersizliği nedeniyle genişleme veya yeni yatırım gerektiren yerlerdeki yatırımlara daha fazla öncelik verilerek bir an önce tamamlanması ve gerekli önlemlerin alınması hususunda Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulması.

BAŞKAN – Cevabı okutuyorum:

Cevap 2:

Sistem kısıtlarının minimize edilmesi amacıyla yönelik olarak Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma yönetmeliği kapsamında ticaret sınırlarının ve teklif bölgelerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar bölgelerin kendi içinde üretim-tüketim dengesinin sağlanması, gerekli iletim tesislerinin yapılması, kapasitenin üzerindeki kısım için farklı fiyat uygulaması ve fiyatın yüksek olduğu bölgelerde üretim tesisi kurulmasının teşvik edilmesi, tüketim tesisleri içinde uyarı görevinin yerine getirilmesi amacıyla 31/05/2010 tarih ve 1985 sayılı yazımızla EPDK’ya taslak olarak sunulmuştur. Ancak bölgesel tarifeye geçmenin o dönemde yeni yeni düzenlemelerle sağlıklı bir yapıya kavuşma yolunda olan piyasa yapısı için ayrıca riskleri ve ulusal tarife üzerine olumsuz etkileri olacağı düşüncesiyle geçilememiştir.

Gelinen noktada 30/03/2013 tarihinde kabul edilen 6446 sayılı yeni Enerji Piyasası Kanunu’ndaki olan değişikliklerle birlikte 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na uygun olarak hazırlanan revize şebeke yönetmeliği 28/05/2014 tarih ve 29013 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bunu takiben yan hizmetler, elektrik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 46

kalite hizmetleri, dengeleme uzlaştırma ve diğer yönetmelikler şebeke yönetmeliğiyle uyumlu olarak hazırlık çalışmaları başlatılmıştır.

Kısıtların yoğun ve uzun süreli yaşandığı bölgelerdeki iletim tesislerinde sürekli ilave ve yenileme çalışmaları yapılmaktadır. Söz konusu yerlerde plansız tüketim artışlarının gerek bölgede gerekse sistem bütününde, özellikle de ENTSO-E bağlantı hatlarındaki düzensiz yük salınımları şeklindeki olumsuzluklar önlenmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda tüketicinin karşılanmasında bölgelerdeki üretim kaynak yetersizliği nedeniyle iletim hatlarının, trafoların yüklenmesi, kalitenin bozulması gibi olumsuzlukların azaltılması için o bölge içindeki santrallere 1 kotlu talimat ile ihtiyaç kadar üretim yaptırılmaktadır.

İletim sisteminin kısıt oluşan diğer bölgeleri de yük tevzi ve planlama daire başkanlıklarının koordinasyonu ile iletim yatırımları zamanında yapılacak şekilde planlanmaktadır. Örnek olarak; bilhassa ithal kömür ve rüzgâr santralleri açısından üretim yatırımlarının yoğun olduğu Güney Marmara Bölgesi'ndeki üretimin tüketim noktası olan Trakya Bölgesi kısıtlarının çözümü için Bandırma-Çanakkale Gelibolu-Unimar çift devre 400 kV bağlantı hatları Çanakkale Boğazı çift devre denizaltı kablosu ile geçilmekte olup toplam ihale bedeli yaklaşık 330 milyon TL'dir. Bu tesisler inşa hâlinde olup, 2014 sonunda bitirilmesi planlanmaktadır.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, şu atladığı kısmı da okusa yararlı olacak, zaten bir paragraf kaldı. Çünkü esas üzerinde durulması gereken yer, atlanan kısım.

TEİAŞ TEMSİLCİSİ – Tarımsal sulamalarla ilgili olan kısım mı?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Evet, evet, sorun orada zaten.

TEİAŞ TEMSİLCİSİ – Arzu ederseniz okuyabilirim Sayın Başkanım, özet geçmemi söylediğiniz için okudum.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Oku.

BAŞKAN – Buyurun.

Okutuyorum:

Cevap 2:

Tarımsal sulama yüklerinin getirdiği olumsuzlukların giderilmesine yönelik kısıtların yoğun olarak yaşandığı Diyarbakır, Batman, Mardin, Şırnak, Siirt ve Şanlıurfa illeri içinde yer alan yapımı devam eden, yapımına başlanmak üzere olan iletim tesislerinin parasal tutarı hatlar için 186 milyon TL, trafolar için 365 milyon TL olmak üzere toplam 551 milyon TL'dir. Buna rağmen sulama tüketimlerinin arttığı dönemde günlük 400 megavata varan elektrik kesintisiyle artan talebin iletim sistemine olumsuz etkisi azaltılabilmektedir. Nitekim yaz aylarında tarımsal sulamaların sebep olduğu salınımlarda 2011 yılına göre 2012 de, 2012 yılına göre de 2013 yılında yüzde 60-70 oranında iyileşme sağlanmıştır. Bu iyileştirme, bölgedeki santral üretimlerinin sabit olmasına rağmen bölgede 2011'e göre 2012 de yaklaşık bin megavat, 2012'ye göre 2013'de de bin megavat yük artışı olduğu hâlde bölgenin beslenmesinde sıkıntı olmamıştır. Bu durum ilave iletim tesisleri ve yenilemelerinin yapılmasıyla kısmen sağlanabilmektedir. Bunun sonucunda, ENTSO-E yönetiminin iletim sistemimizin paralel çalışabilir olduğunu kabul etmesi nedeniyle sistemimizin 2014 yılında Avrupa'yla kalıcı bağlanması yönünde görüş oluşmuştur.

BAŞKAN – Sayıştayın bu konuyla ilgili değerlendirmesi nedir?

EPDK TEMSİLCİSİ OYTUN ALICI – Sayın Başkanım, biz de bir görüşümüzü arz edebiliriz miyiz Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu olarak?

BAŞKAN – Tabii.

Önce, Sayıştaydaki arkadaşlarımızın değerlendirmesini alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bu, daha çok belli bölgedeki 8 tane santralden yapılan yük talepleriyle ilgili. 2013 yılında 2012 yılına göre bir miktar iyileşme sağlanmış, onu cevapta da idare okudu zaten. İlave yük aktarımlarıyla bölgede hakikaten üretim tesisi kurma şeyleri sınırlı. Sanıyorum son yıllarda 1 tane üretim tesisi kuruldu, onun sağladığı da bir iyileşme var. 2013 yılında da yine önerimiz yazıldı benzer şekilde. İzlese de olabilir çünkü yine Meclisin huzuruna getireceğiz 2013 yılını, kalsa da olabilir Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, izlemeye olacaktır.

EPDK'daki arkadaşımızın bir katkısı olacak herhâlde, buyurun.

EPDK TEMSİLCİSİ OYTUN ALICI – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Efendim, bu Sayıştayın raporundaki, önerilerindeki bazı hususlarda biz de katılıyoruz. Özellikle, bu teklif bölgelerinin belirlenmesi ve buna ilişkin çalışmaların yapılması konusu zaten bizim bu konudaki asıl piyasa kurallarını ortaya koyan Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nde yer almakta. Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 14'üncü maddesi bu konuda bir ihtiyaç görüldüğü hâlde teklif bölgelerinin belirlenmesine ilişkin bir metodoloji veyahut da bir mevzuat hazırlanmasını öngörmekte. Biz de bu konuda TEİAŞ'la bir süredir toplantılar yapmaktayız bu mevzuatı

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 48

Bu PMUM'daki fiyatlarda geçtiğimiz sene en yüksek fiyatlar neler oldu yani bu saatlik fiyatlar en yüksek nerelere çıktı? Onlarla ilgili şeyde yoktu galiba değil mi?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Gözüküyor.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben göremedim onu da neyse, varsa ben bakarım, sıkıntı yok.

Bir de bu PMUM uygulamaları kanun gereği EPİAŞ'a devredildi mi, devredilecek mi?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Gerçekleşmek üzere, ortaklar belirlendi. Neticede ben birkaç ay içerisinde sonuçlanacağını düşünüyorum.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani EPİAŞ'a devrediyorsunuz, ondan sonraki uygulamaları... EPİAŞ bildiğim kadarıyla teknik bir kurum değil yani borsa mantığıyla bu işi yönetecek bir kurum ama ben onun EPİAŞ'a devredilmesini kanun görüşülürken de aslında eleştirdim. Yani bu sistem borsada kâğıt alıp satmaya benzemiyor, işte, burada bir sürü şeyler söyleniyor yani şu kodlu talimatlar, saatlik ihtiyaçlar yani bu dengeleme öyle basit bir dengeleme değil, tartıya çıkar gibi çıkmıyor da sonra. Yani her saat ne kadar elektrik tüketilecek, ne kadar elektrik üretilecek, bütün bunların dengelemesini yapmak kolay bir şey değil. Siz nasıl bir çalışma yapacaksınız? EPİAŞ'a böyle destek olacak mısınız veya EPİAŞ'la nasıl bir uyum içerisinde olacak? Yani ben işin doğrusu endişe ettiğim için söylüyorum yani böyle birdenbire tecrübesi olmayan, elektrik sistemini bilmeyen, sadece kâğıt üzerinde grafiklerle olabileceği kanaatinde değilim. Nasıl bir çalışma olacak, nasıl bir devir olacak, sizinle nasıl çalışacaklar sonra, onu merak ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Akyürek...

MEHMET AKYÜREK (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli hazırun; ben TEİAŞ Genel Müdürüne ve tüm personeline... Hakikaten çok iyi çalışıyorlar. Bölgemiz Güneydoğu'da enerjide çok büyük sıkıntılar var ama ben her gittiğimde sağ olsun Kemal Bey gerekeni yapıyor o bölgeye de her yere de.

Bir de bu Hilvan-Viranşehir Projesi'nin bitiş tarihi belirsiz, proje durumu yüzde 40. Bu konuda bir söz alabilirsek acaba bu ne zaman biter diye...

Teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz biz de.

Sayın Domaç...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Efendim, ben de çok teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdüre, gerçekten şimdiye kadar gördüğüm en iyi, en detaylı sunum bu ve soru işaretleri bırakmayan bir sunum. Dolayısıyla, çok teşekkür ediyorum ama ben sizin ilgi alanınızda olduğu için soracağım, sizinle ilgili değil ama.

Bu güneş enerjisi yatırımlarının önündeki engel ne sizce? Yani çünkü siz 600 megavatlık bir şey belirlemiştiniz ama henüz öyle bir şey yok ortada. Sizce bunun önündeki engeller nelerdir, onu sormak istiyorum.

Bir de görevleriniz arasında olduğu için iletim sistemi, işletme, bakım yapma konusunda genel olarak sunumlarda, Meclisteki gündem dışı konuşmalarda son zamanlarda şahit olduğumuz bir iş var: İl milletvekilleri çıkıp illerinde elektrik olmadığını söylüyorlar ve elektrik kesintilerinin çok olduğunu söylüyorlar, hatta hafta sonları hiç elektrik alamadıklarını söylüyorlar. Bunun ne kadarı iletim sistemiyle ilgili, ne kadarı enerji üretimiyle ilgili?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Dalyan...

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Sayın Başkan, bir önceki oturumda TEDAŞ'la ilgili önerileri görüştük ve kabul ettik. Bu arada orada gelen sorularda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna gelen sorular da mevcuttu. Bundan sonra özellikle istirham ediyorum Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu olması gereken yerde bulunması gerekiyor, bunu da bilgilerinize arz ediyorum, kendilerinin de bu ifademi duyduklarına inanıyorum ve bundan sonra görevleri olması gereken yerde görevlerinin başına olmaları gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Dalyan.

Sabahki oturumda daha geldi arkadaşımız EPDK'dan, soruların bir kısmını cevaplamaya çalıştı o da.

Şenol Bey, buyurun.

ŞENOL GÜRŞAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, ben de Sayın Genel Müdürümüze şeyi sorayım bu arada: Bizim Kırklareli'de elektrik açısından en sıkıntılı ilçemiz Demirköy. Geçen yıllarda da görüşmüştük, oraya indirici bir trafo merkezi kurulacaktı, bu yatırım kararı da alındı. Ne aşamada, hangi şeye geldik, onu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum ben de.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 49

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Genel Müdürüm, yöneltilen soruları cevaplamamız için size ilave süre veriyorum, cevaplayamadıklarınızı da ayrıca yazılı olarak bize iletebilirsiniz.

Buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sanıyorum cevaplarınız Sayın Başkanım.

Bu belirsiz diye ifade edilen kısımda bizim müteahhidimizin birisi bir konkordato yaşıyor ve acziyete düştü ama tamamen iflas etmiş değil, mal varlıkları kendi yapacağı işleri karşılamakta olduğu için konkordatoyla götürüyor. Dolayısıyla, elinde yaklaşık 8-10 tane iş var. Bu 8-10 işin hepsini ayrı ayrı, yavaş yavaş götürüyor ama bizim arkadaşlarımızın bana söylediği bilgi, 2015 sonunda bu Hilvan-Viranşehir hattı bitecek inşallah.

Güneş yatırımlarıyla ilgili... Tabii, güneş Türkiye'nin ilk defa tanıştığı bir konu olarak şimdi gündeme gelmekte, geçmişte rüzgarda yaşanan olumsuzlukların yaşanmaması için, yavaş yavaş, tedbirli olarak gidildiği için 600 megavattan başlandı, siz de biliyorsunuz bunu. Bu 600 megavat birinci derecede güneş ısınımının çok yoğun olduğu ve uzun süre güneş ısınımı alan bölge olarak 600 megavat açıklandı, bir sonraki bölge sanıyorum 3 bin megavat civarında –biz Bakanlığa bunu yazılı olarak ifade ettik- açıklanacak.

Bir de Sayın Bakanımızın da söylediği gibi bazı özel enerji ihtisas bölgeleri için planlanan bir tasarım var, oralarda da büyük yatırımlar söz konusu olacak. Dolayısıyla, güneş yatırımlarıyla ilgili bir taraftan da kanun gereği lisanssız yatırımların da yapılmaya başlandığını belki duyuyorsunuz, biliyorsunuz. Her ne kadar 600 megavatlık bir kapasiteyle başlasa da bu lisanslı yatırımdan bu kişiler bu işten para kazanmak, üretim yapıp satmak için bu işin içindeler, lisanssızlar da kendi tüketimlerini karşılayıp fazlasını satmak üzere yapılandırılmış bir yapıdır. 1'er megavatlık sistemler içerisinde bunların yaptıkları müracaatlar yaklaşık 2 bin küsur megavatı, belki 2 bin 600 megavatı buldu, bizim de ona olumlu görüş verdiğimiz 2 bin 600 megavatı buldu. Çünkü niye? Bunlar tüketimin yoğun olduğu saatlerde, güneşin de en yüksek olduğu zamanlarda bu üretimleri yapacaklar ve dağıtım sistemi içerisinde bu tüketilecek enerji olduğu için, iletim sistemini rahatsız etmeyeceğini düşündüğümüzden dolayı bunlara -dağıtım şirketleri kendileri hat kapasitesi, trafo kapasitesi açısından uygun görüyorlarsa- biz bir engel çıkartmıyoruz.

Sayın Domaç'ın bir sorusu daha vardı. Sayın Vekilim size kısaca şöyle söyleyeyim: Eğer şehrin büyük bir kısmının elektriği gitmişse bu bilin ki iletimdendir ama bir mahallenin, birkaç mahallenin gitmişse bu dağıtımdandır, bunu anlamanın en kolay yolu budur efendim.

BAŞKAN – Peki, bu son yağışlar nedeniyle illerde sizden kaynaklanan bir sorun yaşandı mı?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bizden kaynaklanan pek fazla bir sorun yaşanmadı çünkü bizim n-1 kriterlerimiz yani bu güçleri illere aktaracak tesislerimiz mevcut, alternatiflerimiz mevcut, bir tanesinde bir arıza olursa öbüründen devam etmekte olan enerji sistemlerimiz mevcut. Bizde çok fazla sorun yaşanmadı ama hiç yaşanmadı değil. Bilhassa Doğu'da Tunceli'de hattın bir tanesinin 2-3 direği yıkıldı ama öbür hattan beslenmeye devam edildi, belki şöyle beş, altı saatlik bir enerji kesintisi yaşandı, öbür hatta da çünkü arıza oldu aynı anda, bu da olabiliyor. Dolayısıyla, öbür hat sağlam olduğu için devreye alındı, öbürünün de tesis çalışmaları devam ediyor. Çok fazla sorun olmuyor bizde.

Şimdi, EPİAŞ'la ilgili Sayın Vekilimizin sorusuna kısaca cevap vereyim. Bu EPİAŞ kurulurken yüzde 30'u TEİAŞ'ın, yüzde 30'u Borsa İstanbulun, yüzde 40'ı da özel şirketlerin hissesi olacak şekilde tasarlandı. Özel şirketlerin hisseleşmesi tamamlandı EPDK tarafından, kurul kararı alındı. Dolayısıyla, şu anda EPİAŞ'ın gerçekleşmesinin önünde bir engel kalmadığı görüşündeyiz. Sadece yer problemi, genel kurulun yapılması, yönetim kurulunun seçilmesi, arkasından yöneticilerin atanmasına geçilecek diye beklemekteyiz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) –Sistemi yine sizde mi?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Onu söyleyeyim: Dengeleme güç piyasası mecbur bizde olacak çünkü gün içinde yaşanan olumsuzlukların şahidi biz olduğumuz için.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Özel enerji üreten firmaları mı kastediyorsunuz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bu sistemle enerji üreten özel şirketler ya da dağıtım şirketleri.

Demirköy trafo merkezi ihale edilmiş Sayın Vekilim, 2016 yılında bitirilecek, hatla ilgili ÇED süreci devam ediyor, projesi hazır efendim.

BAŞKAN – Cevaplayacağınız başka bir soru kaldı mı?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Arkadaşlarımız ilave bir bilgi söylüyorlar. Dicle Elektrik Dağıtım Şirketi'nin özelleştirmeden sonra tahsil edemediği paralar için kestiği elektrik miktarları mevcut, bunlar arıza değil, sadece ödenmesini sağlamak için tercih ettiği, denediği bir yol.

BAŞKAN – Peki.

Sayın Özensoy, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 50

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, Mehmet Bey güneşle ilgili sordu da ben de aslında çok takılıyorum yani güneş mevzusuna. Bu Sayın Genel Müdürün genel olarak cevap vereceği bir konu değil ama 2013'te 600 megavatlık ihaleye çıkılması lazımdı yani rüzgar gibi değil. Yani orada müracaat edenlere bağlantı görüşüyle izinler, ön lisanslar, lisanslar verildi ama güneş ihaleye çıkıyor yani bölge bölge belirlendi aslında. Yanlış anlamayın ama sizin söylediğiniz yerler güneşin yoğun olduğu yerler değil, en az olduğu yerler yani o Elâzığ vesaire. Çünkü Türkiye haritasına baktığınız zaman şöyle yukarıdan yani Marmara'nın altından diagonal çizerseniz Hatay'a doğru, onun altı en yüksek verimin olduğu yerler. Almanya'daki güneş ortalaması 850 saat, Türkiye'de 1.550 saat. Ona rağmen Almanya'nın 2030 hedefi 60 bin megavat, Türkiye'nin 2023 hedefi 3 bin megavat yani biraz sıkıntı var burada aslında.

BAŞKAN – Teknolojisini oluşturamadık maalesef.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet ama şöyle bir şey: Güneşle yeni tanışıyoruz derken biz hidroelektrik santralleri de termik santralleri de RES'leri de yerli yapmıyoruz yani sonuçta. Bunları dünyada üreten firmalar var, özellikle Almanya çok önde bu konularda. Yani şu andaki maliyetleri de belli ve şu andaki aslında yenilenebilir enerjiyle ilgili son çıkan teşvik kanununda... Teşvik kanunu demeyelim ona, biraz daha düşürdüler hatta fiyatları- 13,3 sent gayet iyi bir rakam. Yani bu fiyatla on yılda rahat rahat geri ödüyor sistem kendini ve ciddi güzel paralar kazanıyor yatırımcılar da. Niye yatırımcıların önu açılmıyor? Ben de az çok böyle o tür işlerle uğraşan insanlarla görüşüyorum yani ona da buradan bir şey yapamayız.

BAŞKAN – Yer temininde mi daha çok...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, yer temini falan, hiçbir şeyde problem yok. Yani şu anda yarışmaya açsınlar, hazır vaziyette bu işi yapmak üzere bekliyor insanlar. Mesela Muğla bölgesinde bir an önce açılması lazım bildiğim kadarıyla, aylardır bekliyorlar yani Muğla bölgesi en uygun yerlerden bir tanesi.

BAŞKAN – EPDK'nın bu konuyla ilgili değerlendirmesi de...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet, varsa bilgisi olan...

Bir de bir şey daha söyleyeyim, EPDK bunu da söylesin: Lisanslı olan veya lisanssız olanlarda açıldı bu ama mesela bir de güneş panelleri dünyada artık şöyle yapılmaya başlandı: Güneşi takip eden şekilde, "tracker" ismi, bu şekilde oluyor, bu da verimi yüzde 40 gibi falan artırıyor. Ancak yine bir yönetmelikte –hangisinde olduğunu karıştırmam, lisanslı da mı lisanssız da mı- 1 megavatlık sistemi 20 dönümün üzerinde kuramıyorsun, bu da "tracker" olduğu zaman da yetmiyor. Yani bunun da göz önünde bulundurulup değiştirilmesi lazım. Bu konuda hakikaten güneşte niye böyle kaplumbağa hızıyla gidiyoruz, niye bir şeylerin önu kesiliyor, ben anlamakta gerçekten güçlük çekiyorum. Bunu Enerji Bakanlığının bütçe görüşmelerinde de söyledim, bu konuya siz de kafa yorum yani gerçekten bu önemli. Türkiye'nin geleceği bana göre burada yani başka da yok çünkü fosil yakıtımız yok, hidroelektrik santralleri yetmiyor, kömür yetmiyor enerjimizi karşılamaya. İleride bizi kurtaracak olan tek bir şey var, o da güneş. Yarın öbür gün güneşteki sıkıntı, RES'teki sıkıntı şu: Depolama sıkıntısı var. O da teknoloji geliştikçe... Elektrik de depolanmaya hatta hacmi küçülmeye başladı. Yarın öbür gün ben inanıyorum, evlerde tüp değiştirir gibi elektrik pilleri değiştirilerek elektrik böyle kullanılmaya başlayacak diye düşünüyorum.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Güneş paneli problemi çözüyor mu?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Panel değil, illa binada olması şart değil ama panel yok, kurulmuyor işte Hocam. 70 bin megavatlık bir sistemin içerisinde 22 megavat ne olur? Şu anda 30 bin megavat Almanya'da.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz...

ADNAN YILMAZ (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Genel Müdürüm, 1977 yılında 19 yaşındayken özel sektörde göreve başlamış ve otuz dört yıllık hizmet sürenizde TEK, TEAŞ, TEİAŞ Proje Daire ve Şebeke İşletme Grup Müdürlüklerinde ve Röle Ölçü Aletleri Müdürlüğünde baş mühendis, genel müdür muaviniği yaptınız ve genel müdür olarak dört yıl iki ay on sekiz günlük hizmetinizle karşımızda bulunuyorsunuz. Size ve şahsınızda bulunan personele çok çok teşekkür ediyorum. Hizmette başarılı olabildinizse bunun şeref payının büyüğü personelinize aittir. Tabii, hepsi de bizim için çok önemli, özellikle hassaten yaklaşık bir yıl önce de göreve başlayan Genel Müdür Muavini Oğuz Bayram Bey'in her telefona çıkması, geri dönmesi bizi son derece memnun ediyor. Biz bu konulara –ben de kırk bir yıllık bir bürokrat olarak- pek alışkın değiliz. Sizi ve personelinizi canı gönülden tebrik ediyor, başarılarınızın devamını diliyorum. Cenab-ı Hakk herkese sizin gibi bir Genel Müdür nasip etsin.

Teşekkür ederim.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Teşekkür ederim.

Beni utandırdınız ama gerçekten arkadaşlarımızın kalitesi hakkında ben de aynı şeyleri söyleyebilirim ama bir de şunu söylemem lazım: Bu iletim sistemi işletmeciliğini biz fizik kanunlarına göre yapıyoruz, Ohm Kanunu, Kirchhoff Kanunu ve Devre Teorisi'yle. Kimse bunun haricinde bir şey vaat edemeyeceği için ahlaklı olmak zorundalar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 51

BAŞKAN – Sayıştay Grup Başkanımızın da değerlendirmesi olacak herhâlde, söz veriyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, 2012 yılı Denetim Raporu kastedilerek Sayıştay bir yerde itham edilmiştir. Ancak Sayıştayın yüce Meclisten saklayacağı hiçbir bilgi yoktur. Biz 8 bin personelin çalıştığı, Türkiye çapında teşkilatı olan bir kuruluştuk. 4-5 arkadaşımızla denetlemeye çalışıyoruz. Nüfuz ettiğimiz her şeyi yüce Meclisin huzuruna getiriyoruz. 2012 raporumuzda 41 tane önerimiz var efendim. Alt komisyonda tartışılan önerilerimiz var, üst komisyona gelmesi uygun görülen önerilerimiz burada görüşüldü ama raporumuzun içinde 41 önerimiz var. Yaptırımlar bölümü, bahsedildiği gibi 1 sayfa değil sekiz sayfa. Biz, raporumuzda daha çok denetim açısından değer ifade eden, kıymet ifade eden hususları belirtiyoruz efendim, yoksa idarenin faaliyet raporuyla paralel bir denetim raporu yazıp 500 sayfa getirmenin de bir yararı olduğunu düşünmüyorum.

O nedenle Sayın Başkanım, arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz bu düzeltici bilgi için.

Evet, değerli arkadaşlar.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – EPDK’daki arkadaş...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Efendim, cevaplarken bir şey daha cevaplasın: Bir önceki oturumda bir arkadaşımız rüzgâr enerjisiyle ilgili 1 megavata katılan oranlarda paralar ödeniyor, onun üstünde üretim yapıp hat da verilirse onlar 4 kat cezalandırılıyor diye bir sözde bulundu, lisansız olanlardan bahsediyorum. Bilgisi varsa arkadaşımız onu da cevaplarsa seviniriz.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

EPDK TEMSİLCİSİ – Teşekkür ederim efendim.

Öncelikle, güneşle ilgili isterseniz açıklama yapayım. Biz biliyorsunuz güneşle ilgili aslında asıl gelişmeyi biz lisanssız üretim tesisleri olarak bekliyoruz, burada da biraz önce konuşulduğu gibi aslında haritada da görülüyor. Şimdi, şöyle bir şey var efendim, bunun iki sebebi olabilir, güneşle ilgili gelişmemenin: Birincisi, bağlantı kapasiteleriyle ilgili. Biliyorsunuz buna ilişkin 600 megavatlık bir kapasite açıklandı ama lisanssızlarla ilgili de şöyle bir durum bekliyoruz: Birincisi, Almanya’yla veya diğer Avrupa ülkeleriyle karşılaştırdığımızda bizim aslında güneş enerjisine verdiğimiz teşvik fiyatı diyeyim ona, Avrupa’daki kadar cazip değil. Dolayısıyla, oradaki kadar büyük bir gelişme Türkiye’de olmadı tabii ki.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Fiyat konusunda sıkıntı yok, ben o konuyu takip eden bir insanım, on yıl hatta on yıldan önce geri ödemesi yapılıyor. Almanya’da 800-850 saat, Türkiye 1.550 saat.

BAŞKAN – Finansman maliyetlerini yatırımcılar acaba yansıttıkları için mi cazip görmüyorlar?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bürokratik engel var yani.

BAŞKAN – Var mı böyle bir bürokratik engel?

Efendim, bürokratik engel olarak şöyle diyeyim: Lisanssız üretime izin verilmesi zaten lisansla ilgili pek çok prosedürün, pek çok işlemin kaldırılmasına yönelik. Dolayısıyla, artık lisanssız bir güneş santrali kurmak dağıtım şirketleri tarafından verilecek olan bir görüşe ve de çok daha basit bir prosedüre bağlı. Onun için, biz, güneş alanında lisanssız olarak bir gelişme beklemekteyiz ama buna ilişkin...

BAŞKAN – Yalnız, orada da kritik bir konu var: Dağıtım şirketi hattı nasıl çekecek? Onun maliyeti...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bağlantı dönüşümlerini dağıtım şirketlerinin uhdesinden çıkarmanız lazım. Yani onları da...

BAŞKAN – Yani orada TEİAŞ...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – TEİAŞ değil, bağlantıyı dönüştüren TEİAŞ değil.

BAŞKAN – Hayır, diyelim ki güneş enerjisiyle ilgili yatırım yaptı, lisanssız, küçük çaplı bir yatırım yaptı. Dağıtım şirketi “Ben alırım.” dedi ama ünitelerin olduğu yerle diğer trafonun olduğu şey arasındaki hattın maliyetini kim üstlenecek?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz iki konuda da kısaca bilgi vermeye çalışayım.

Lisanssızla ilgili dağıtım şirketleri için bir defa birinci ayak olarak bir tüketime ifade edilmesi, bir tüketime belgelenmesi gerekiyor yani tüketimi olan kişi bu üretimi yapabilir, o, kolaylıkla bulunabiliyor. İkinci ayağı da dağıtım sisteminde mevcut olan tesislerin yeni bir tesis yatırımı yapmayacak şekilde bu müsaadeler verilir. Üçüncü ayağı da bu lisanssızlarla ilgili, bizim indirici merkeze, bu toplam gelen güneş üretiminin... Diyelim ki 20 megavatlık bir üretim var o sırada, o sırada da biz bulut geldi, güneş çıktı devreden, bu yükü tabii ki “Kusura bakmayın, bulut geldi, güneş gitti, elektrik kesildi.” diyemeyeceğimiz için sistemden çekecek. Sistemden çekerken oluşturacağı olumsuzluk, gerilim oylaması, gerilim farklılığını yüzde 1’i geçmeyecek şekilde bir kontrol ediyoruz. Bu neye bağlı? Bu trafo kapasitesine bağlı değil, bu genelde yanlış ifade ediliyor. O baranın, 154 kilovolt baranın santrallere olan irtibatıyla kısa devre kapasitesine bağlı. Santrallere

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 52

irtibatı güçlü bir baraysa bu 20 değil 25-30'a da çıkabiliyor. Dağıtım şirketinin hatlarını kendileri kaldırabiliyorlarsa, hatlar müsaitse biz bunlara engel olmuyoruz, müsaadeyi veriyoruz. O yüzden hızlı geliştii bu ama lisanslılarla ilgili bir yıllık bir ölçüm süreci var zaten, bir yıllık ölçüm sürecinden sonra müracaat edilebiliyor, bu kapasite açıklandıktan sonra. Bu ölçüm süreçleri tamamlandı, müracaatlar yapıldı, 600 megavata karşı 7.900 megavatlık bir müracaat söz konusu. Bunun tabii, öncelikle, evveleminde teknik olarak değerlendirilmesi, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü ve çakışmaların varsa ayıklanması şeklinde, bu değerlendirmeler yapıldı.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben anlamadım, ihaleye mi çıkacak?

Tabii, şöyle Sayın Vekilim: EPDK'ya gönderildi. EPDK, bunların, reddedilenlerin teknik gerekçeleriyle neden reddedildiğini açıkladı, onların itirazları beklendi, yaklaşık 283 megavatlık bize gönderildi. 283 megavatı biz önümüzdeki hafta yapıyoruz yani 283 artı 50 megavat neticelenmiş olacak.

BAŞKAN – Yalnız benim sorum bu değildi. Benim sorum, bu iletim hattıyla ilgili maliyeti kim karşılıyor?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – İletim hattıyla ilgili, eğer lisanslıysa...

BAŞKAN – Lisansı olmayanlar için soruyorum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Lisanslı olmayanlar için yeni bir tesis zaten müsaade etmiyor kanun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Zaten uzaksa müsaade etmiyor.

BAŞKAN – O zaman burada güneş haritaları göstermenizin bir manası yok.

MEHMET DOMAÇ (Manisa) – EPDK'nın söylediği de havada kaldı.

BAŞKAN – Evet, havada kaldı. Bir tarafta güneş var, diğer tarafta “Uzaksa zaten hattına izin vermiyorum.” diyorsunuz. O haritayı o zaman şöyle hazırlayın: Nerelerde size göre yakın, indirim merkezlerine yakın, nerelerde güneş enerjisi yatırımı yapılabilir? Onun bir fizibilitesini yapıp verin de kamuoyu... Bakın, Sayın Özensoy 70 bin megavattan bahsediyor, o haritaya bakarak. Siz de diyorsunuz ki işte: “Şimdiye kadar gelişme bu ölçüde kaldı.”

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 70 bin megavat mevcut kapasite var.

BAŞKAN - Ama şimdi haritalara bakarsanız böyle. Fakat diyorsunuz ki siz yatırımcıya: “Kusura bakma, uzak mesafede olduğunuz için ben bu yatırıma izin veremem.” Orada kırmızı olmasının bir anlamı kalmıyor o zaman.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şöyle Sayın Başkanım: Bunu lisanssızlar için söyledim.

BAŞKAN – Evet, lisanssızlar için.

EPDK'nın varsayımı diyor ki: “Biz asıl gelişmeyi lisanssızlarda bekliyoruz.” Bu sorunu nasıl aşacağız? İşte, Sayın Özensoy'un dikkate sunduğu şey sunduğu şey de bu zaten.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkanım, şöyle değerlendirin bunu: İçeride üretim şirketi olarak sırf bu işe yatırım yapıp ticari şirket olarak bu yatırımı hedefleyen, yüksek güçlerde bu yatırımları yapmayı hedefleyen kişiler var. Bu kapasite sonsuz değil yani bizim 41.000 megavat olana puanımızın içerisinde bunun değerlendirilmesi zorunlu. Çünkü üretilen enerji 40 bini geçtiği zaman bu elektriği nereye vereceğiz?

MEHMET DOMAÇ (Manisa) – Dışarıya satacağız.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – O ayrı konu. Sadece öyle değil, teknik şeyler var.

BAŞKAN – Pratik olarak uygulanma imkânı olmadığını öğrenmiş olduk.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teknik şeyler var. Rüzgarda da puanı yüzde 20'nin üzerinden koyamazsın.

BAŞKAN – Evet.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tabii, bunlar sürdürülebilir enerji kaynakları olmadığı için sadece ve sadece birincil kaynakların az kullanılması yönünde fayda sağlamakta yani dışarıya bağımlılığımız, doğal gaz bağımlılığımız, onları indirmek için bunlar. Siz eğer bunlarla üretimi yaptığınız zaman karşılığında da en hızlı devreye girebilen su santrallerini, rezervde tutmak zorundasınız, onu tutabilirsiniz. Aynı zamanda doğal gaz santrallerinden şikâyet edilir ama bu da en hızlı giren santraller olduğu için, bunlar da güneşin gelişmesi...

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Doğal gaz gibi yatırım yapması lazım.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – İki birlikte kombine değerlendirilebilirler.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Genel Kurulda da biraz sayı sıkıntısı oluyor, o yüzden ibraya sunmak istiyorum müsaadenizle.

EPDK TEMSİLCİSİ – Efendim, dağıtımla ilgili, ben sizin sorunuza özellikle cevap vermek istiyorum. Bir, dediğim gibi biz lisanssızlarda önemli bir güneş santrali gelişmesi bekliyoruz. Burada bu güneş santrallerinin dağıtım sistemlerine bağlanabilmesi için gerekli olan dağıtım sistemi yatırımlarının hemen hemen hepsi dağıtım şirketi tarafından yapıp tarifeler vasıtasıyla bütün tüketicilerden karşılanacak. Dolayısıyla, lisanssız güneş santrali kuracak olan bir kişinin bağlantıyla ilgili herhangi bir yatırım yapma gibi bir sorumluluğu yok aslında. Bunun sorumluluğu dağıtım şirketinde.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT Giriş : Tarih : 22/1/2015 Stenograf : Kayıt: KİT Sayfa: 53

BAŞKAN – Onlar da, dağıtım şirketleri de mevcut hatların kendilerine EPDK tarafından görev verilmesine rağmen yatırımları yapmıyorlar ki enerji şeyini alsınlar.

Neyse... Bu uzun sürer.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Komisyonumuzun ibrasına sunmak üzere Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketinin 2012 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarını okutuyorum:

Sonuç:

Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin 2012 yılı bilançosu ve 1.090.538.078,54 Türk Lirası dönem kârı ile kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Böylece, TEİAŞ'ın 2012 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı 2011, 2012; Türkiye Petrolleri Petrol Dağıtım AŞ 2001, 2012; Başkent Doğalgaz Dağıtım AŞ'nin 2011, 2012, 2013 yılı hesap ve işlemlerinin görüşülmesi için 28 Ocak 2015 Çarşamba günü saat 10.30'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.02